

ZIRTÏRTU KAIHHRUAINA HMAN DÂN TÏR

Dapchhuak a, Tichhín a, Nùna Bél Tùra Chawhphùr

Hê Puitling Zirlai Kaihhruaina hetiangka kalpuina hian—dapchhuak a, ti chhín a, nùna bél tùra member-te a chawhphùr ngei kan beisei. ZirtÏrtu puala kêr tin zirlai buatsaih hian kêr tluana zui tÏr, InzirtÏrna Kalphúng Pângngai kha a zui tho, chùngte chu:

1. Engati nge hê zirlai hi ka tân a pawimawh? (Chawhphùrna);
2. Enge Pathian Thù ațanga ka hriat țùl chu? (Dapchhuah);
3. Engtín nge Pathian Thù ațanga ka zir chhuah chu ka tihchhín theih ang? (Tihchhín);
4. Ka thíl zir chhuah chu engtín nge ka tih ang? (Nùna Bél).

ZirtÏrtu hmánhlèl deuh, kêr tluana lo inpuahchah țha hmán lote tân pawh áwlsam taka zirtÏr theihna tÏrin ‘Zirlai Kaihtâwi’ tih hi a thúpui fùn kim takin a awm tho bawk.

InzirtÏrna Kalphúng Pângngai chîk zâwka bihna leh, zirtÏrtuten an tihdân tÏr hmángte pawh târlan nghâl a ni:

Rahbí 1-na—Chawhphùr: Zirlaiin member-te nùna awmzia a neih zâwk theih nân zirlai thú tùm bulpui leh an thil paltlang tawhte dawhzáwm ni se. ‘Engati nge hê zirlai hi ka tân a pawimawh?’ tih zawhna chhâng fel thei tÏrin țanpui ang che.

Rahbí 2-na—Dapchhuah: Zirlaiten zirlai thú tùm bulpui an manthiam theih nân Bible ațanga thil hriattÏr âwmte hrilh la (Chùng zîngah chuan zirlaia târlan chhûnga a mihring te, an dinhmùn te, an hnam nùnphúng te, a ram hmêlhmáng awmdân te, chuta thílthleng, inngիրnghona ang chîte leh thil dang pawh a tel thei ang). ‘Pathian Thù Ațang Hian Enge Ka Hriat Țùl?’ tih chhâng thei tÏrin țanpui ang che.

Rahbí 3-na—Tihchhín: Rahbí 2-naa bengvârna thú an hriatte chu tichhín tùra remchânna an neihte hmáng țangkai tÏrin fuih la. Hei hi thil pawimawh tak a ni, bengvârna thú ngáwt hi

Kristaa ðhanlenna min neihtîr tûrin a tâwk lo. Zirlaite chuan ‘Ka Thil Zir Tâkte Khá Engtín Nge Ka Nùnah Ka Bél Ang?’ an tih theihna tûra ðanpui tûr an ni.

Rahbí 4-na—Nùna Bél: A tâwp berah chuan zirlaite chu, “Thú hrétûte mai ni lova, titûte ni zâwk,” (*Jakoba 1:22*) tûrin fùih la. An thil zirte chu mahni nùna bél tûrin sâwm ang che. Hetiang rahbí zuina hian mimal leh a huho pawhin thil dapchhuak leh mahni ngaihdân târlan theihna tûra remchâna a siamsak ðhîn a ni. Chutiang thil zawng zawng chuan zirlaite chu, “Pathian ðanpuina Zârah, tûnkâr zirlai ka zir tâk hi engtín nge ka tih ang?” tih ngaihtuahna a nèihtîr ang.

Zirtîrtûten hêng rahbí pali chhûnga mîte hi hmanruaa hmangin, an pâwl member-te chu: an nùna thilthleng sawichhuah nuam tihna nei a, zirlai chhûnga Bible thûte hriat chian leh zual dùhna neiin, nî tin nùn nêna inrem a, a taka nùnpui tûrin a chawkpûr dâwn a ni.

Zirlai Kaihtâwi, Zirlai 1–14, leh Inzirtîr Dân Tûr, Zirlai 1–14: Martin G. Klingbeil, D.Litt., professor, Biblical Studies and Archaeology, Southern Adventist University, Collegedale, Tenn., U.S.A.; assistant director, Institute of Archaeology, Southern Adventist University, Collegedale, Tenn., U.S.A.

Châng Thlan: *Joba 42:10; 1 Korin 4:5; Joba 14:14.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba bû hi thil hlimawm taka a tâwp ang hian, Pathian fâte tân pawh khawvêl tâwpa rorêlna leh thawhleha lo thlengin, tâwpna hlimawm a lo thleng dâwn ti zâwnga thlîr thiam.

Hriatthiam Tûr: Kan khawvêl nun hi chu hlim taka tâwpna a ni vek kher lo tih hre chungin, Pathianin A hun ruatah engkim A dinthar leh zêl tih pawm thiam.

Tih Tûr: Mahnî nunah theuh hian Pathian remruat angin tâwpna hun hlimawm min thlensak thîn tih thinlung thar put.

Thupui Then:

I. Hriat Tûr: Tâwpna Hun Hlimawm Thlîr Lâwkin

- A. Engtin nge Pathianin Joba kha a hun tâwp lama A dinthar leh tâk? Hei hi dinthar lehna famkim a ni em? Sawifiah teh.
- B. Hê leia kan chên chhông hian tâwpna hun hlimawm chungchâng sawi thei kan ni rêng em? Thei emaw, thei lo emaw enge a chhan?

II. Hriatthiam Tûr: Tâwpna Hlimawm Lo Chungchâng

- A. Kan nuna hun hlimawm lo tak tak, harsatna tawh châng te, hmangaihte inthihsan te, eizawna hna neih loh leh, nûpa inthen chângte hian engtin nge kan lo hmachhawn thîn?
- B. Nun hlimawm lo tak tak tawngtûte hi engtin nge kan tanpui theih ang?

III. Tih Tûr: Thinlung Thar Chu Pûin

- A. Joba khân harsatna a tawrhna aţang khân eng danglamna nge a neih tâk?

B. Engtin nge thinlung thar putna chuan a thawh thin?

KHAIKHÂWMNA: Joba bû hi hlimawm taka a tâwpna, “Hlim takin an awm zui ta zêl” tih ang zâwngin kan thlîr a. Pathian chuan kan chung a chhiatna thlengte hi malsâwmnaah A chantîr theih laiin, chutiang chuan A ti ziah lêm lo. Chuvâng chuan Joba bûin min hrih a tum tak chu, kan lei hausakna dinthar lehna âiin, ani pawhin a lo neih tâk thinlung thar putna, keini pawhin kan chan vê theih chu a ni zâwk.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 42:10.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Mihring nihphung leh thilsiam dangte pawh hian dinthar leh nih hun tûr hi an nghâkhlel tlâng theuh a. Hê leiah hian eng emaw chen dinthar lehna changte chu an awm tawh laiin, Pathian chuan ruâhmanna ropui zâwk min neihsak a, chû chu chatuan atâna dinthar lehna a ni. Chû dinthar lehna chu kan thinlungte A tihdanglamsak nih kan inphal chauhin a thleng thei ang.*

Zirtirtûte Tân: Joba tawrhna kha a bu tâwpa dinthar leh a nihna khân a ti manhlâ viau tho a lâwm kan ti pawh a ni thei e (*Joba 1:2, 3; 42:12, 13*): berâm 7000 aţangin 14,000, sanghâwngsei 3,000 aţangin 6,000, bawngpui 500 aţangin 1,000, sabengtung pawh chutiang zât bawkin a neih belh a nih kha. A thil neih kha (fapa 7 leh fanu 3-te a zât ngai tih loh) a lêt thawkin Pathianin A tihpunsak vek a. Chutih rualin, Joba bû hian a tâwpa sum leh pai hausakna vûr a nih thû a sawi tho laiin, khâng kha chu a bung tâwpa târlan (*Joba 42:1-9*), Joba thinlung chhûnga danglamna lo awm ta malsâwm belhchhahna a ni zâwk. Chû thu êng aţang chuan, Joba bu tâwpa hausakna a neih leh tâk hi ngai thupui ber lo tûrin kan fîmkhur hlê tûr a ni.

Sawi Hawna: Tâwpna hun hlimawm lo thleng hi ngaihnam kan ti ðîn a. Kan nuna thil thlengte hian rah duhawm tak chhuah se kan tí a ni. Lehkhâbû kan chhiar châng pawh hian thuhmahruai kan han en thuâk thuâk a, chutah a bung tâwp en lehin, engtin tak nge a tâwp tih hriat kan tum thuai ðîn a ni lâwm ni?

Þhenkhat chuan a tâwpa sum leh pai bâkah, dinhmun ða taka ding tûr angin kan suangtuah tlângpui a; entîrnân, sum leh pai leh vântlâng zînga dinhmun châu deuh zâwkte chuan hmalam huna khawvêl êng hmu phâk, dinhmun sâng zâwka din hun tûrte thlîr a ni tlângpui. Kristian thlîrna êng aţang pawhin, chutiang deuh tho a nih vêzia chu *Paradise Lost* tihah lo langin, mittui tlâk tawh lohna, lungngaih leh thihna awm tawh lohna ram chu kan beisei (*Thupuan 21:4*) ðîn a nih hi.

Hê khawvêl aţang hian tâwpna hun hlimawm thlîr chu tihâwm tak a ni em? Nge, hei hi ngaihtuahna maia khawvêl lungngaihna chhuahsanna lek zâwk? Sawi ho teh u.

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: Bible bu zir dân tlângpui beisei ðin dân angin hê zirlai hi bul kan ðan lo va. A bîkin, thuhmahruai leh a bu ziaktu, engtik lai huna ziah nge, a bu thupui hrang hrang tihte hmangin bul kan ðan lo. Huaisen takin a bu bung tâwpah kan zuân nghâl a, chutiang zâwng chuan hê bu thlîr thiamna neiin, Pathianin kan nun (leh eng emaw châng) kan dinhmun pawh min thlâk danglamsak chângin thlîr thiamna kan nei thei ang.

Joba dinhmun siamðhatsak a nih lehna thû kan ngaihtuahin, a tawrhna rahchhuah thil ðâ chu kan hmuh kân thei lo. Chutih rualin, hê khawvêlah hi chuan tawrhna zawng zawng hi thil ðâ leh duhawm taka rulh an ni vek kher lo tih hi kan hriat tel a ngai. Joba dinhmun lo ða leh ta hian, Pathianin hê lei hi A siam thar ða leh dâwn a, chû chu a dinhmun thlâk danglam âi mahin thinlung tihtharnaa innghat a ni mah zâwk tih min hriattîrna tûr a ni.

ZIR ZÂUNA

Joba bû bung tâwp lamin (*Joba 38-41*), thupui bera a neih chu thilsiam engkim chung Pathian thuneihna leh lalzia a ni. Joban a tawrh chhan chungchânga “Engati nge?” tih zawhna a siam kha chhâng mai lo vin, Pathian chu hmangaihnaa khat, ropui chungchuâng tak, A thilsiam chung rorêltu a nihna târlan a ni ta zâwk a. Chutiang chuan, Joba khân Pathian chu Siamtu a ni tih a pawm mai rêng a. Chutianga pawmna tak chuan Joba thinlung danglamna leh siamtharna chu a chantîr ta rêng a ni.

I. Pathian Hriain (*Joba 42:2-6.*)

Hê bung hnuhnung châng tîr lamah (*42:2, 3*) hian, Joban vawi ngâ emaw lai chu hriatthiamna te, hriatna leh thurâwn tih thû a sawi nawn a, hei hian Pathian nihna leh A thilsiam chungchâng hriatthiamna thûk zâwk a nei ta tih a kâwk a. Joban khatianga a ti chung pawha Pathianin engtin mah A sawisêl lo sî kha—Pathian hnênah zawhna kan nei a nih pawhin, a tâwpa Joba thusawi a tang hian keini pawhin kan thil hriatthiam loh hi kan lo sawi vê fo (*Joba 42:3b* hi *Thufingte 16:9* nêh khai khin la) a ni tih kan inhre thei ang. A châng dawt leha Joba simna thû hi a thiam lohna inhriat leh hnuhnawhna emaw, a thianten Pathian chu phuba lâk hmang an sawi a pawmpuina emaw pawh ni lo vin, a hmâa Pathian hmâah thiamthu sawi tûr nei anga a inchnâna thû a sûtna mai a ni zâwk a. Ani, chinnei thilsiam pakhat vê mai chu, chinnei lo Jehova (*Gen. 18:27*) finna hmâah chuan a kûn ta a ni.

Ngaihtuah teh: Mahnî nun inenlêtin, thûk taka Pathian hriatna i neih kha engtik laite khân nge lo ni? Chutianga hriatna i neih chu, engati nge tawrhna leh lungngaihna tlâkbuak nih lai a ni deuh châwka i hriat?

II. Thungrulh Hmang Pathian (*Joba 42:7-10.*)

Joba bu bung tâwp hi kan chhiar liam thuâk chuan, ‘Pathian chu phubalâk hmang a ni,’ titûte ngaihdân chu dik niâwmin kan

ngai vê deuh mai pawh a ni thei: Joban sual a ti vê ngai lo va, chû chu Pathian pawhin a tâwpah a lantîr ta rêng a; a hmâa Joba dinhmun ngai bâkah a bâk hamthatna pawh vûrin, Pathian chuan a thil neih lêt a neihtîr leh ta a ni (*Joba 42:10*). Joba thiante pawh kha an daw hulhuâl bîk chuang lo: mi tha loten an sual man an tuâr a, Pathian chu beisei âia lo che har deuh angin lang pawh ni se, mi felte chu a tâwpah an dingchang ngê ngê thîn a. Chutiang chuan thû a tâwp ta a ni.

Pathian chu phubalâk hmang ang zâwnga Pathian thu kalpui hi thil hlauhawm a ni a, a bîkin chhiatna râpthlâk lo thlen chângte hian a ni zual. Hei hian mi mal leh Pathian chêtna nênzawm tlat angin a lantîr a ni. Kan thâ a nih chuan, malsâwmnate kan dawng ang a; kan sual a nih chuan chunglam hremna kan tawngbaw mawlh ang. Hei hi Joba thiante: Elifaza te, Bildada te, leh Zofara-te ngaihdân, Joba bu pum puia lang, mahse Joban thahnemngai taka a beih lêt chu a ni. Hetiang zâwnga Pathian thu zirtîrna hi, Pathian chu a chêt dân tûr hmang engkim lo sawi lâwksak theih, A thuneihna pawh hlamchhiah mai leh, mihring duhdân ang anga awmtîr vêl theih anga inngaihtîrna a ni tih kan hre tûr a ni. Hetiang zâwnga kan ngaihtuah a nih chuan, Joba bu tâwp lama Pathianin rorêlna thu chiang tak a târlan, “Ka chhiahhlawh Joba sawi dân angin ka chungchâng thu dik takin in sawi vê lo!” (*Joba 42:8, NKJV*) tih pawh hi, ngaihdân dik tâwk lo nei chungin mahni thiam kan inchantîr tho mai ang.

Pathianin, A finnain, hetiang Pathian thu zirtîrna dik lo zungzâm hi lehkhabu tâwp thlenga a awm a duh lo va. Chuvâng chuan Joba thiante hnênah Amah ngêi chuan ngaih sual ruâl loha chiangin thû A rawn sawi a. Chûbâkah, thian kal sual mêkte tân damna a thlensak baw a. Mi fel Joba chuan a thian kalsualte tân ngenna siamsakin, chû ngensakna chuan amâ tân pawh dinthar lehna a thlen a ni (*Joba 42:9, 10*). Pathian hriatna leh inthianna thûk zâwk zârah, mihring inlaichînnaah malsâwmna A thlensak ta a ni.

Ngaihtuah teh: Hê chanchin tâwpah hian, Joba thiante khân eng rilrû nge an put zui tâk ang? An Pathian thu kalpui dânah khân Pathian chu a lo che na lutuk deuh em? Enge a chhan?

III. Joba Fanu Pathumte (*Joba 42:13-15.*)

Hê lehkhabu tâwpa dinthar leh a nih tâkah Joba fapate hming târlan a nih loh laia, a fanu pathumte hming târlan an nih kherna khân hrilhfiahtûte lû a tihai deuh thîn a. Mi thenkhat chuan a fa sâwmte khân Pathian Thupêk Sâwm (a hmasa pathumten a fanûte, a hnuhnung pasarihten a fapâte) entîr angin an ngai a; thenkhat dang chuan a fanu pathumte khân Pathiana mi pathum entîr angin an ngai thung. Entîrnân, Jemima chu ‘nî tinin’ emaw ‘thûro’ tihna emaw niin, thawhleha nî emaw, Thlarau Thianghlim emaw a kâwk thei a; Kezia-i tih chu ‘cassia thing kâwr rimtui’ tihna niin, chû chuan “Hriakthiha” (Krista) chu a entîr a; Karenhappuk-i tih chuan ‘mit chei mawina powder dahna bâwm’ a kâwk a, hetiang dahna bâwm hi ran kî a ni tlângpui a, chû chuan chatuan nunna mâwi leh thatpui theihzia a entîr thei ang.

Bible hmingte hian awmzia an neih viau laiin hetiang zâwnga thlarau lam thila bel zêlna lakah erawh kan fîmkhur tûr a ni ang a; mahse hêng fanu pathumte hming târlan kher a nihna hian an hmêlthat chungchuânzia leh, tihdân phung pângngai ang lo deuh taka rokhâwmtu nihna dânâ tel vê ngei an nihzia a entîr a ni (*Numbers 36*). Joba thianten Pathian chungchâng an hriatthiam dân dik lo deuh pawh ni se, tûnah chuan a fapâte chauh ni lo, sawi uâr hlawh ta zâwk a fanûte pawhin, Joba rinna chu an chhawm nung zêl a. Chutiang chuan keini pawhin kan rochung chho zêl bawk a. Pathian chhânnain Ani chu thungrulh hmang ngawt anga sawina a khûm ang khân, beisei âia nasa zâwkin Joba fanu hmêltha pathumten sawi an hlawh a ni.

Ngaihtuah teh: Pathian chungchâng leh mimal taka ngaihdân kan neihte hi enganga her danglam leh siamthat ngai nge ni vê?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Pathian chu phubalâk hmang anga ngaihna thanga awh hi a awl fû mai. Chutiang a nih avâng chuan tawrhna lo thleng leh Pathian hremna kan lo dawhzawm thuai zêl thîn. Hetiang ngaihdân dik lo hi zirtîrtûte chuan sawi fel ngei tûr a ni.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Engati nge Pathian chu thungrulh hmang anga ngaihna hi kan nuna lo pawm mai tûra thlêmna hi a len viau thîn?
- ❷ Thinglung dik sâkhuana hi in kohhran leh khawtlânga târlang tûrin enge in tih theih ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Joba bû hi khawvêla tawrhna a taka thleng sawina a ni angin thil thleng tak tak sawina pawh a ni tho bawk.

Class/Mahnia Tih tûr:

- ❶ Pathian thilsiam chungchâng târlanna movie emaw, thlalâk emawte thlîr ula. In pâwl khân chutiang hmuh theihna hmuna a huhova lên chhuah in duh pawh a ni thei. Lei leh vên chung a thuneitu Pathian ropui a nihna hi ngaihtuah ang che u.
- ❷ Siamthar lehna entîrnate târlang ula. Chutiang entîrna atân chuan in hlui tawh mâwi taka chei that pawh in hmang thei ang a, damlo châu tawh tak lo dam tha lehte bâkah, thil dang dang pawh in hmang thei ang chu. Joba dinthar leh a nihna nêk khaikhin ang che u.

* * *

Châng Thlan: *Joba 1:1-12; Ezekiela 28:12-16; Thupuan 12:9.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba bû leh a bâk Bible pum puiin thupui târlan a tum manthiam tûra indona ropui thupui târlan.

Hriatthiam Tûr: Kan chhehvêla lei leh vâ huapa indona ropui kal mêkah, Pathianin A fâte A vênhim dân hriat a, lo thlamuanpui.

Tih Tûr: Mi tin thintlunga indona ropui lo thleng zêlah, mahnî nuna Krista chu LALPA a nihna anga hnehna nun nei nî tin tûra thutlûkna siam.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Indona Ropui Chu

- A. Joba bû châng tirlamahte hian engtin nge indona ropui thupui chu a lo lan?
- B. Vâ rorêlna hmuna Setana tih vê chu enge ni? Engtin nge Pathianin Setana kha A lo tih?

II. Hriatthiam Tûr: Indonaa Him

- A. Lei leh vâ huapa indonaa tel chu eng angin nge i ngaih vê? Kil khata sipai lubâwk ang lekin em ni i inngaih? Engati nge?
- B. Engtin nge nangmâ nun khân indona ropui chu ataka thleng ngêi a ni tih a lantîr?

III. Tih Tûr: Isuâ Hnehna Changin

- A. Indona ropuia kan chêt vêna kawngah, kraws-a Isuâ thihna khân eng awmzia nge a neih?
- B. Indona ropui tâwpna thlen tûrin tih theih kan nei vê rêng em? Sawifiah la.

KHAIKHÂWMNA: Joba bû tîrtê aţang hian indona ropui thupui chu târlan nghâl a ni a. Setana chu Joba hêk tûrin a lo kal a. Joban Pathian rawng a bâwlsakna chhan chu ‘A malsâwmna dawn a duh vâng chauh a ni’ tiin a sawisêl a. Vâna indona chhuahna chhan pawh kha hetiang sawisêlna bawh hi a ni a, chû vêk chuan mihring tlûkna a rawn thlen leh a. Mahse Kristan kraws chungah rawn chhângin, Setana tihboral a nih hunah chin fêl vek a ni tawh ang.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawphûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 1:6-10.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Tawrhna chungchânga zawhna awm hi indona ropui êng aţanga zâu zâwk chhân a ngai a. Joba bû hian hê thupui hi a tîr aţanga târlangin, vân rorêlna hmuna Pathian hmâa Setana lo lang vê hlawl hmangin bul a ţan a ni. Indona ropui thupui hi Bible pum puiah zâu zâwka târlan chhoh zêl niin, chuta kan dinhmun leh chanvo chu kan manthiam a, lei leh vân huapa indonaah hian danglamna thlen tûra mimal taka thutlûkna kan siam a pawimawh hlê a ni.*

Zirtîrtûte Tân: *Khawthlang mîte rilru sùkthlêk anga indona ropui kalpuinaah hian thil hlauhawm a awm a, hetiang ngaihdân hi Grik mifingte ngaihtuahna aţanga thil kal zêl, a bikin ‘Plato ngaihdân thiang’ an tih aţanga lo kal zêl a ni. Hê ngaihdân hmanga khawvêl an thlîr dân chuan, sual leh thâ chu inkalh a ni a, mahse chûng thil inkalh pahnihte chu intluk tâwk reng an ni. Bible-in khawvêl a thlîr dân erawh chu Pathian chu laipua nei niin, sual leh thâ intluk reng tih chu a phal vê lo. Pathian chu Siamtu a nih angin, lei leh vân hmunpui a ni a, Setana erawh chu thilsiam zînga pakhat vê*

mai a nih avângin Pathian thû thûa awm tûr a ni zâwk (*Joba 1:12*). Setana kha Pathian lakah a hel nân, intluk rengte inbeihna erawh a ni sî lo.

Sawi Hawna: Khawvêl hnam hrang hrangte thawnthûah hian thilsiam chungchâng lo langin, kawng hrang hrangin “Khawi aṭanga lo zi chhuak nge kan nih?” tih zawhna an chhâng a. Hmânlai Babulon mîten Thilsiam thawnthu hmingthang tak an neih *Enuma Elish* an tih chu, B.C. zabi sâwmpahnihna vêl daiha mi tawh niin, kum 1849 khân Austen Henry Layard chuan Ninevi khawpui chhe kârah a hmuchhuak a. Thilsiam chungchâng târlangin, German ṭawngin *Chaoskampf* an ti a (mûmal nei lova buai nuai kâra beihna), chutah chuan Babulon hote pathian chungnung Marduk-an tuipui thiltitheh leh mûmal nei lo entîrtu, Tiamit-i a beihna târlan a ni. A tâwpah Marduk-a chuan indonaah Tiamit-i chu hnehin a tihlum a, a ruâng chu bung hnihah a chhuah a, lei leh vânte a siam ta a ni. Hmânlai indo thawnthu hmingthang takah hian pâwl hnih an awm châwk a—thil fel leh buai nuai te, sual leh ṭhâ te (Marduka erawh kha chu nunrâwng tak angin a lang a), chutiang chuan Thilsiam chungchâng thlîrnaah hian thil ṭhuâng hnih a awm ṭhîn a, chû chu indona râpṭhlâk thawnthu behchhanin a ni tlângpui. Bible erawh hi chuan, chutiang lo zâwng takin kan chênna lei leh sual ṭobul chu a târlang thung a ni.

Engtin nge Bible-in kan lei lo awm ṭanna leh sual vânga harsatna chungchâng a sawi leh hmânlai Babulon mîte thawnthûin a sawi dân chu a danglam?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: Hmânlai hun aṭanga Kristianten Setana lem an ziah leh lim an din kha mîte tihṭhaih nân niâwm tak hian ki nei vêrh vûrh te, kêl taksa hnung lam ang deuha mei nei, ârkê nei leh a chanve mihring a chanve ransâ angein an siam ṭhîn. Hremhmuna innghaisakna ni âwm tak thîrkut hlauhawm tak nênte pawh Setana lem chu siam a ni nual bawk.

Khatiang ang zâwnga Setana lem/lim lantîr kha tûnlai mîte chuan an pawm ta chiah lo va, puithûna âthlâkah an ngaihsak a, mahse tûnlai mî tam tak hian Setana nihna Bible sawi dân chu hre lo vin, sual leh Setana pawh chu ngaihdân âthlâk, thil awm tak tak lo angin an ngai deuh ta mai a. Indona ropui thupui chhûngah erawh chuan, Setana hi ataka awm ngêi a ni tih hriatthiam hi mimal taka Pathian rinna tûr pawhin a pawimawh a ni. Puithûna âthlâk leh Setana awm lo anga ngaihna hian rah thuhmun chhuahin, Pathian hmêlma pa chu ataka awm lo, sual bul pawh ni lo leh, Pathian leh mihringte hêktu a nihna pawh an phat tlat a ni.

ZIR ZÂUNA

Hebrai tawnga Setana sawina (*sâtân*) hi Thuthlung Hlui lamah dodâltu (mihring dodâltu, *1 Lalte 11:14*); *entîrnân*, hêktu (*Sâm 109:6*), a nih loh leh mimal hming anga Setana (*Zekaria 3:2*) tih a ni. A bîkin Joba bûah hian, Pathian hmêlmâ, ramhuai sawi nân hman a ni (*Joba 1:7-9, 12; 2:1-4, 6, 7; khaikhin tûr 1 Chron. 21:1*). Hêng chângachte hian, Setana chu atak ngêia awm angin a lo lang a, indona ropuia hian nasa takin a che vêl a ni.

I. Sualna Tòbul Chu (*Ezekiela 28:12*.)

Indona ropui hian bulţanna leh tâwpna tûr a nei a. Chatuan daih tûr a ni lo. Kan lei khawvêl awm hmâin vânah a inţan a, thilsiam zînga pakhat Pathian ang nih tumtu (*Isaia 14:14*), cherub thinlung chhûng aţangin bawhchhiatna a lo piang (*Ezek. 28:14, 15*) a. “Setana thinlunga sualna lo inţan dân hi thilmak, sawifiah mai hleihtheih loh a ni. Chapona te, îtsîkna leh dinhmun sâng chan duhnate vângin Lucifera a tlû a. “Sual hi thil awm ţha lai tibuaitu, a lo awm chhan sawi fiah hleihtheih sî loh a ni a, thil mak tak a ni. Ngaih hnathiam tum rawk ila, kan hum hlauh a ni sî ang.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 492.

Ngaihtuah teh: Nangmâ nuna eng thilte kha nge sawifiah mai harsâ i tih? Engtin nge chûng thilte chuan sual hi ataka awm a ni tih an lantîr?

II. Indona Ropui Thupui (*Joba 1:6-12; Thupuan 12:4-9.*)

Joba bû hi indona ropui êng ațanga thlîr chauha hriatthiam theih a ni. Adventist Kristian kan ni a, keimahnî nuna sual leh ța kâra thlarau lam indona kal mêk chu kan hmuthiam a. Kan khawvêl huapa indona kal mêk pawh kan hrethiam bawk. Vân rorêlnaa Setana helna hmangin hê indona ropui hi a lo ințan tawh a (*Thupuan 12:7-9*), angel hmun thuma ținena hmun khat (B) laiin an zâwm nghâl a (*Thupuan 12:4*), chutah Setana leh a hote chu vân ațanga hnawhchhuah an nih hnûah mihringte tlûkna an thlen leh ta zêl a ni (*Genesis 3*). Indona ropui vânga thil lo derthâwng ta chu Pathian nungchang kan hriatthiam dân chu niin, Setana khân Pathian chu ni lo lova hêkin, Pathian chu hmangaih Pathian pawh ni lo leh, A thilsiamte pawhin Amah an hlauh vânga rawngbâwlsak angin a sawi vêl a nih kha.

Hê sawisêlna vêk hi Joba bu tîr lamah hian tharthawh leh niin, Joba khân Pathian malsâwmsaknate a dawn vâng chauha Pathian rawngbâwl angin a sawi leh ngat a. Tûnhma lama a lo hêk tawhna țin tho chu: Pathian chu nunrâwng tak, A khua leh tuite nawm leh mâka khuahkhîr țin (*Joba 1:9-11*) angin a sawi leh a. Amah hlauhna vâng emaw, A malsâwmnate dawn duh vâng emaw chauha rawngbâwlsak angin a sawi tlat a ni.

Hê indona ropui, vâna lo ințan tawh hi, lei leh vâna inhnialna thupui ber a ni (*1 Kor. 4:9*). Mahse mahni tel vê hauh lo va lo râl thlîr veng veng theih chî a ni sî lo; hê indona ropui chin fel dân tûr hi thilsiam zawng zawngte chuan nghâkhlel takin an thlîr mêk a (*Rome 8:19-22*). Hê inbeihna hian indona ropui tâwpna tûr a kâwk a. Sual leh a țin chhuaktûte hi chatuana awm reng tûr an ni lo, Pathian chuan Setana hi kum sâng rorêl tâwpah A tiboral dân a ni (*Thupuan 20:10*). Chûmi hunah chauh chuan indona ropui hi tihtâwp a ni ang.

Ngaihtuah teh: Engtin nge nangmâ nunah indona ropui chu kalpui a lo nih vê le?

III. Thlêmna, Kraws leh A Bâk (*Matthaia 4:1; Hebrai 2:14; Zekaria 3:1.*)

Indona ropuia inbeihna pawimawh tak chu Krista chu thlalêra thlêm a nihnaah khân tan a ni a. Eden-a mihring tlûkna kha eitûr thilah a ni a. Setana khân Mihring Fapa chu eitûr thil hmang bawkin a bei leh a (*Matt. 4:1-4*). Mahse, Kristan tîsa lam chaw te, rilrû leh thlarau lam (chibaibûkna) hmanga thlêmnate A hneh tâkah khân, Setana chuan hê leia Kristan rawngbâwlina a tan phat aţangin a chelh dâwn lo tih a hre ta a. Chhandamtû thupêk angin Setana chuan A kiang aţanga a insasengsan a ngai ta a (*Matt. 4:10*). Hê inbeihna hian sual chungchângah thutlûkna a siam ta a ni (*Rome 5:12-17*).

Indona hi tum khat maia hlen a ni ngai lo angin, Setanan hê leia Krista rawngbâwlina chu a chhahbuai zui zêl tho va. Mahse Kalvari-ah inbeihna hnuhnung chu lo thlengin, chutah chuan Kristan kan sual vânga inthâwina atân Mahni inhlânin, chhandamna min hlawhchhuahsak a (*Heb. 2:14; 1 Johana 2:2; Rome 4:25*), A thawhleha hmangin a hnehna chu a nemnghet zui baw a ni.

Kalvari leh huana thlân bâkah, vâna kan Puithiam Lalberah tanjin, kan tân Pâ lalthutthlêng hmâah min dîlsak a, hêktû dodâlin thiamthû min sawisak baw (*Zekaria 3:1*).

Ngaihtuah teh: Engtin nge Kalvaria Krista thihna khân nangmâ nunah danglamna a thlen?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtûrtûte Tân: Setana leh sualna hi ataka awm ngêi a ni tih hriatthiam hi a pawimawh tho laiin, a tâwk a fang bâk chuta châm reng loh pawh a pawimawh tho baw. Chhandamtû Krista chung a rilru ngah hi pawimawh ber chu a ni zâwk!

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

❶ Engati nge Setana leh a chêtđân ngeihtuah nasat lutuk hi a hlauhawm?

- ② Engtin nge Chhandamtu Krista anna chu thupui berah i neih reng theih ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Seventh-day Adventist kan ni a, indona ropui chungchâng hi Ellen G. White-i thu ziaak hrang hrangah hmuh tûr kan ngah hlê a ni.

Class/Mahnia Tihîr:

- ① In pâwlah, *Indona Ropui* bung hnukung chhiar hovin, in chhiar hnûah in rilrûa thil ngaihtuah leh rilru awmdân chu sawi ho ang che u.
- ② Kâr/thla lo awm tûr chhûnga nî tin inhlanna atâna a bu pum pui chhiar chhuak tûrin ruâhmanna siam teh u.
- ③ La chhiar ngai lo tû emawte hnênah *Indona Ropui* chhiar tûr sem ang che u.

* * *

Châng Thlan: *Joba 2; Genesis 3:1-8.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba nuna indona ropui a lo thlen dân leh Kristâ tawrhna leh natna nun a lo entîr lâwk dân bihchian.

Hriatthiam Tûr: Joban a tawrhna nun pawm a, Pathian a zui tlatna kha A duhdân anga thlêmna hmachhawn dân kawng awm chhun a nihna lo ngaihhlut thiam.

Tih Tûr: Joban chhiatna leh natna lo thleng bâkah, a nupui ngêi pawhin Pathian hransan tûra a fuih chung pawha a rinawmna ang neih tum ruh tlat.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Joba leh Krista

- A. Joba leh Kristâ inanna engte nge i hmuhchhuah?
- B. Engtiang kawngin nge Joba nuntawng âia Kristâ tawrhna kha a namên loh fê dân?

II. Hriatthiam Tûr: Setana Beihnaa Damkhawchhuah Dân

- A. Setanan Adama leh Evi-te a beihna vêkah Krista beiin, lei taksa duhzâwng hmangin a thlêm chat kha engvâng nge ni?
- B. Engtin nge Joba khân thlêmna khirhkhân ber ni thei âwm, a nupuiin Pathian hransan tûra a tihna kha, a dawnsawn?

III. Tih Tûr: Rinawmna Nunpuin

- A. Joba tihdân kha hleihluak lutuk, tih vê châ loh nge ni a, keini pawhin khatiang harsatnate kha kan lo tawng vê tawh zâwk? Sawifiah la.

- B. Engtin nge Joba anga ka nun vê theih ang? Ngâwi renga ka tawrh a ngai em? Eng vangin nge a ngaih a, a ngaih loh tho bawk?

KHAIKHÂWMNA: Indona ropuia Joba (leh keini pawh) tel vêna kha Pathian thu zâwnah chuan thil tûl lêm lo, mimal thil mai a ni thei. A tawrhna kha Pathian phatsan tûra thlêmna chak tak a ni a (keinî tân pawh a la ni thei tho bawk), mahse a huaisenna khân harsatna hunah huaisenna min pe thîn. Kristan thlêmna hneh a, tawrhna kawng a zawhna khân kan tawrhna kârah rinawm tlat tûrin beiseina min siamsak a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 2:1-10.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Vân rorêlna hmuna Setana leh Pathian inbiakna khân indona ropuia thil derthâwng thei lai, Pathian nungchang (kan ngaihdân) chu a târlang a. Pathian chu nunrâwng tak mihringte chung a che thîn, mîten a thû an âwiha a hnêna an intukluhna tûra tihthaihna leh thamna ang chí hmang thîna Setanan a puhna ang hi A ni nge—Ani chu hmangaihnaa khat kan Pâ, kan sual man bâ min tlâksak tûra Mahnî Fapa ngêi pawh Kraws-a thi tûra rawn tirtu zâwk? Pathian chungchâng i ngaihdân azirin hê lei leh vân huapa inbeihnaah hian tanlam neiin, natna leh tawrhna i hmachhawn dânah pawh awmzia a nei dân a ni.*

Zirtûrtûte Tân: **Joba tawrhna zawng zawngah khân, tum khat laia a nupui lo lan vê dân kha lo chin fel mai har ber a ni hial ang. Anin Pathian chu ânchhelawh a thi mai tûra a nawrna kha a nihna takah chuan lainatna thinlung, mahnî pasal hrehawm tuâr reng hmuh hrehawm ti lutuk aţanga lo chhuak a ni.**

Chutichungin, a thusawi khân Pathian chungchâng a Setana dâwt sawi pawm tûra sâwmna lam a kâwk tlat mai. Chû chu Joba pawhin a hmu Chiang a ni. Kan rawrhnahte hian mahnî

chauha ding a, hmangaih berte pawhin min hriatthiam loh chângte kan lo tawng tawh em? Pi Job-i kha a lo lang nawn leh ta lo nân, fapa pasarih leh fanu pathum lo pian leh thú aţang khân Joba leh a nupui inkûngkaihna chu tuamdâm ni leh âwmin a lang.

Sawi Hawanna: Thupêk Sâwm hian Pathian lim siam (ker) lo tûrin min hrilh Chiang hlê (*Exod. 20:4, 5*) chungin, kan rilrûah Pathian hmêlhmang tûr ang ngaihruatna chu kan nei theuh mai. Bible hi Pathian tehkhinna thûin a khat a. Hêng tehkhin thûte hian suangtuah thiam tûrin emaw, mitthlâ thiam tûrin emaw min tanpui a, keini chinnei mihringten kan hriat sên phâk ruâl loh Pathian nên atakin inlaichînna min neihtîr thîn. Chutianga khaikhinna zârah chuan Amâ chungchâng manthiam tûrin min tanpui bawk.

Sâm bû han thlîr mai pawh hian Pathian chungchâng kawng hrang hranga sawina kan hmu nuâl mai. Entîrnân, Pathian chu Berâmpû ang te (*Sâm 23:1*), Rorêltu ang te (*Sâm 7:11*), Pâ ber ang te (*Sâm 89:26*), Lungpui leh Kulh ang te (*Sâm 18:2*), leh Indomî angte (*Sâm 78:65, 66, NIV*) pawhin kan hmû a. Sawi tûr dang pawh a la tam ang. Hêng tehkhin thu hrang hrang hmang hian Amah Pathian ngêi chu a intârlang a; A nihna leh A chêt dânte, a bîkin A nungchang laipui hmangaihna leh dikna a nihziate kan hre thei thîn a ni. A lehlamah, Setana thil tum vê thung chu dik lo taka Pathian nihna târlan a, a dâwtthû chu mihringte min âwihtîr a ni.

Mi mal taka Pathian i hmuh dân chu engang nge ni a, chû chuan Amah nêna in inkûngkaihnaah enge nghawng a neih? Chû âi pawha la pawimawh zâwk cheu chu, Pathian chungchâng i ngaihdân chu Bible behchhan ngêi a ni em?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirfirtûte Tân: *Joba bû hi Joba 2:10 chinah tâwp i duh pawh a ni thei e. A thil neih zawng zawng a chên tâk hnûin, a fâte*

leh amâ hrisêlna ngêi a chân zui a, chutah a nupui hnên ațang ngêiin Pathian ânchhe lawha thi mai zâwk tûra nawrna a tawng ta deuh deuh lehngâl! Thil ngaihnawm tak chu, helai thû hi Hebrai ẵawngah chuan ‘ânchhe lawh’ ni lovin ‘malsâwm’ tûra tihna a ni zâwk a, thumal inpersan lutuk *Pathian* leh *ânchhe lawh* tih thû thuhlâwm khat a sawi lo va thukhuhna hmanga sawi chhuahna a ni. Joba chhâna erawh chu, a nupui thusawi chu hmeichhe â thusawi lek niâwma sawiin, amah erawh chu a dem chuang lo.

Englekhâwle, tawrhna pumpelth tûra kawng ‘awlsam’ zawh tûra thlêmna chu a dodâl a. Pathiana beiseina nghat lo va thlamuâng taka thi mai zâwk tûra thlêmna tak chu a dodâl tûr chu a ni. Chutiang chiah chuan a ti ta rêng a. Pathian chu dingchang ta zâwkin, Setana chu a lo lang ta lo. Inhnialna pawh tihtâwp a ni ta. Thû chu a kal zêl a, dik tak chuan a ințan chauh a la ni zâwk a. A bung dang, bung 40 laiah hian Joba nun chhûnga inbeihna kal zêl kan hmû a, a tâwpah chuan a tawrh chhan hrethiamin, amâ nunna A kuta chelhtu Pathian hriatna thûk zâwk a lo nei ta a ni.

ZIR ZÂUNA

Joba bû bung nhiehnaah hian thu pawimawh tak tak a awm nuâl mai a, chûng chu tûn kêr chhûng hian kan zir zui dâwn a ni. Joba tawrh hun chhûng kha thlêmna tawh hun, *Genesis 3*-a thlêmna thangkhâwk zui zêl leh, *Matthaia 4*-a târlan Isua thlêma a awm tûrlo entîr lâwkna a ni. Hêktu (Setana) leh, a hêk (Pathian) lo langin, hê bung hian an inkâra inbeihna chu a târlang ta a ni.

I. Entîrlâwkna (*Genesis 3:1-8; Matthaia 4:1-11.*)

Entîrlâwkna hian Thuthlung Hlui leh Thar inzawmna siamin, Isua Kristâ rawngbâwlna leh dinhmun a târlang a. Entîrlâwkna tih hi chhandamna chanchina mi chi hrang hrang te, thilthleng te leh hmun hmâ, a bîkin Pathianin entîrna atâna A lo ruât, Kristan a rawn hlenchhuah ták leh chanchin ẵhâa lo famkim ta sawinate a ni ber mai.

Thuthlung Hlui huna inthâwina pum pui kha entîrnei, Krista kâwk rawngbâwlina, Amaha lo thleng famkim tate an ni. Joba thlêm a nihna khân Eden Huana Adama leh Evi-te thlêm an lo nihna (*Gen. 3:1-8*) a entîr a, tlêm tlêma thil hrang hlek hlek chu a awm tho: thlêmna hmasa ber kha chu Eden Huan mâwi tak chhûnga thleng a ni a, Joba thlêm a nihna erawh kha chu lungngaihna, tawrhna leh thihna thlenna hmunah a ni thung. A danglamna pawimawh tak pakhat chu, nupa tuâk hmasâte kha thlêmnaah an tlû a, mahse Pathian ânhche lawh tûra thlêmna chu Joban a dodâl tlat a; chutiang chuan Krista entîrtu lo niin, Krista pawhin thlêmnate chu thlalêrah khân a dodâl tlat a. Kan ngaihtuah tel mâkmawh chu entîrna (Joba) âiin a entîr (a tak Krista) chu a ropuiin, a famkim zâwk tih hi niin, Kristan thlêmna a hnehna khân indona ropuia sual hneh a nih tûr chu a lo entîr a ni.

Ngaihtuah teh: Joban Pathian ‘ânhche lawh’ tûra thlêmna a dodâl tlatna khân, kan chungia thlêmna lo thleng vê chungah eng awmzia nge a neih ang?

II. Setana Vâna Lâwn (*Joba 1:6; 2:1; Luka 10:18; Thupuan 12:3, 7-9.*)

Joba bung 1 leh 2 kan zirna aţanga zawhna chhân mai harsa lo lang pakhat chu Setana kha duh duha vâna lâwn thei anga lang kha a ni. Pathian hmâah tum hnih ngawt Setana a lo lang vê a nih kha (*Joba 1:6; 2:1*). Thil tuipuiawm tak chu khângah khân Pathian chu inbiakna tantu ni zêlin, Setana chu a thiltih chungchângte sawi tûrin a ti zâwk kha a ni. Pathian chu Setana vâna a lâwn chungchângah pawh thuneitu zâwk a ni tih a Chiang a. Thil ngaihnaawm dang leh chu, Pathian hnar tûra Joba a thlêm hlawhchham hnû phei kha chuan Setana chu Joba bûah târlan zui a ni ta lo hi a ni. Kawng thuma Isua a thlêm hlawhchham hnû pawh khân a bo ta daih a nih kha. A lehlamah, Isua erawh chu thlêma a awm hnûa a awmna chin Bible-in Chiang taka târlangin, Pathian lalthutphah a thlen thû pawh a târlang zâwk a ni.

Setana vâna a awm tawh thû hi Bible khawilaiah emawte chuan târlan a ni a. *Thupuan 12:7-9* hian indona ropui lo chhuah tan dân tâwitêa sawiin, Setana chu a vântirhkohte nêh vâh aţanga hnawh thlâk an nih thû pawh a târlang a (*Thupuan 12:4*). Vânah leh leia thilthlengte a thlen hun chiah sawi mai theih a nih loh laiin, Setana leh a hote vâh aţanga hnawh thlâk an nih hi lei Siamna hun leh Edena hmeichhia thlêh a nih hmâ (*Gen. 3:1-8*) thil niin, chutah hmeichhe thlah (*Gen. 3:15*) Isua Krista chu hê leia rawng a bâwl chhông khân a bei zui ta zêl a ni.

Thuthlung Hlui hun chhông khân, Setanan vâna luh theihna chin eng emaw chen chu a nei zui a (*Joba 1:6, 2:1; Zekaria 3:1*), mahse chông pawh chu Pathian thuneihna hnuai a ni zêl. Kraws khân sual thiltihtheihna hneh a nihna tûr a lo entîr a. Chuta chinah chuan Setana pawhin vâna luh theihna a nei zui ta lo (*Luka 10:18; Johana 12:31*). Setana chuan kan lei khawvêl bâk kal theihna a nei ta lo va, hetah hian kum sâng khat chhông phuâr (*Thupuan 20*) a la ni dâwn a ni.

Ngaihtuah teh: Setana chu vâna a lâwn chungchâng zirna hian engtin nge nangmâ nuna thlêmtû thiltihtheihnaah Pathianin khap chin a nei tih hriatthiamna a neih tîr che?

III. Pathian Rorêlna (*1 Korin 4:9; Thupuan 14:7.*)

Thupuan 14:7-a vântirhkoh pathum thuchahte bulţanna hriat a châkawm hlê mai a. “A rorêl hun” tih hian Pathian chu Rorêltu anga a chêt hun sawi a nih theih tho laiin, Amâ chungchâng rêl a nih pawh a kâwk thei tho bawk. A khawi zâwk chu nge ni chiah tih a chian lohna hian a tingaihnawm a, tum rênga tih thuchah pawimawh tak a ni. Pathian chu rorêlna hnuhnung: Enlâwk rorêlna (1844) leh Isua lo kal leh, kum sâng rorêl leh sual nuai bo rorêlna Rorêltu tûr chu a ni ngêi mai a; chûbâkah, Ani chu Mahni inhawng taka lei leh vâna mîte endik theih tûra insiamin, indona ropui leh chhandamna ruâhman kalpui dânah pawh khawvêl leh angelte enfiah nih a inphal dâwn a ni.

Setanan sawisêla hmaimâwk taka a siam a tum lain, hmangaihna leh rêldikna Pathian a nihna ngei chu lei leh vên pum pui hian hmuhnawm tiin an la pawmpui dâwn sî a ni.

Ngaihtuah teh: Khawvêl pum pui tâna hmuhnawm tih chu enge a awmzia?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirfirtûte Tân: Setanan Joba a beihna kha Pathian a beihna a ni a, chuti chungin Pathian chuan A dawhtheihzia a târlang a, zawhna zawng zawng, Joba zawhna chenin Kraws-in a la chhâng fel dâwn tih a hria a ni.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Nangmah emaw, i mi hriat chiente emaw dik lo taka hêk/puh an nih lai kha ngaihtuah la. Engtin nge in tih a, engtin nge chin fel a nih tâk?
- ❷ Engtin nge Pathian dawhtheihna chu nangmâ nunah i lo chan vê tâk? Engati nge Setana chung a dawhtheih viau le?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirfirtûte Tân: Setana chu dâwt zawng zawngte pa a la ni reng a, Pathian fâte chungchâng hi dik lo takin a la sawi zui reng a ni.

Mahnâ Tihûr:

RAHBI 1: Hei hi tih nuam vak pawh a ni lo thei nân, in lamah, Setanan nangmâ chungchâng dik lo taka a rawn bekbawr sur sur ðhinna thûte chu zia chhuak ang che.

RAHBI 2: Pathianin kraws-a Kristâ inhlanna zârah hmangaih a, en zui zêl chein, A chhandam che tih hre chungin, i thil ziah chhuah chu hâl ral la (a nih loh pawhin hmuh leh tawh loh tûrin i thehthang bo daih dâwn nia).

* * *

Châng Thlan: *Joba 10:8-12; Rome 3:1-4; Kolosa 1:16, 17.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Leilunga thilsiamte leh thilsiam mihringten engkim chungá thuneitu, Siamtu an târlan dân.

Hriatthiam Tûr: Kan suálnate vânga kraws-a thi tûra A Fapa a rawn tirhnain Pathian nungchang chiang taka a târlan ataka lo chan.

Tih Tûr: Harsatna tlâkbuak nih leh hunah pawh “Engvângin nge LALPA?” tia mawhchhiat âiah, “Eng atân nge LALPA?” tih zawh tum ruh tlat zâwk.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Thilsiamah Pathian

- A. Thilsiamah hian hmangaiha khat Siamtu chungchâng min hrihthu enge awm?
- B. Hmangaiha khat Siamtû chungchâng engte chu nge thilsiamten min hrih mai theih loh? Amâ chungchâng chu khawiah nge kan hmuh belh theih ang?

II. Hriatthiam Tûr: Kraws Chungá Pathian

- A. Hmangaihnaa khat Pathian leh mihring tawrhna chungchângá zawhna hi engati nge kraws chungá Kristâ thihna hmanga chin fel a nih?
- B. Engtin nge Joban Pathian nungchang chungchângá a zawhnate chin felna a chan?

III. Tih Tûr: Kan Tawrhnaa Pathian Hmûin

- A. Kan chungá tawrhna a lo thlen chângá kan dawnawn dân tlângpui chu enge ni?
- B. Kan nuna natna leh tawrhna kan hmachhawn chângin, engtin nge kan tihdân tlângpui bâka kan kal theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Pathian nungchang chu indona ropui laipuih leh mihringte tawrhnaa zawhnate phênah hian a awm a. Kan lei khawvêl chanchinah leh keimahnî nunah pawh thleng tûrin beisei ta ila, chatuan ram kan thlen hmâ hian kan zawhna zawng

zawngte chu chhâna hmu vek lo mah ilang, Pathian hmangaihna tehsên ruâl loh vângin Amah chu kan fak hun a la thleng ngêi ang.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Rome 1:18-20.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Engati nge mi thâte chungah thil tha lo a lo thlen thin? Hetiang zawhna hi Joba hun aţang tawh khân thlîrna dang dangin a lo la thang khâwk zui zêl a. Hê zawhna hi tawrhna chungchângah chauh ni lo vin, hetiang tawrhate a lo thlen phaltu Pathian chungchângah pawh a ni tho. Chutichungin, thilsiam leh leilung awmpfung kan thlîr erawh chuan, hmangaih Pathian chuan mihringte سوالنا avânga thihsak tûrin A Fapa chu A rawn tîr tih kan hmû a. Hei hi dik taka thlîrna, kan zawhna zawng zawngte chhâna kan hmuhna tûr chu a ni.*

Zirtûrtûte Tân: *Mihring tawrhna chungchângah thil Chiang tak pakhat chu, kan la tawng rih loh a nih pawhin, kan damchhûng engtik hunah emaw chuan tawrhna hi a lo la thleng ngêi dâwn tih hi a ni. Englai hunah emawte chuan: ‘Engtin nge hmangaih Pathianin chutiang tawrhna chu a lo thlen A phal?’ tiin zawhna kan siam a. A bîkin mi tha taka kan ngaihten an tawrh hian kan hrethiam lo zual thîn! Hmangaih Pathian a awm lo tih ringtûte tân phei chuan zawhna siam tûr apui a belhchhahsak nasa hlê a, ringtûte pawh chhâna mûmal nei thei lo vin an siam fo a ni. Hê hawanna hunah hi chuan zirlaiten an nuntawng tawrhna an sawi ngaihlâksakte pawh a pawimawh ang a, mahse zirlai hi ‘engati nge’ tih zawhna bâka kal zêl tûr a ni tih Chiang sa ang che.*

Sawi Hawanna: *Thian tha tak tû emaw, mahnî fanu cancer natna avânga chân ta thusawi ngaihlâ ula (hming leh hunte chu thlâk*

ni se): “Kuâng chu a tâwp nân chhin a ni ta a. Hnung lam tukverh aṭang chuan fâr thinga siam kuâng chu ka hmu zui thei a, mahse a phurtû tûr chuan khâwl chu tinungin, a tlân liampui ta a ni. A awm ta lo! Ka fanû a awm ta lo! Mittui avângin ka tarmit a phê zo va. A va na kher êm ve lê—sah chhum hmawk ang ni maiin ka inhria ka tî!

Engtik nîah emaw chuan hetiang hun hi a lo la thleng dâwn tih chu ka hre tho chungin leh, ruâng phurtû tûr pawhin, “Kuâng hi kan chhîn thei tawh a ngem?” tia min dîl khân, remti tih lantîr nân ka lô ka lo bu nghat a. A hmâ deuh pawhin Andrea-in, “LALPA, min kaltîr tawh mai teh, ka tlin ta ngang lo a ni e,” tia a ṭawngṭai pawh khân rem ka lo tihpui tawh kha a ni a, natna a tawrh zui dâwn tawh loh avânga chhâwk zângkhâina angah ngaiin, test result hriat hrehawm kan hre nawn tawh lo tûrah ka ngai kha a ni a—ka thinlung chu âu chhuak a, ‘A ni thei lo! A ni thei ngang lo! A la naupang sî! Amah âia thih theih zâwk ni se ka va ti êm ve âw!’ tiin. Andrea-i chu a cancer vei chelh lo va a *mual liam* lai khân kum 25 chauh a la ni.”

Hê thû hi thil danglam teh luâ pawh a ni bîk lo va, keimahnî nuntawng dangte pawh a hman theih tho ang. Kan nuna tawrhna namên lo takte a lo thlen châng hian, hmangaih Pathian chungchâng hi engangin nge kan ngaih ṭhin le?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: *Joba 6:4-10* hian Joban a tawrhna nâ a tihzia a târlang a. Khawvêl finna thû leh Pathian thû kêra inhniâlna chungchâng Joba rilru manganna thû ni mai lo vin, hêng chângte hian Joban a damchhan nuntawng hrehawm a tihzia a târlang a. Pathian chu indo mî angin a târlang a (*Joba 6:4*), mahse Thuthlung Hlui hmun tam taka indo mî A mîte humhimtu ang erawh a ni lo (*entîrnân, Sâm 18:29-42*). Hê hunah hi chuan Pathian thal chuan A chhiahhlawh rinawm Joba chu chhunin, a natna tawrh lai chu a hrehawm êm vângin Pathian hnênah pawh “Min tisawm rawh,” (*Joba 6:9, NKJV*) tiin a ngên hial a ni. A chhe zâwng emaw, ṭha zâwng emawa

chin felna kawng a zawng a, mahse Pathian chêtđân hrethiam lo, a lai laklawha awm reng chu a thei tawh lo. Hê aw thangkâwk hian Bible ziaktu dangten hê thupui an kalpui dân (*Sâm 38:2, 88:13-18, 120:4*) târlangin, chû chu khawvêl pumah a lang zui ta zêl a ni.

ZIR ZÂUNA

Tawrhna thû hi khawvêl huap, engtik lai pawha thleng reng a ni. Kum 3,500 hnûah pawh, Joba bûin a sawi ang mimal leh a huhova tawrhna chu a la thleng zui reng mai a nih hi! Hê lehkhabu hun lai thil awmdân leh, Pathian leh tawrhna chungchânga zawhna an thlîr dân chu Thilsiam lai aţanga tâwpna hun thlenga sawi chhuah a nih dân thlîr tel hi a pawimawh a ni.

I. Joba Bu Hunlai Chanchin (*Joba 1:1; Ezekiel 14:14, 20; Jakoba 5:11.*)

Sawifiahtu tam zâwkte chuan Joba bû ziah a nih lai âwm hriat a har tihah an lungrual tlâng a. Ellen G. White-i chuan Mosia ziah a nih thû sawiin, Midian rama a râltlân chhônga a ziah niâwmin a sawi a, chû chu B.C. 1490 leh 1450 inkâr vêl, Aigupta ram aţanga Israelte an chhuah hmâ a ni ang. Juda sâkhaw zirtîrtûte pawhin Mosia ziah ni âwmin an Talmud-ah an ziak baw (*Tractate Baba Bathra 14b*).

Chutiang chu ni baw mah se, a chanchin thlen lai hun hi chu ziah a nih hmâ fê ni tûra ngaih a ni a, thlahtubul Abrahamate hun (B.C. 2000 vêl) a ni ang. *Joba 1:1*-a Uz ram a sawi hi *Ṭah Hlâ 4:21* nê sawi zawm a ni a, chû chu Jeremia sawi dânin Edom ram vêl sawina a ni. Edom ram nungchâte leh thil tôte hian Joba bûa ngaihruatna a sawi hi an zûl riau a; entîrnân *Joba 28:1-11*-a thil laih chhuah chungchâng te, chuta rangkachak kawng ngâa sawi a nihna te, lunghlû leh thîr lam vawi 13 a sawite nê pawh a induh viau mai. Tûnhnâi deuha hmânlai thil laih chhuahin a târlan dânin, tûnlai Jordan, hmânlaia Edom an tih thîn chhông Tuipui Thî chhim-chhak lama Khirbat en-Nahas hmuna dâr laih chhuahna angte pawh.

Mi ðhenkhat thung chuan Joba kha a tak taka awm ni lo angin an sawi a, a lehkhâbû pawh khawvêla thleng tak tak ni lo, tûten emaw fîng taka an phuah chhuah vêl mai angin an ngai. A bû hi thiam taka phuah, hla thu kalhmang zuia ziah niin, Bible ziaktûte chuan ataka awm ngêi angin an târlang thung a (*Ezek. 14:14, 20; Jakoba 5:11*), chuvângin Joba kha mihring ataka awm ngêi a ni ang tih a Chiang. Chutichungin, hmunhmâ a sawite chu a bu hmun hrangah a lang tlêm viau a, chû chuan a thuchah hi khawvêl pum engtik lai hun atân pawh a ni tih a tilang. Chutih rualin, Joba kha keimahni ang bawka mihring vê mai, keini ang bawka harsatna tlâkbuak a ni vê tih han hriat hi a thlamuan thlâk a ni.

II. Thupuan Tlânglâwn leh Bîk (*Joba 12:8-10; Kolosa 2:16, 17; Rome 1:18-20.*)

Setanan Joba a beihna kha dik tak chuan Pathian nungchang a beihna a ni. Thu inchuh pawh chu indona ropui laimû a ni a. Pathian nungchang chungchâng a inbeihna chu Amah hriatnaa zungkaih, Amâ chungchâng A inpuanchhuahna aţanga lo chhuak, Setana phuah chawp vêl ni mai lo, a ni tûr a ni.

Pathian chungchâng zâu zâwka hriatna tûr tlânglâwn deuh leh a bîk deuh taka A inpuanchhuahna aţangin hriatthiamna kan nei ðhîn a. Chutiang chu Joba bûah hian a awm vê vê. Mi tin tân thilsiam hmanga Pathian hriat theih dân a awm a (*Rom. 1:18-20*). Pathian chungchâng hriat emaw, A awm tih lo pawmna mai emaw hi mi mal taka ‘Amah hriatna nei’ tihna a ni chuâng lo. Thilsiam kan hmuh hian Ani chu Siamtu a nihzia a târlang a. Paulan Rome mîte hnêna a thil sawiah, Pathianin mihringa thatna dân a dah chu thilsiamahnte a lang tih a sawi a (*Rome 2:14, 15*).

Sualna khawvêl leh mihring sual nihphung hian chutianga Pathian hriatna tlângpui chu a tichhe nasa tawh a, chuvâng chuan a bîk deuh taka Thupuan siam a ngai ta a ni. A Thu hmangin Pathian chu Mahni A inpuâng chhuak a, chutianga inpuanchhuahna famkim ber chu Thû tîsâa lo chang Krista-ah

hmuh a ni (*Johana 1:1-3*). Chutianga a tlânglâwn leh a bîk deuh taka inpuan chhuahna chu Joba bûah hmuh a ni a. Tlânglâwn taka Pathian inpuan chhuahnain Pathian a kawh lain (*Joba 12:7-10*), lungâwi thlâk takin Joba zawhnate pawh A chhâng a nih kha. Mahse a bu tâwp lama eng emawti kawng bîk deuh taka Pathian inpuan chhuahna—Amah ngêiin Joba a biakna thûte khân chhânna dik tak a pê a ni (*Joba 38-41*).

Ngaihtuah teh: Tlânglâwn leh a bîk deuha inpuanchhuahna chu sawi fiah la. Engtin nge Pathian nihna kan hriatthiam dân an tihchian sauh le?

III. History-a Pathian Thiamchantîrna (*Joba 10:8-12*.)

Theodicy an tih hi engtin nge Pathian thâ chuan thil t̄ha lo lo thlen A phal theih tih chungchâng zawhna a ni. Hê t̄awngkâuchheh hi kum 1700 lai vêla German mifing Gottfried Leibniz lo chher daih tawh a ni nân, Bible awm chhông chu Bible zirlaite rilru kaptu a ni reng ang. Hêng mî: Augustinian te, Irenaeus te, Origenian te leh mi dangte pawh kan sawi th̄in a, chûng mîte thutlûkna chu mihring finna leh ngaihtuahna a t̄anga thlîrnaa Pathian thiamchantîrna a ni. Pathian chuan keinina thiam kan lo chantîr chu A mamawh lo maithei e. Joba bû leh a b̄ak hmanga hmangaih Pathian, mahn̄i âia Joba thiam chantîrtu a nihzia hriattîrna tling a ni tho tho.

Ngaihtuah teh: Engtiang kawngtein nge, Pathian thiamchantîrna tih hi i lo buaipui vê? Engtin nge kraws nê a inhmeh riau dân?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Mihringte tawrhna leh Pathian nungchanga zawhna lianpui awm hian kan nunah kaihhnawih a nei a. Pathian thu kalpui dân satliah deuh mai nge ni a, finna thu hmanga zawhna zâwk?

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Harsatna i tawrh laia Pathian i mawhchhiat deuh rum rum lai kha ngaihtuah la. Engtin nge chutiang rilrû chu hnâwla Amah nênlâichînna thâ i neihpui theih ang?
- ❷ Mi dangte huatna rilrûte hi? Dik lo taka tih nêtein i inhria em? Dichim deuh taka ti thîntû che chungah huatna rilrû i pai zui reuh reuh em? Huat leh ngaihtheih lohna rilrû âia a thâwidam zâwng rilrû i put theih nân enge i tih ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Engang Pathian rawng nge kan bâwl? Pathian chungah kan rilru put hmangah hian kan fîmkhur a ngai, Amah kan ngaihruat dân ang angin mi dang hnênah Amah chu kan târlang thîn sî a.

Class/Mahnia Tihthûr:

- ❶ Tûn kêr chhông hian, Bible-a Pathian i ngaihruat dân chungchâng chu ngaihtuah la, (tekhinthu hmanga Pathian chungchâng sawina: Berâmpû, Lungpui, kulhpui leh thil dangte pawh a ni thei.)
- ❷ Chutianga Pathian i ngaihruat dân chu in pâwlah i sawi dâwn nia.

Châng Thlan: *Joba 7:7-21; Sâm 8:4-6; Johana 11:11-14.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba mangan thu sawia târlan mi thîte dinhmun chungchâng rinna Bible sawi dân dâp chhuah.

Hriatthiam Tûr: Joban tawngkam thiam tak leh ngaihruatna hmanga a tawrhna a sawi lo tawrhpuî.

Tih Tûr: Krista mihringa lo chang a, kan tâna A thihna chungchâng Bible-in mihring a thîr dân lo pawm.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Mi Thîte Dinhmun

- A. Kan tûnlai hnam ziaah hian, thlarau thi thei lo tih rinna hi engang takin nge a luh thûk?
- B. Hmangaihte an thih hian an ‘muhîl’ a ni tih Bible thurin hi engang takin nge ataka hman a nih thîn?

II. Hriatthiam Tûr: Joba Tawrhpuîin

- A. A khawi nge na zâwk: Joba tawrhna nge keinî tawhna hi? Sawifiah la.
- B. Khawvêla mihringte tawrhna chanchin lo lang zûr zut mai kan thîrin engtin nge lainatna kan lo lantîr ang?

III. Tih Tûr: Mi Nungdamte Dinhmun

- A. Joban mihring nihna chungchâng zawhna a siam: “Mihring hi tu nge ni?” tih hi engtin nge i chhân ang?
- B. Chû zawhna chhâng tûr chuan engtin nge Kristâ nun leh thihna khân tih a neih?

KHAIKHÂWMNA: Tawrhna leh thihna chungchâng hi Joba bûah sawi pawlh nawk a ni a. A thihna tûr ngaihtuah a (a pian nî ânchhia a lawh hial) ang chî kha Joba lungngaihna bungahte a chuang zui zêl a. A tawrhna aţang khân thihna chungchâng zirlai kan zir thei a, nunna thû leh Kristan thihna leh sual a hneh thû pawh kan zir thei bawk. Hê thihna leh nunna thû Bible sawi dân kan hriatna hian, kan chhehvêla tuâr mêkte lainatna min neihîr tûr a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 6:1-3.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: *Lainatna tih Sâptawnga sawina ‘compassion’ hi Latin ðawnga thu hmadah com (“awm ho”) leh thiltih sawina pati (“tuâr”) tih atanga lâk a ni. Lainatnaa khat kan nih hian mîte tawrhna kan tawrhpuî a. Joba tawrhna namên lo tak taksa leh rilru lama a tawrh chuan thichhâwngin a lumtîr a, chú chuan a tawrhna lainat taka tawrhpuî tûr leh, Bible thlîr dân atanga nunna leh thihna chungchâng thlîr thiam tûrin min sâwm a ni. Chutichungin, mîte kan lainatna chuan chin bî a nei ðhîn a, Pathianin kan tân leh keini min tawrhpuî tûrin A Fapa a rawn tîr a ni.*

Zirtîrtûte Tân: *Tûn kêr zirlai hi mi thi chhâwnga lum anga thlîrin, Joba a tawrhna hrehawm ti tak chungâ: a pian nî ânchhia a lawh (Joba 3:1-10) te, nun engmah lohzia ngaihtuahna te leh amâ thihna tûr a ngaihtuahna (Joba 7:1-11) thûte kan zir dâwn a. Chutih laiin, chutiang ngaihtuahnate chu mi pakhat Bible thlîr dân anga khawvêl thlîr chungâ mahni-intihhlum erawh a kawng zawh tûra ngai sî lo a ni tih kan hriat tel a pawimawh hlê. Joba a rilru chauhzia chiang taka a târlan laiin, a thihna tûr a ngaihtuahna chu a tawrhate tih reh nâna Pathianin thih mai a phalsak a duh thû a târlang a ni.*

Sawi Hawna: Red Indian ho thufing pakhat chu: ‘Mî dinhmun hrethiam tûr chuan a savun pheikhawk ngêi buna mêl khat kal vê phawt tûr,’ tih a ni. Chutiang lam hawi thusawi hrang hrang a awm nual a, an sawi tum chu a thuhmun tângpuî: Mî dinhmun leh awmdân dik tak hre tûr chuan an dinhmunah kan dingin, an tawn ang kan paltlang vê phawt tûr a ni.

Helai thû hian chutiang ngaihdân chu a târlang thei âwm e. Martin-a fapa naupang ber chuan a pâ tarmit power chak tak

chu vuah nuam a ti tlat mai a. A pâ tarmit a'n vuah a thil landân lo danglam ta chu mak a ti a ni. Mahse rei tak zawng a vuah thei hauh lo va, amâ mit ngêiin thil a thlîr leh thuai thîn.

Nangmâ nunah, mi dang tarmit i vuah lai kha ngaihtuah la, mi dangte thlîrna tukverh ațanga i thlîra i hmuh dân chu ngaihtuah teh. Chutiang ațang chuan mîte lainat leh khawngaih theihna a lo awm thîn. Hê fapain a pâ tarmit a vuah ațanga a thil hriat behchhan hian, eng anga thui nge lainatna kan neih theih ang? Theih loh chin awm chu enge ni ang?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: *Joba bû bung hmahruai lam ațangin a thusawi hrang hrangte kan luhchilhin, Joba thusawi ațangin a thianté thusawi kan hmu zui a. Chutianga thlîrna chu rilrûa vawng chungin, a bung hmasa pahnih leh bung hnuhnung ber chu thu pângngaia ziah a ni tih leh, a dang zawng (Joba 3:3-42:6) chu hla thu kalhmanga ziah a ni tih kan hriat tel a pawimawh ang. Hebrai mîte hla thu phuah dân hmangah hian thlûr hnih inzûl deuh an tih ang hi an uâr viau mai a, entîrnân, Joba 8:3-ah: “Pathianin rorêlna a kâilek ngai em ni? Engkimtithéian a dik chu a kailek ngai em ni?” (NKJV) tiin.*

Chûbâka hla kalhmang pawimawh dang leh chu Joba bûin thil ngaihruatna a hmang uâr viau mai hi a ni. Entîrnân, *Joba 7:1-6-a hnathawka rawih leh a harsatnate kha Joba tawrhna nun, ‘beisei bo’ nun (Joba 7:6) a hmang angte hi. Pathian lehkhathû thûk zâwka manthiamna min neihthîr tûra hetiang hla thu kalhmang hriat pawimawhna hi in pâwlah sawi ho ang che u.*

ZIR ZÂUNA

Joba lungngaihna thûte hian nunna leh thihna a thlîr dân hriatthiamna min neihthîr a. Lungngaihna thû an nih mai laiin, chutah chuan thihna leh thil duhawm lo lam sawi niin, chutiang thû vêk chuan Pathian nêna inbiakna kawng a hawng tho mai bawk a. Kan lungngaih manganna thûk ber pawh Pathian hnêna kan thlen

chuan, hmun dik takah kan awm a, Pathian chuan min lo ngaihsak thîn a ni.

I. Joba Bu Inrel Dân (Joba 1-42.)

Joba bû kan zirnaah hian a thu kalhmang, Joba leh a thianten thû an insawi chhâwk chhoh dân hmang hriat hi a tui puiawm vê a. A inrel dân tlâng pui chu hetiang hi a ni:

1. Thuhmahruai (*Joba 1, 2*)—Tawngkam pângngaia ziah
2. Joba vuina thu pakhatna (*Joba 3*)—heta tanga bung 42:7 thlengin hla thu kalhmanga ziah a ni ta.
3. Thu insawi chhâwk tum khatna: Elifaza (*Joba 4, 5*); Joba (*Joba 6, 7*); Bildada (*Joba 8*); Joba (*Joba 9, 10*); Zofar (*Joba 11*); Joba (*Joba 12-14*).
4. Thu insawi chhâwk tum hnihna: Elifaza (*Joba 15*); Joba (*Joba 16, 17*); Bildada (*Joba 18*); Joba (*Joba 19*); Zofar (*Joba 20*); Joba (*Joba 21*).
5. Thu insawi chhâwk tum thumna: Elifaza (*Joba 22*); Joba (*Joba 23, 24*); Bildada (*Joba 25*); Joba (*Joba 26, 27*).
6. Joba thusawi (*Joba 28-31*)
7. Elihu-a thusawi (*Joba 32-37*)
8. Pathian chhâna leh Joba simna (*Joba 38-42:6*)
9. Tlipna (*Joba 42:7-17*)—tawngkam pângngaia ziah

Joba 3-a a vuina thû, thu insawi chhâwk hmasa tum hnihah hian thian pakhatin thû a sawi a, chû chu Joban a chhâng zêl hi thil ngaihnawm tak a ni. A tum thumna hi chu a tâwi deuh a, Joba thusawi tlipna sei tak a ni thung. Elihu-a thusawi hi chu Pathian a lo tawng chhuah hmâ hun âwlah a ni. Hêng zawng zawng hian Jehova chhâna, Joba bu thu pawimawh bîk lai lam min hawipui ta a. Pathianin A chhân hnûin, thuhmahruai anga tawngkam pângngaia ziah hmanga Joba bû chu tih tâwp niin, hei hi mâwi leh fîng taka thuphuah kalhmang chu a ni.

Ngaihtuah teh: Joba bû inrel dân i thlîr vang vangin engang thlîrna dangte nge i neih belh?

II. Mi Thîte Dinhmun (*Joba 14; Johana 11:11-14.*)

Joba hian a thusawi hi mi thîte dinhmun chungchâng Bible thurin thupuia hman chu a tum rêng a nih loh theih laiin, a thusawi pum puiah hian thihna chu eng mah hre lo va mut vang vangna, Bible hmun danga lo lang zui ang tho hi a ni tih a lang. Hêng Bible bu hnih (*Genesis* leh *Joba*) Bible ziah ʔan laia lo awm dũn tawh niin, Joba bũ hian tawrhna leh thihna chungchâng, kum khâ leh chen chhũnga Pathian nungchang dik lo taka sawi ʔhin, mĩten thlarau thi thei lo awma an rinphahna chu a ching fel a. A bu hnih hian Eden Huana Setana dâwt sawi chu an sawi lang leh a (*Gen. 3:1-5*). Joban mihring damchhũng rei lohzia târlangin (*Joba 14:2*), thitheih mihring leh thitheih lo Pathian (*1 Tim. 6:16*) dinhmun inan lohzia pawh a sawi bawh. Tichuan thihna chu muthilhna nêh hmehbelin (*Joba 14:10-12; Sâm 13:3; Jeremia 51:39, 57; Daniela 12:2*), chumi chhũng chuan hriatna eng mah an nei lo tih a sawi zui a ni (*Thuhriltu 9:5, 6*).

Pathian lehkhathũte hi an inrem tlângin, Thuthlung Hlui leh Thar pawh an inchhunzawm ʔa êm êm a, thihna chu muthilhna anga ngaihruatna pawh Thuthlung Thar lamah chhawm nun zêl niin, Amah Isua ngêi pawhin A ʔhian Lazara chungchângah a hmang a (*Johana 11:11-14*). A zirtĩrte leh tirhkohte pawhin an thuziakah thihna chu muthilhna angin an sawi zui zêl bawh a (*Tirhkohte 7:60; 1 Korin 15:51, 52; 1 Thess. 4:13-17; 2 Petera 3:4*). A tâwpah, *Thupuan* bu tâwp lamah tawrhna leh thihna a awm tawh loh tũr thũ sawi a ni leh a (*Thupuan 21:4*), chũ chu chatuan nunna chang tũra thawhlelehna emaw, boral hlenna tũr emaw chuan a zui dâwn a ni (*1 Korin 15:26; Thupuan 2:11; 20:14; 21:8*).

Ngaihtuah teh: Engati nge thlarau thitheih lo tih thurin hi Kristian kohhrante zĩngah a hluâr tãk viau? Engtin nge Pathian chungchâng kan ngaihruat dân a khawih?

III. Mi Nungdamte Dinmun (*Joba 7:17-21; 14:13-15; 19:25, 26; Johana 3:16.*)

Mihring thihna chauh kan sawi a nih chuan, Bible-in mihring chungchâng a sawi hi a famkim lo hlê a ni ang. Dik takin, Bible-in thihna sawi nân muhîl a hmang hian, thawhlehna a awm dân tih a kâwk a, hei hi thawhlehna thurin awmtîrtu niin, chû chuan Isua Kristâ hnên lamah min hruai thîn a ni. *Joba 7:17*-a zawhna lian tak: “Mihring hi enge a nih?” tih hi Pathian Fapa nunna te, thihna te leh thawhlehna kan thlîr chauhin kan chhâng thei ang. Isuâ thawhlehna kha thihna hnehin kan tholeh dân tih tichiangtu a ni (*Johana 5:28, 29*). Joban hê thawhlehna hi a lo hrethiam a ni (*Joba 19:25, 26*). Kan sual tâna thi tûra A Fapa rawn tîrtu Pâ chuan nunna leh thihna chungchâng a zawhna chu chatuan atân min chhân felsak thei a ni (*Johana 3:16*).

Ngaihtuah teh: Pathian thiamchantîrna tih thû hi engang takin nge i lo buaipui vê? I chhâna chu enge ni?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Mi tin hian lungngaihna chhûmpui chîm hnan, paltlang zawh loh deuthâw tawrhain min tlâkbuak lai kan nei deuh theuh tawh ang. Joba vuithu sawi aţang khân kan lungngaihna hi tû hnêna thlen tûr nge tih min hriattîr teh se. **Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate**

❶ Kristian thenkhat chu rilru hah takin an inngaihtuah lungpuâm thîn. Chû chu enge a chhan ni thei ang le?

❷ Engtin nge thil ţa lo lam ngaihtuah leh rilru hah vêl hi i chin fel thîn?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Rilru nguina hi kohhran chhûng leh pâwnah pawh a thleng tam fû mai. Hetiang harsatna hi Kristian thlîrna êng aţanga thlîr a pawimawh hlê.

Class/Mahnia Tihîr:

❶ In p̄awl t̄hena rilru hahna chungch̄ang sawi t̄urin chutiang lama mi thiam t̄u emaw s̄awm ula. A chin felna t̄ur at̄ana a tak taka tih t̄urte pawh inkawh̄hmuh ngh̄al ni thei se a tihch̄i h̄l̄e ang.

❷ M̄i t̄u emaw rilru hahna vei tlawh chhuakin, hemi chungch̄anga thil hl̄awkpuiawm in hriat tharte chu hrih teh u. T̄awngt̄aisak theihnḡihl lo hr̄am bawk ula.

* * *

ZIRLAI-06—ZIRLAI KAIHT̄AWI

NOVEMBER 5, 2016

Ch̄ang Thlan: *Joba 4:1-21, Matthaia 7:1.*

Zirlaite T̄an:

Hriat T̄ur: Joba lungngaihna thlamūan t̄ura a t̄hiant̄e an lo thlena an t̄angkaina manthiam.

Hriatthiam T̄ur: Joba tawrh chhan chungch̄ang Elifaza 'n a sawi t̄an laia a rilru mangan leh hrehawmzia hriatpui.

Tih T̄ur: Awlsam taka mi dangte sawis̄elna laka ins̄um chung a, Bible th̄u anga fuih ph̄ur pawimawhna hlamchhiah s̄i loh.

Thupui T̄hen

I. Hriat T̄ur: Lungngai Thur̄awn

- A. Tawrhna i paltlang lain engtin nge mi dangten an tih che?
- B. I tawrhna t̄iziaawm t̄ura mi dangten i chung a an tih eng chu nge i s̄awtpui ber? Eng tak kha nge chutianga ti lo s̄e tih i neih?

II. Hriatthiam T̄ur: Elifaza Thusawite

- A. Sual chhan leh a rah chungch̄ang Elifaza sawi kha engang taka dik lo nge ni? Engati nge a dik loh vīau?
- B. Elifaz̄a thusawi (leh Joba chh̄anna) a t̄angin tawrhna chh̄an l̄et dân t̄ur chungch̄angah eng zirlai nge kan zir theih ang?

III. Tih T̄ur: Sawis̄el leh Zilhna

- A. Engtianga, *Matthaia 7:1*-a sawis̄el lo t̄ura thup̄ek hi hrethiam t̄ur nge kan nih?
- B. M̄i dangte sawis̄el tih leh Bible sawi dân anga fuih tih ink̄ar ramr̄i hi engtin nge kan kham ang?

KHAIKHĀWMNA: Joba ʈiante lo thleng ta khân an ʈian pa chu eng emaw chen a thlamuan a, mahse ʈû an han sawi tâka, fîmkhur tak mahse Pathian thu dika an hriat ang tâwk tê nê, dimdâwih lo takin Joba an sawisêl ta a. An Pathian thu kalpui dân chu dik lo hulhual chu a ni vek bîk lo va, dik tâwk lo lai a awm hlek hlek zâwk a ni. Chûbâkah, awlsam taka chhâna leh Pathian thu han chawhchawrâwi ang hi tawrhna chhâna a ni ngai ʈû a ni lo.

INZIRTÎR DÂN ʈÛR

RAHBI 1—Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing ʈûr: *Sâm 119:65-72.*

Thlarau nun ʈanna atâna thil pawimawh: *Sawisêlna dik leh ʈhâ chu Pathian zirtîrna aʈang chauha lo chhuak thei a ni (Heb. Torah). Sâm phuahtuin hê thutak hi hriain, hmun thum emaw laiah a târlang a (Sâm 119:66), chûng chu hêng Sâm-ahte hian hmuh a ni (Sâm 1, 19, 119). Eng emaw chângte chuan dik taka sawisêlna hi, hê khawvêl finna aʈang chuan a puithû lo (1 Korin 3:19). Finna hi puithû lo emaw, narân vê mai pawh ni se, sawisêla kan awm loh nân (Elifaza ang khân) Pathian chu rorêltu a nihna hi kan lo hmakhalh vê ʈû a ni lo.*

Zirtîrtûte Tân: Mîten harsatna an tawrhna hmuna awm sîn, eng emaw tizâwng tala chhâwk zângkhâina kawng dappui miah sî lo emaw, beiseina siamsak miah lo vin a awm theih dâwn em ni? “I fapa khân nakin lamah chuan Pathian leh kohhran a la hawisan dâwn tih hriain, Ani chuan tânah hian car accident-a a thih zâwk pawh a phal maithei a sîn!” Hetiang ang thil râp̄thlâk tak te mahni in chhûng hmun nuam leh râlmuang tak aʈanga ngaihtuahte chu a âthlâkin, ʈûl hlei lova hrehawm intawrhîrna mai ang pawh a ni thei. Joba ʈiante kha chutiang bâk an ni bîk lêm dâwn em ni? Keini pawh hian kan lo sawisêl vê vut

tûr a ni lo vang, Joba lungngaihna hnêm tûra lo kal an ni
vê miâu sî a.

Sawi Hawna: South America-a Bolivia ram mâwi taka ramthim rawngbâwl hnâ an thawh laiin, pa pakhat leh a chhûngte chuan thu lungchhiat thlâk deuh an dawng a. An in awmna ram hla taka an ina chêtsualna thlengah a pân a thihsan a. Chû thu hriat hrehawm tak an hriat hnû lawkah a thawhna hotûte hnêna thu thlen tûrin misawnari pa chu a kal a. A thil chên leh a pa vuinaa tel tûra sum leh hun a mamawh dân tûrte a thlen a ngai a ni.

A hnûah chuan, eng thilte nge hotûte hnênah chuan a sawi tâk pawh a hre zui meuh lo. Mahse Chiang taka a hriat zui reng chu: amah telin—mi palî chu office kawt huan thutthlênga thu tlânga ãap chungah an inkuah tlâng kha a ni. A thil chên vânga lungngaihna chu tuârpuiin hotûte chuan an ãahpui a. A puan zâr phêna amâ mittui leh natna zârah, chû pa chuan Joba thianté hlutzia kha a hrethiam thar ta thut a. Anni kha hmun inang lo tak tak a tangin an ko kal khâwm a, Joba chu ni sarîh thutpuiin, an ãap tlâng a, eng thû mah sawi lo vin an tawrhpuî a ni (*Joba 2: 11-13*).

Joba thianté hnên a tang khân eng zirlaite nge kan zir chhuah theih ang le?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtûrtûte Tân: Hê zirlai zir chhûng hian Elifazâ chungah rilru eng emaw put leh a Pathian thu lâk dân pawh Pathian hmangaihna hransan daih, awmzenei lo tiin kan lo dem mai pawh a ni thei. Mahse Elifazan Joba tawrhna chungah a rilru puthmang hi keini pawhin kan lo pu vê reng thei tho mai a, Pathian thû chu dik leh dik lo ti ngawtin kan kalpui thei a, mahse chû ngawt chu a dik thluântling sî lo. Elifaza leh Joba thian dangten Joba an dem ang kha chuan dem vê ngawt tûr chu kan ni lo va, Joba tawrhna chungah zahngaihna nei lo pawh kan ni vê tûr a ni lo.

Heta zawhna pawimawh zâwk awm chu, keini Seventh-day Adventist-te hian kan chhehvêla tawrhna thleng mêkte hi kan tiziâawmin, chutiang tuâr mêkte tân hmemna thu inhmeah kan sawi thei a ngem tih hi a ni.

ZIR ZÂUNA

Harsatna eng emaw tak tuâr mêkte hi engang takin nge kan chhawmdâwl thîn le? Joba thianta anga lainat thei, eng mah sawi lo pawha ni sarîh lai thutpui thei kan ni vê em? Chuti chungin mîten min rêl leh sawisêlnate bei lêt vê sî lo vin? Engtin nge keinî tawrhate hi Bible zirtîrna rema kan paltlang theih ang?

I. Lungngaihna Tuâr (*Joba 2:11-13; Thuhritu 7:2; Sâm 30:5.*)

Joba thianta kha lo kalin ni sarîh chhûng an thutpui a, khatiang kha Judate insûnpui dân ‘sitting shiva’ an tih chu a ni. Khawngaih leh lainat chung a ni sarîh chhûng thutpui. Chuta lo tawng chhuak hmasa tâ chu Joba a ni tih hi thil ngaihnaawm tak a ni.

Mihring lungngaihna intawrhpuî dân kawng hrang hrang a awm thei a. Keini Kristiante hian mi dangte (leh a châng chuan mahnî pawh) hêng rahbîte chhui hian kan inñanpuî thei ang:

1) Kan tawrhna thlentû tak hi atak a ni tih kan pawm a ngai a. Keini mihringte hian kan ngaihtuah duh loh lamah beng kan chhungawng châwk a, chutiang chuan bo mai tûrah kan ngai thîn. I tawrhna kha eng emawtia tih i duh a nih chuan ataka thleng a ni tih i pawm phawt a ngai.

2) A dawt lehah chuan ‘lungngaihna kalpuî chungchângah hian, natna leh châna hi ataka tawrh phal a ngai. Tû mahin tawrh chu an duh kher lo vang. Pumpelhna zawn hi mihring rilru put hmang rêng a ni. Chuti chungin, chhûnglam damna chang tûra kan pên dâwn chuan, “thihna hlim kawr ruâm zawh mah ila,” tia *Sâm 23:4*-in a sawi hi ataka kan dâi ngam a ngai. Natna chu hmachhawn a, sawi chhuah tûr a ni.

3) I natnaa hmasâwn i duh chuan, mahnî nun insanphek a ngai. I kawppui emaw, fâ emawin a thihsan chein, in dam kim laia in lo tlawh thin hmunte tlawh i duh maithei. I hmangaih kal ta hriat chhuahtîr thei che thil hrang hrang pumpelz zêl tum hi a hrisêl lo. In lo lên vah dun/ho tawhna hmunte tlawh ula, rilrû chu lo na thar deuh pawh ni se, thil thar eng emaw a inñan tho thîn. Eng emaw châng chuan kan hun hmanna tûr remruat lâwkñain kan tikhat lutuk a, thil thar han tawhna tûr hun thâwl pawh kan nei lo fo. Thil hriat reng hi a thâin a pawimawh a, mahse nun hi thil kal zêl a ni. Kan nun hi thil hlui chhêk khâwl vaivutin a bawh lûk a ni tûr tihna a ni chuâng lo.

4) Tih-tûr hnuhnung ber atân i hmangaih kha ‘mangthâ’ tih hun nei ang che. Kan chên chu kan kawppui te, fâ hlamzuiha thî te, Joba anga thil chên buâih te, ran vulh thî emaw pawh niin, engang level-ah pawh a thleng thei. Eng pawh ni se, “Mangthâ” tih hun kan neih chu a ngai tho tho thîn a ni.

Ngaihtuah teh: A hmâa tih-tûr hrang palîte hmanga lungngaihna thâwi dam dân hi engang takin nge sâwt-pui i inrin?

II. Elifazâ Thusawi (Joba 4, 5.)

Joba 3-a a vuivâina thû chhâna chu Elifaza, Teman mî hnên a-angin a lo chhuak a (Teman chu Edom rama awm a ni; in *Genesis 36:11*, Teman ho hi Esauva thlah, Elifaza thlah kal zêl an ni.) Teman mi Elifaza khân thû sawi vê lêk lo se tîte pawh an awm ngei ang. Mahse vânduaithlâk takin a sawi hmasa berah a-ang lawi sî a. A thusawi (*Joba 4, 5*) kalhmang kha thungrulh hmang (Pathian) tih ang lam niin, Joba sualna leh Pathian hremna chu a dawhzawm lui tlat a. Thu ngaihnaawm tak hmanga bulñanin, Joba chu thurâwn petu a lo nih tawh thinnâahte a’ n fak vêl phawt a (*Joba 4:1-4*). Chutah châng 5-ah a thusawi dân thlâkin, “Tûnah i chungah buaina a lo thleng vê ta,” tiin sualna nei lote an boral ngai loh thû a sawi khum a (*Joba 4:7, 8*). Amâ mi mal thlîr dân chu ñanfungah a hmang a, mumanga a rûktêa thu lo

thleng anga a sawite (*Joba 4:12-16*) pawh ãawng chhanah a hmang ta zêl bawk a, a pahnih hian mahni ngaihtuahna ațanga chhuak hriatna mai a ni.

A bung dawt lehah, Elifazan a sawi tum tak chu a sawi ta a, chû chu ‘Joba chu mi â ang maiin a chê’ (*Joba 5:1-5*) tih a ni a, Joba chu Pathian lam hawi tûrin a ti a (*Joba 5:8*), sual sim tûr leh Pathian duhsakna kawng zawng leh tûrin a ti bawk (*Joba 5:11-18*). Harsatna lian tak awm chu, thuâwihna leh malsâwmnate hi kal dún rial an nih tho laiin (thuâwihlohna leh ânchhia pawh), thil nihna dik tak erawh chu keini mihringte thlîrna ațanga sawi fel vek theih a ni chuang lo. Kan mawhphurhna chu ‘luâng sâwp tih tliah fithlâk loh a, lakhû tihmih loh’ (*Isaia 42:3*) a ni a, chû chu Elifaza khân a zâwm lo a ni.

Ngaihtuah teh: Engati nge Elifazâ thusawia a ngaihdân ang tãwmpui vê mai hi a awl viau thin?

III.Sawisêl leh Zilh (*Matthaia 7:1, 2; Rome 3:19; Hebrai 12:5.*)

Hrilhfiaktu tam tak chuan *Matthaia 7:1-a* (‘Sawisêl suh u’) tih thû (*Rome 2:1; 14:10, 13; Jakoba 4:11, 12; 1 Korin 4:5* nêh khaikhin la) leh Bible hmun danga rêlsak tûra fuihna (*1 Korin 2:15; 5:12, 13; 6:1-4*) danglamna tak hi an manthiam a. Hetiang danglamna tak manthiam tûr chuan a thu ãobul ațanga hriat a ngai thîn, Bible-in mihring tihdân phung anga sawisêl a khap laiin, Pathian tehfung leh A Thu (*Johana 7:24*) hmanga rêl tûr chuan min fuih zâwk a, a pawimawh ber chu hmangaihna a ni.

Ngaihtuah teh: Kristian nunah hian Bible thû anga zilhna hian eng hmun nge a chan?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Kan mihring ngaihtuahna aţang hi chuan tawrhna leh soal hi kan dawhzawm thuai ţîn. Elifazâ tih ang khân kan mihring ngaihtuahna behchhanin kan ti mai ţîn a nih hi.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Mîte hnêna Pathian nungchang chungchâng kan sawi chângin, tanfungah enge kan hman ţin? Bible ni lo thil dang eng pawh kan hmang mai ţîn em ni?
- ❷ Tawrhna leh soal hi dawhzawm vê zen tûr kan ni a ngem? Ni ta se, eng hunah leh engang dinhmun ang chî-ahte nge ni ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Keini Seventh-day Adventist-te hi, eng emaw châng chuan Joba ţiante anga dân zawma chhandam nih tum anga sawisêl kan ni ţîn. Thu lâwmawm tak chu—chutiang chu kan ni lo tih hi a ni!

Class/Mahnia Tihtûr:

- ❶ Sabbath serh chungchânga tih tûr leh tih loh tûr list siam ula. Chû chu in pâwlah sawi ho ula, chutah hê zawhna pawimawh tak hi in zâwt dân nia: Hêng list-a chuângte hi ţa taka Sabbath serh tûra phalsakna nge khapna zâwk? Engtin nge a nih a, a nih loh bawk?

* * *

Châng Thlan: *Joba 11:7, 8; 2 Petera 3:5-7.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba dinhmun bîk ngaihtuahin, Pathian thungrulh rorêlna dangte nê a danglamna târlan.

Hriatthiam Tûr: Hun khâ leh chen chhônga Pathianin hmangaihna leh felna nêna mihring min enkawlina chung a thuneihna ngaihhlut thiam.

Tih Tûr: Kan nuna Pathian rêldikna leh zahngaihna hriatthiamna hrisêl leh Bible sawi anga inchawih tâwktîr dân kawng zawn.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Hrem Tûra Rorêlna

- A. Tuilêt emaw Sodom leh Gomorra emaw hun laia Pathian thungrulh rorêlna thil thleng ang chî kha engangin nge i hriat thiam?
- B. Khânga thil thlengte leh Joba thianten a chung a an tihdân danglamna lian tak chu enge ni?

II. Hriatthiam Tûr: Pathian Thil Thûkte Chu

- A. Khawvêl chanchin liam tâa Pathianin mihringte chung a tihdân kan hriatthiam dânin chinbî a neih tlat dân chu engte nge ni?
- B. Kan chung a Pathian lo chêt dân hmangte kan manthiam vek lo chungin, eng thil nge kan chiân viau theih tho chu?

III. Tih Tûr: A Inchawih Tâwknlai Zawngin

- A. Keinî hunah hian Pathianin thungrulh rorêlna ang chî hi A la hmang cheu em? Sawifiah la.
- B. Pathian khawngaihna leh zahngaihna kan thlîr dânah hian, engtin nge inchawih tâwkna kan hmuh theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Joban thiam lohna nei lo a nih thû a sawi khân, Bildada leh Zofara-te pahnih chuan amah demna thu khauh leh zual an sawi zui a. Bible-ah hian vânin sual vânga hremna a thlen nghâlte chu a awm ngêi laiin, Pathian kawngte chu kan

kawng a ni vê lo va, Pathianin A hrem nghâl leh nghâl loh lo rêltû tûr pawh kan ni lo. Kan lo tih vê tûr erawh chu engang tawrhna pawh thleng se, a thâwi dam tûra lo chêt a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *2 Petera 3:5-7.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Tâwpna hun Pathian rorêlna, thil tha lo zawng zawng leh sual bul nuai bo hun chu a la thleng ngêi dâwn. Pathian chu indona ropuah hian lo chêin, Bible chanchina entîrna kan lo hmuh tawh angin a tâwp a la hlen ngêi dâwn a ni tih kan hriat reng hi thil pawimawh tak a ni. Chutichungin, khawvêla tawrhna thleng zawng zawng hi Pathian rorêlna hremna lo thleng erawh chu a ni vek lo va, chuvângin chutiang ang zâwnga Joba thianten an sawi pawh kha a dik lo hul huâl a ni.

Zirtîrtûte Tân: Kan kohhran inpumkhatna hi ngaihdân firfiak tak neihna hian a tiderthâwng leh lek lek thîn a. Chutianga ngaihdân firfiak tak neite chuan an ngaihdân âia hniama thil kalpuina chu thutak hnûkhniama inremsiampuina angin an ngai tlat thung a. Chutiangah chuan thulai lâa kan inpumkhatna vawn nun hi thil harsa tak angin a lang thîn.

Sawi Hawanna: Isuâ pian hnû deuh lawka Bethlehem nausên râwt an nih thû kha kan hre hlawm ang chu (*Matt. 2:13-18*). Han sawi nawn leh thuak ila: Nausên kum thum leh a âia û deuhthe chauh an him a; chûng âia la naupang zâwkte chu Heroda sipaiten an tihlum vek. Messia chungchâng hrilhlâwkna lo thleng râpthlâk tak a ni (Matthaian Jeremia thusawi a la chhâwnga), chunglam humhimna zârah (mumanga chunglam hriattîrna zuiin) Josefa leh a chhûngte Aigupta ramah an râltlân a, Setanan Nausên Messia thah a tumna chu pumpelth a ni.

Chutihlain, John Chrysostom (ca. 349–407 A.D.), hun hmasa lama kohhran pa, Constantinople archbishop ni baww sawi dânin, Herodan nausên a suatna khân Pathiana Mi Pathum thurinah finfiahna ða chungchuâng a siam hlauh mai thung a: Nausên kum thum chin chunglam chiah an him a, chû chuan Pathiana Mi Pathum ringtûte rinna a tinghet a, (naupang kum thumte khân Pathiana mi pathum a entîr) naupang kum hnih chinte thah an ni a (chû chuan Pathiana mi pahnih tih rinna a entîr thung a, nausên kum khat mîte khân Unitarian ringtûte ngaihdân—Pathian chu Mi Pakhat chauh tih a entîr angin a sawi a ni.

Hetianga hrilhfiahna pawimawhna manthiam tûr chuan, khatih hun laia thil ataka a lo thlen dân manthiam tel a ngai: Chrysostom-a kha Pathiana Mi Pathum (Trinity) chungchânga inhniâlna vung taka kalpui a nih lai hun (kum zabi AD pathumna) huna chêng niin, Krista kha Pathian siam, tlêma hnuaihning bîk deuh anga ngaih lai hun niin, chû chuan kohhran hmasa inpumkhatna a tichhe ðhelh a ni. Kan zân Chrysostom-a thlîr dân hi thil tehkhinna hmanga hrilhfiahna angin kan ngai a ni.

Keini hi Chrysostom-a anga Trinity ringtûte kan ni a, Heroda naupang suât thû erawh a sawi angin kan ngai vê vek tihna chu a ni lo. Joba ðhiante leh Chrysostom-a khân enge (hriat) hmaih an neih le?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: Bible hrilhfiah dân a thil pawimawh tak pakhat chu a ðobul inzawh hi a ni ðhîn. Bildada leh Zofara-te khân Joba tawrhna ðobul an zâwt lo kha an tihsual lian tak a ni. Pathian chungchâng an hriatna beitham tê aţanga ngaihtuahin thil kal mêkah thutlûkna an siam a. Sodom leh Gomorra chung a hremna lo thleng kha Pathian rorêlna lo thleng entîrna a nih reng laiin, Joba chung a thil thleng kha chu thlîr dân danga chîk lehzuala bih chian a ngai. Hetah hi chuan mi fel takin a tuâr a ni sî a. Khatah khân engtin nge a

thiante kha thil hre zâwk an nih theih tehlul ang ni? Milem lianpui pêng khawi lai emaw chauh thlîr chungin thutlûkna an siam mai an tihsualna lai tak chu a ni a, sawi loh loh tûr thlenga thil sawiin, atâwpah pheih chuan Joban thuphâ a châwisak an ngai ta hial a nih kha.

ZIR ZÂUNA

Bildada leh Zofara-te thusawi dêngkhâwng tak takah hian thudik leh pawimawh tak tak, bih zui tlâk chu a awm vê nuâl tho. Pathian nihna dik tak târlang lo vin, an thianpâ tawrhna hnêm lo mah se, Pathian chungchângah thil hriatthiam chin eng emawte chu an nei vê tho a ni. Eng emaw châng chuan thil lo hriat vê liâm luâm hi hriat hlek loh âiin a hlauhawm thei a, a bîkin Bible thû-ah hian a ni zuâl.

I. Thu Dêngkhâwng (*Joba 8:1-20; 11:1-20.*)

Bildada thusawi *Joba 8:1-20*-a chuângte hi, Joban thiam lohna nei lo a nih thû nêem taka a lo sawi tawh (bung 6, 7) a chhân lêtna a ni. A chhânna chu aw dam leh tawngkam fîng tak hmangin a sawi a. Chutichungin, a thusawi hi mi khei tak tawngkam niin, Joba thusawi pawh chu ‘thli na tak’ (*Joba 8:2*, NIV) angah a chansak a. Bildada ngaihdân chuan, Pathianin: a) mi sualte a hrem ngêi thîn a (*Joba 8:13*), b) mi felte a hmuingiltîr (*Joba 8:20*) tih a ni. A thusawi nemngheh nân thu fîng tak takte (*Joba 8:3-7*), leh pîpûte thurochhiah (*Joba 8:8-10*) a hmang a, leilung thilte awmdân (*Joba 9:5-9*) pawh a hmang tel bawk. Sawi belh nân: ngaihruatna hmanga papyrus hnim hmanga hmun hnâwng lo va awm thei lo a tîte hi a ngaihnawm vê hrim hrim a (*Joba 8:11, 12*). Joba bu ziaktu Mosia kha hetiang chungchâng hre thang tak niin, a tlân bosan tâk Aigupta rama Nile Lui chhuah vêlah a tam hlê a ni. Bildada tanfung leh thil sawifiah vêl dân hian Joba tawrhna a tiziaawm chuang lo va, Pathian pawh rêldikna tlang taka hlen hmiah zêl ang lekin a lanfîr a ni.

A lehlamah Joban thiam lohna nei lo a nih thû mangang taka a sawi (*Joba 9, 10*) a ngaihthlâk hnûin, Zofara khân Pathian chu mîte an سوالنا anga hrem hmiah hmiah zêl a nih thu hmangin a lo ɽawng chhuak vê thung a: Joba khân thil a tisual ngêi a ni ang, chûvâng chuan a tuâr ta a ni (*Joba 11:1-4*) tiin a sawi vê leh ta a ni. A nihna takah phei chuan Joba khân a bawhchhiatna a pawm loh avângin, khâ âia nasa zâwka la tuâr tûr ang hialin a chhuah chhia (*Joba 11:5, 6*) a ni.

Eng pawh ni se, hetiang a thu tam tak an sawina kârah hian, “Pathian thil thûk” (*Joba 11:7, 8*) chungchâng thudik a awm vê tlat mai: Pathian chu hriat sên ruâl loh leh thurûk ril ang a ni. Hê thutak tak mai hian Bildada leh Zofara-ten Pathian chu thungrulh hmang ang ngawta an sawi a, tawrhna leh felna inkûngkaih dân an dawh zawm thiam sî lo kha a chhâng a ni.

Ngaihtuah teh: Nangmâ nuntawng ngêiah, Pathian chu lo che tûra ngaih anga A lo che leh ta sî lo anga ngaih lai i lo nei vê tawh em?

II. Pathian ɽanzâwngin (*Marka 15:3-5.*)

Joba ɽiante khân Pathian ɽanzâwnga thusawi angin an inngai tlat a; an ɽanfungte pawh Kristian thu vuak thlâk ang chí tho a ni. Mahse chutizâwnga an ɽan luâtah Pathian chuan keini mihring chak lo têtê chhan a ngai lo tih an mangnghilh ɽhak mai thung a.

Chutiang a nihzia chu zâu deuh zâwkin Chanchin ɽha *Marka 15:3-5* lamah kan hmû a. Isua kha Pilata hmâah a ding a, thiam loh chantîr leh vuâk a ni. Eng mah a sawi lo tih Marka hian ɽum hnih lai a sawi a. Chutiang deuh chuan, *Joba 38*-a Pathianin thû a sawi ɽan pawh khân, Joban zawhna fahrah têtê a siamte kha a chhânsak lo. Ani chu a ngâwi reng a, chûng zawhnate chu a chhâng lêm lo a ni.

Martin Luthera te, Oswald Chambers te leh Charles Spurgeon-te thusawi niâwm tak (a hnukung ber hi a nih a rinawm) lâk chhuah chu hei hi a ni: “Chanchin ɽhâ hi bâwma

khung sakeibaknei ang a ni. Vênhim a mamawh vê lo va, a bâwm chhông aṭanga chhuahtîr chiah a ngai zâwk a ni.” Pathian chuan keinî lo vên leh thlavâng hauhsak a mamawh vê lo. Chutiang tih tuma beihna rêng rêng chu a hlawhchham hul huâl ang a, keimahnî Pathian thu kalpui dân humhim tumna lek a ni zâwk ang. Bible-in min kawhhmuh angin, kan rinna chhan erawh chu kan sawi a ngai (*1 Petera 3:15*). Pathian chu Engkimtitheî, kan chhui chhuah sên ruâl loh (*Joba 11:7-9*) a nih avângin keinî hum leh chhan ngâi a ni lo.

Ngaihtuah teh: Engtik lai khân nge Pathian chu chhan ngâia i lo hriat vê? Engtin nge ni ta zêl a?

III. Pathianin Mi Sualte A Hrem Zat Zat (*Exodus 15:7; 22:22; 32:10; Number 16, Thupuan 18:8; 19:15.*)

Mi thenkhat chuan ‘Pathianin mi sualte a hrem zat zat zêl’ tih ṭanchhan atân, Sodom leh Gomorra te, Kora fapâ te, Aigupta hremna hripui te (khawvêl tâwpa berhbu leih buâk tûrte pawh) an hmang fo va. Pathian chuan Amah dodâl zui zêltûte chungah a thinurna leih buâ a, A lungâwi thlenga hrem tûr angin an ngai ṭhîn. Hmangaih Pathian a nihna nêna sawi rem tûr chuan, Pathian thinurna tih hi sual rah chhuah lo thleng lo thei lo ni zâwk anga kan hriatthiam a ngai a. Sual nghawng chhuah hremna chungchâng kan ngaihtuah hian, Pathian chuan phûr taka hrem hmiah hmiah anga ngai lo vin, mi sualte lak aṭangin A humhimna a la kiang ta zâwk a ni tih hriat tûr a ni.

Hei hian zawhna a chochhuak nghâl a: Amah Pathian chu a nih sî loh chuan, khawvêl huapa hremna dân duângtu tûr chu tunge ni ta ang? Chû âia la pawimawh zâwk chu: Bible-in Pathian thinurna a sawi fo, Amah ngêi chuan hrem ṭhîn anga a sawi hi engtin nge ni ta ang? Indona ropui huâng chhôngah hian, sual hi mi pakhat Setana aṭanga lo chhuak a ni a. Sual tihtâwpna tûr— Bible sawi anga rorêlna hnahnungah hremnate ataka thlentîr a ni

emaw, tâwpna huna sual chinfelna tûr emaw pawh ni se—chû chu mi pakhat tih tûr tho a ni a, chû chu chhandamna hnâ phûr taka thawktu Pathian chu a ni. Kan theihngihl mai loh nân: Pathian hremna hi A zahngaihna nêna kal dún zêl a ni.

Ngaihtuah teh: Pathianin thinur leh phûr takin mi sualte a hrem tûr chu eng angin nge i ngaih vê? Engati nge chutiang zâwnga i ngaih?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Pathian chuan phûr taka mi sualte hrem zat zat tûr angin ngai ta ila; Hmangaihtu Pathian a nihna leh phûr taka sual Hremtu a nihna kâra zawhna chu engtin nge kan chhân ang?

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Tâwpna hun, thawhlehna pahnihna huna Pathianin Setana leh thil tha lo zawng zawng A nuai bo hmiah tûr chu eng angin nge i ngaih?
- ❷ Hmangaih Pathian leh a hremna tûr chu engtin nge kan sawi fel tâk ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Kan kiang vêlah tawrhna a thleng nasa hê mai, hmuh phâk reng a ni hlawm. Dik tak chuan, hmuh tumin kan vâk chhuak fo tho mai. Hei hian Pathian chu mi thungrulh hmang anga ngai tûra thlêmna lakah min vawng him thei ang.

Class/Mahnia Tih-tûr:

- ❶ In chênna kiang hnâi vêla harsatna tuârte awmna hmun (damdâwi in leh enkawlina hmun bîk angte pawh) tlawhin, harsatna tuâr mêkte chu thlamuân teh u.
- ❷ Harsatna tuâr in tlawhte tâna beiseina siamsak tûrin eng fuihna thû nge in hrilh ang a, enge in tihsak ang? Chû chu in pâwlah la sawi ho leh ang che u.

Châng Thlan: *Joba 15:14-16; Hebrai 11:1.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Suala khat mihring nihphung leh chû chuan hê khawvêla tawrhna a thlen dân târlan.

Hriatthiam Tûr: Khawvêla سوالنا leh mihringte hleih neihna avânga tawrhna a thlen mihring dinhmun chauhzia leh Pathian lungngaihna thûk hriatna neih.

Tih Tûr: Nuna tawrhna hi Pathian huat nâna hmang lo va, rinna tihchak nâna hmang zâwk a, a chhâna tûr dap.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Mihring Nihphung Soalzia

- A. Engati nge Joban thiam lohna nei lo va a inçhâl fona kha a dik deuhthâw theih chauh?
- B. Engtin nge kan nihna soal dinhmun hriatthiamnain Joba bûa tawrhna lo thlen dân manthiam tûra min ãanpui?

II. Hriatthiam Tûr: Tawrhna leh Soalna

- A. Engtin nge indona te, tharum thawh chînna, leilunga chhiatna thleng leh thil dang vânga a phû hauh loten an tuâr hi i ngaih?
- B. Nunrâwn thiltihte leh leilunga chhiatna thleng thîn, Pathianin A phal anga ngaia Amah sawisêlna ang chî hi engtin nge i ngaih?

III. Tih Tûr: Rinna leh Tawrhna

- A. Joba bû leh a bâkah pawh, rinna leh tawrhna inlaichîn dân hi enge ni le?
- B. Mihring tawrhna chinfel nâna chhâna awlsam chu rinna hi a ni mai em? Engtin nge a nih a, a nih loh bawk?

KHAIKHÂWMNA: Khawvêl kan thlîrin, a phû hauh loten an tuâr a, chanchin thar lama chhiatna tuâr kan hmuhte hian nâ kan ti thîn. Chutihlain, thiam lohna nei lo vin an tuâr hi thiam lohna nei lo an ni chiah lo. Soal chîm pil khawvêlah kan awm a, Setana kut kan tuâr a, mi soal tak takten min chênchilh bawk. Rinna

erawh chuan tawrhna khawvêl piah lama Pathian dinthar lehna chu thlîr zâwk tûrin min ti a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rawh

Bible châng thlîr bing tûr: *Matthaia 2:13-18.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Matthaia 2:13-18 chhûnga thu chuâng ăngtê* hia* khawvêla sual tawrh hlelhawmzia an târlang a. Herodan Bethlehem nausên a suatna kha Setanan Nausên Messia thah a tumna nghawng a ni. Engati nge khang nausên pawisawi lote kha thah an ngaih a, kha vânga lusûn hrehawm tuâr nû leh pête kha engtin nge ni ang? Hêng ang thil râpthlâk tak lo thleng thînte hi rinna nê lo chuan lungâwi thlâk taka sawifiah hleih theih pawh a ni lo. Kan hmuh loh leh hriatthiam loh chu kan pawm thei ngai lo nân, Pathianin thil chu a la ching fel ang tih rinnain kan pawm thei a ni.*

Zirtîrtûte Tân: Kil tinah min thlîrin, tûnlai thiamnate hian min huâl vêl a. Cellphone te, tablet te, computer te, leh hmanraw changkâng dangte hmang hian thihna râpthlâk leh chhiatna khawvêla a lo thlen thûin min dêng reng a. Khawvêl hmun hrang hranga chhiatna thleng kan hriat tam lutukna hian min tichawlawlin, lo lainat âiin ngaiyah min neihtîr ta zâwk mah a. Hê remchâna hmang hian tûnlai thiamnain kan nî tin nun a khawih dân hi sawi ho teh u.

Sawi Hawna: Tûnhnâi deuh lawka chanchin bûa târlan a nih dân chuan, Amerika ram tâng tihhlum tûra rêl mi palîa pakhat chu dik lo taka thiam loh chantîr an ni a, zâa 1.6 chu thiamchantîr (zâa 2.4-te erawh chu dik lo taka tihhlum) an ni. Tûnah, entîrnân Texas biala pa pakhat chu, nupui that anga thiam loh chantîr a ni a. Kum 25 tântîr a nih hnûin chhuah zalên a ni ta a, a chhan pawh khatiang titu tak zâwk hriat chhuah thar a nih vâng a ni.

Ngaihtuah teh. Nupui a sùn nâka laiin, tual thata puh niin, tân inah kum 25 lai dik lo taka tântîr a nih chû!

Tûnah Lindy Chamberlain-Creighton, Australia rama mi, kum 1980-a ramhnuaia camping an neihnaa mahnî fa sên that anga puh a nih kha. Finfiahna dang a awm hmâ zawng, kum thum lai tân inah khung a ni hman a, chutah an ram ui (dingo) khân camp aţangin an nautê kha a pu bo tih hriat a ni leh hnuhnawh a nih kha. An thawnthû kha lemchan thawnthu hlawhtling tak pakhat lo ni tain, dik lo taka an chungchâng rêlsakte humhalhna a lo ni ta a ni.

Hmun dangah pawh tâng chung a rorêlna hlen a, tihhlum a nih hnûah ngaihdam a ni leh hnuhnawh a. Kan khawvêl hi chutiang thu lungchhiat thlâk tak tak chuan a khat a, dik lo taka chungchâng rêlsakna te, dik lo taka inpuhnate a hluâr hlê mai. Tûte emaw chuan a chhan leh vâng hriat lohin an tuâr tlawk tlawk a; mi dangte tih dik loh vânga pawisawi lo vin an tuâr hmuh chhuah leh hi chu thu dang ni se.

Khawvêla tûl lo leh phû rêng ni sî lo va tawrhna tam lutuk hi eng angin nge i ngaih?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirfirtûte Tân: Joban tawrhna a paltlangte kha thiam lohna nei lo chung a tuâr a ni kan ti a. Joba bû hian a tîr phat aţangin Joba kha “mi ngîl leh sawisêlbo” (*Joba 1:1, 8; 2:3*) a ni tih a sawi a nih kha. Hebrai tawnga ‘sawisêlbo’ tih sawina hi ‘tam’ a ni a, chû chu ‘famkim, rinawm, ţa tâwk, thiam lohna nei lo’ tihna a ni a, sual nei miah lo tihna chu a ni chiah lo vang. *Genesis 3*-a Tlûkna thlen hnûa mi dangte ang bawkin, Joba pawh sualna nei vê baw, a bu tâwp lama lo sim ta a ni (*Joba 42*). Tûnkâr zirlaia kan zir angin, sualna hi a taka awm, Joba nunah ngêi pawha awm a ni tih kan hriat reng hi a pawimawh a. Dik takin, chû chuan a nihna takah, Joba leh keini hi min inhnaihtîr deuh sawt a ni.

ZIR ZÂUNA

Mî zawng zawng hian Tlûkna nghawng thalote chu kan tuâr theuh a. Sualna chuan kan thisen zungzâm a fan chhuak a. Mangang taka Joban Pathian a auhna (*Joba 10*) hi a la thangkhwak zui reng a ni. Mangang taka ngenna siam a, thiam lohna nei lo anga a insawina kha mihring mangang âuthâwm niin, dik lo taka tawrhîr pawh ni se, keini ang thova mi sual chu a la ni reng a ni.

I. Pathian—Engvâng nge? (*Joba 10:22.*)

Joba 10-ah hian, Bildad-a thusawi (*Joba 9*) a chhâna aţangin Joban Pathian lam hawi ta zâwkin, “Pathian hnênah heti hian ka ti dâwn,” (*Joba 10:2*, NKJV) tih tawngkam a hmang a. Pathian hnên ngêia thû a thlen dân (*Joba 40:3-5*, *42:1-6*) nêen kha chuan heta Joba thusawi dân hi a dang deuh a. Hetih lai tak hi chuan Joba hi thil ngaihthiam lohna (Khâkna) in a khat rih a, chû chuan a nihna pum puiah nghawng tha lo a nei a ni (Hebrai *nefesh*; *Joba 10:1*). Pathian hnênah zawhna siamin, “Engvângin nge min hnehchhiah zui reng le?” a ti a, chutiang chu Bible hmun dangah chuan Pathianin thiam loh a chantîrte chauhin an tih thîn a ni (*Ezek. 22:29*).

Thiam lohna nei lo a ni tih a han sawi nawn leh hrâm a (*Joba 10:7*), Joba hian diau lo taka bei zui zêltûa a ngaih Pathian mîzia pawh mak a ti hial a (*Joba 10:13-16*). Pathian khân siam a, mâwi taka a chei (*Joba 10:8-12*) tawh hnûin, tûnah Joba hian ngaihtuahna mûmal nei lo Pathian tawng ta ang hialin a inngai a. Joba khân Pathian chu phuba lâk leh thungrulh hmang ang chuan a ngai lo vang tih a rin theih laiin, a beisei loh leh hriat loh zâwng taka a chungah thil thlengah chuan a thinlung chhûng ril thlengin sâwi nghîn a ni.

Ngaihtuah teh: Mi pawimawh tak pakhat chhiatna eng emaw takin a tlâkbuak hnênah eng thû nge i sawi ang? Pathian hnênah enge i thlen ang, chû chu thil pawimawh ber zâwk chu a ni dâwn lâwm ni?

II. Sual Nihphung leh Rinna (*Rome 3:10-20; Joba 15:14-16; Hebrai 11:1.*)

Thuthlung Hlui leh Thar hi mihring سوالنا nihphungah hian an Chiang hlê a. Paula pawhin *Rome 3:10-20*-ah Thuthlung Hlui thû hi tum riat lai la chhâwngin, a tângpuiin *Sâm* bû aţangin a ni hlawm a (*Sâm 5:9; 10:7; 14:1-3; 36:1; 53:1-3; 140:3; Thufingte 1:16; Isaia 59:7*), Thuthlung Hlui lamin mihring سوالنا nihphung a ngaihdâna inngat a ni. Pathianin Adama leh Evi-te kha Amâ anpuiin a siam a (*Genesis 1:26-28*), mahse Tlûkna avângin nûpa tuâk hmasâten Pathian anna an neih chu tihchingpen lo ni tain, mihring tlu tawh dinhmun chu an thlahten an rochung a, chak lo leh سوال tih âwn reng an ni (*Sâm 51:5; Rome 5:12-17*).

Augustine-aten Original Sin tih thurina an ngaihdân, tûn thlenga Catholic thurin ni ta zêl anga, Adama سوالنا tel vê, rochung chu kan ni lo nachungin, سوال tih âwn nihna chu kan chhawm a, chhiatna hnuailo lo piang kan ni. Hei tak hi keini laka Kristâ danglam bîkna a ni a: mihring nihna tlâwm tak neia lo piang (*Hebrai 2:17*) a ni chungin, Ani chu سوال tih âwn sâna neia lo piang a ni vê lo (*Hebrai 4:15*).

Joba pawh kha mihring tlu tawh nihna, Adama aţanga keini thlenga inkhâidiat chho nihna neia lo piang a ni. A tawrhnaah khân thiam lohna nei lo a nih laiin, keini ang bawka mi سوال chu a ni vê tho. Engtin nge Pathian hmâah a din theih ang? Rinna chauhin a ni. Hei chiah hi a ni Joba bûin chhâna min pêk chu ni.

Mihring سوالنا leh tawrhna kal zêlah hian, thiam lohna nei lo emaw, mahnî-intawrhîr emaw pawh ni se, hetiang chinfelna tûr kawng khat chiah a awm a, chû chu rinnaa thlîr a ni. Bible-in rinna a hrilhfiahna, *Hebrai 11:1* sawi dânin rinna hian tûn mai thil leh thil lo thleng zui tûr piah lam a thlîr a, thil hla taka awm, Pathian lalram lo thleng tûr, mittui zawng zawng hrûk fai a nih a, tawrhna awm tawh lohna tûr chu a thlîr fan fan zâwk a ni (*Thupuan 21*).

Ngaihtuah teh: Engtin nge mihring سوال nihphung hriatnain mihring tawrhna chungchâng ngaihdân min thlâksak thîin?

III. Thilsiamna (*Joba 10:8-12; Sâm 139:13-16; Jeremia 18:5-12; Isaia 53:5.*)

Joba 10-a Joba rilru mangangin Jehova hnêna a thu thlen khawilaiah emaw hian nunna lo awm ðanna zungzâm mâwi tak a awm a. Hla thu kalhmang zuiin, Pathianin nû chhûl chhûnga mihring A din dân a sawi a, thiam takin Amah anna neiin min siam a ni. Nû pum chhûnga nautê a insiam tîrh aţanga tar nih thleng pawha nunna ngaihhlutna nei lote an awm a—thenkhat phei chuan nâu an titlâ a, intihlum te pawh kan thiam laiin, Joba erawh chuan fîmkhur leh hmangaih taka Pathian siam kan ni tih a sawi a ni. Joba hian Pathianin mihring nunna a ngaihhlut zia a sawi a. Hêng mihring chak lo takte tâna krawsa thi tûra A Fapa a rawn tîrh thû te, chûvânga mihringte ngaihruât phâk âi maha A tawrh nasat thû pawh sawi a ni bawh (*Isaia 53:5*).

Ngaihtuah teh: Chuti taka Pathianin nunna a ngaihhlutzia hriatna chuan i tân eng awmzia nge a neih?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Tawrhna thûa zawhnate hi kan chhâng fel thei lo nân, hê zirlai hmang hian tawrhna bâk kan thîr ðan ta a ni.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

❶ Nangmâ tawrhna kârah khân engtin nge beiseina i neih theih ang?

❷ Tawrhna chîm buai i nih laiin engin nge beiseina siamsak che?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Hmânlai aţang tawhin Pathiana rinna nei pawisawi lote hian tihduhdah an tuâr reng mai. An tawrh chhelna chanchin hian Joba anga tawrhna tlâkbuak nih chângin phûrna min neihtîr ðîn.

Class/Mahnia Tih-tûr:

- ❶ Italy ram hmâr lam Piedmont ram phairuâm vêla chêng Waldenses ho, Hun Thim laia Pope tihduhdahna râp-thlâk tuârtûte chanchin kha hrilh ang che.
- ❷ Ellen G White-in *Indona Ropui*-a Waldenses ho chanchin a sawi hrang hrangte zir ang che u.

* * *

ZIRLAI-09—ZIRLAI KAIHTÂWI

NOVEMBER 26, 2016

Châng Thlan: *Joba 13:15, 16; 14:7; Jakoba 2:20-22.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Kristâ thawhleha ataka thleng a nihna thutak zârah Joba beiseina kha thil finthlâk a nihna bihchian.

Hriatthiam Tûr: Rinna leh beiseina inlaichînna, a bîkin beidawnthlâk taka tawrhna hnuaiah pawh lo ngaihhlut.

Tih Tûr: Harsatna tuârte hnêna thû kan sawiin, intihzâmna âia beiseina siamsak thei tawngkam thlan.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Thawhle Beiseina

- A. Engtin nge Joba khân beiseina chungchâng a sawi rualin, thihna thû a sawi theih?
- B. Kristâ thawhleha khân Joba tawrhna atân enge a tihsak ang? Keinî tawrhna atân eng sâwtina nge a neih?

II. Hriatthiam Tûr: Beiseina leh Rinna

- A. Beisei bo dinhmun, tihngaihna awm tawh lo ang dinhmunah pawh engtin nge beiseina i neih fan theih ang?
- B. Engati nge *Jakoba 2:20-22* hian rinna thiltih chungchâng a sawi? Rinna leh thiltithe hi inkalh a ni lâwm ni? Sawifiah ang che.

III. Tih Tûr: Beiseina Thû Sawiin

- A. Hrehawm tuâr mêkte hnêna thil kal sawi tûr leh sawi loh tûr chungchângah, Joba thiante hnên aţang khân enge kan zir chhuah theih ang?

B. Beisei bo tawh ang dinhmunah pawh, engtin nge beiseina thû kan la sawi theih cheu ang?

KHAIKHÂWMNA: Joba ðhianten chhum lo chat lo va thu ngaihnaawm lo lam hlîr sawiin, ani pawhin mangang takin a chhâna kârah, beiseina kâwl a lo êng thut mai. Hê zirlai hian chû beiseina chu thupuia neiin, chû chu thawhleha beiseina, Joba pawhin a puala a sawi chu a ni. Hê beiseina hi Isua Kristâ thawhleha zârah chiah kan nei thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkhûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Thufingte 17:28.*

Thlarau nun ðhanna atâna thil pawimawh: Leí hi hmanraw thiltitheí tak a ni a, eng emaw chenah a hman sual theih hlê bawk. Taksa pêng khat mî nunna tihtâwp sakna thlen thei emaw, a lehlamah tawrhna leh natna aţanga damna thlen tûra beiseina thû sawi thei a ni tho bawk.

Joba leh a ðhiante inbiakna hian leí thiltih theihzia a târlang a. Chûbâkah, Joba ðhianten a sualna vânga tuâr anga an puhna kârah pawh, Joban mihring aţanga chhuak ni lo, Jehova hnêna beiseina awm leh thihna aţanga thawhleha aţangin beiseina a nei ta a ni. ðhiante sawi kalh zâwng tak pawhin zirlai kan zir tûr a ni.

Zirtirtûte Tân: Seventh-day Adventist Kohhran hi inrêl leh insawi chhiatna laka fihlîm kan ni bîk lo. A nihna takah chuan, thawk ho, khawsa tlâng, hlim leh lâwmna, lungngaih leh mimal harsatna inhriatthiampui leh inţanpui ber tûrte hi inrêl leh sêsêa thu lâk hrisêl lo taka inhmangte kan ni leh mai ðhîn. Inrêl leh insawichhiatnain kohhran chhûnga nghawng ðha lo a neih theihzia sawi hona remchâng neih a ðha âwm e.

Sawi Hawwna: Pâin an fâte hnêna ‘lâk lêt theih tawh loh thil pahnih’ tîa an hrilh nawn fo ðhin chu: thal kah chhuah tawh leh

thu sawi chhuah tawh a ni. Hêng thufing hi mîte hnêna thû an sawi a fîmkhur tûra inzilhna, kan ɽawngkam hmanga mi dang tina lo tûra thurâwn inpêkna a ni. Thu dêngkhâwng leh kha tak tak kan sawi chhuahte hian mi dangte hliamin, siamthat leh theih loh deuthâw a ni ɽhîn. Thal nêna tehkhin hi a inhmeh khawp mai. Mahni hlutna a chhun tlangin, beiseina an neih vê chhunte pawh a tihchhiatsak vek thei a. Hetiang chungchângah hian Joba ɽhiante kha an thiam chungchuâng hlê a, khatiang hmanga Joba an hliam zui char char chung Joba lo dolêt dân erawh a chhuânawm hlê bawk.

Thu ɽha lo tak taka beihna tawrhhlelhawm i tawn kha engtikah khân nge ni? A lehlamah, a hun taka fuihna thu ɽha tak i dawn (*Thufingte 25:11*) avânga beiseina i lo neih thar leh kha engtikah khân nge ni?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtûrtûte Tân: Beiseina hi rangkachak zâi Patian lehkhathûa inzam chhuak chu a ni a. *Genesis 3-a* Tlûkna thlen tîrh aɽangin, châng 15-na thu hmangin Pathian chuan beiseina thuchah hmangin a lo chhâng a. Hmeichhe thlah tîa a sawi hi Messia sawina a ni. Setana chuan hliam tuârtîr (ke-artui tithitling) mah se Messia zâwk chuan Amâ thihna leh thawhlehna zârah hmêlmapa chu a la tiboral (lû tithitling) dâwn a ni. Kristâ hun hmâa Thuthlung Hlui Bible lehlinah (Septuagint) chuan hei hian mimal, Messia a kâwk tih an lo hrethiam daih tawh a. Chutiang chuan, a tîr aɽang tawh khân nakin huna chhandam beiseina chu an lo nei tawh a, chû chu mihring dinhmun thim lai ber chinfelna a lo ni tawh a, a ni reng bawk.

ZIR ZÂUNA

Joba bu tluâna beiseina zungzâm lo inzam han chhui chhoh zêl pawh hi thil tuiptuiawm tak a ni. Khata inhniâlte ɽawngkamah khân lo lang vak lêm lo pawh ni se, mihringte beiseina innghahna awm chhun Messia, nakin huna lo la lang tûr nêna Joba khân inzawmna an nei a ni.

I. Min Tihlum Hiâl Mahse . . . (Joba 13:1-16.)

Joba 11-a Zofara thusawi zawhah, *Joba 12-14* thu hmangin Joban inbiak tum khatna a khâr a. Bung *13*-na hi Joban a thiante a chhâna hmanga bulţanin, an thusawite chu “Meivâp thufing” (*Joba 13:12*, NKJV) mai a nih thûin a chhâng a. Meivâp zînga thû a, a pân na lai a zût kha tlawh tûra an lo kala an hmuh dân chiaa a ni. A thusawi ang deuh khân, meivâp vei khat emaw chu vân vawrhin, thlîin a lên bo zo mai a ni.

Mahse a thiante thurâwn a bengkhawn loh hnûin, Joban Pathian lam a hawi ta thung a. Bung *13*-a châng hnuhnung lam hi thuchah awmzenei tak a ni. *Joba 13:15* hi Hebrai ʔawng lamah chuan hriatthiam mai a harsa deuh a, tûnlai Bible lehlin hrang hrangah a awmzia hi a lêt zâwnga dah a ni a: “En teh u, ani chuan min tihlum dân; beiseina rêng ka nei lo,” tiin (NRSV; NLT; leh NKJV). Hetiang zâwnga dah a nihna chhan hi a thu hlui ber kha kawng hniha chhiarin, Hebrai mi thiam rual, Masorettes an tih hoten chutiang zâwnga chhiar tûra rawtna an neih vâng a ni. Chutiang chu ni mah se, châng *16*-a Joba thu sawi zui zêl hian beiseina a neihzia chu a tichiang a. Pathian chu a chhandamna anga sawiin, khatiang dinhmun châu taka ding a ni chungin, chhel taka beiseina a neih tlat thû a sawi a, chû chuan leh leh vân Rorêltû hmâa thiamchantîr a nih thlenga kal zêl tûrin phûrna a neih tîr a (*Joba 13:17-19*). Joba hian Pathian chhâna hriat a châk a, chutiang chauh chuan a dinhmun a inhre thei ang.

Ngaihtuah teh: A thiante thusawi aţang chuan beisei bo tak a ni nân, engtin nge Joban beiseina a neih leh tåk?

II. Beisei Zui Tlatna (Genesis 22:8; Daniela 3:16-18; Jakoba 2:20-22; 1 Korin 15:11-20.)

Pathian lehkhathû hi hun harsa hnuaia Pathiana beiseina nghat zui tlatte chanchinin a khat a ni ber a. Abraham a pawh khân a fapa zawhna chhân harsa tak chu, “Pathianin a ngaihtuah mai ang,” (*Gen. 22:8*) tiin a chhâng a; chû chuan Moria Tlângah

khân maichâm chung a mu thei tûrin Isaaka chu a buatsaih a ni. Daniela thiante pathum pawh khân Nebukadnezzara thinrim hmachhawnin, rawhtuina meipuia paih luha vautu Babulon hun laia mimal thiltithe ber hnênah la hriat ngai loh chona an siam a: “Chutiang a nih loh pawhin, aw lalber, i pathiante rawng kan bâwl dâwn lo tih lo hria ang che,” tiin (*Dan. 3:18*, NKJV). Rûkhmang kraws lêra mi pawh kha, a kianga lei leh vân kêra vân Mi ropui khenbeh chu hriain, zakzum leh tîm, inngaitlâwm tak chungin a duhna a thlen a: “LALPA, i lalram i thlen thlengin min hrereng ang che,” (*Luka 23:42*, NKJV) tiin a ngên a ni.

Sawi tûr dang pawh an awm zêl ang a, mahse zawhna tak zâwk chu: Engtin nge khâng mîte khân thi dâwn têp beisei châu tak chung pawhin beisei zui tlatna kha an neih? Khatih laia an thil hriatthiam chin chu eng pawh ni se, beiseina zawng zawng lo zîk chhuahna, a bîkin thihna khur piah lam thlirtûte tân, Isua Kristâ thawhleha thû mawlh mai hi a ni. Paula khân a thuhiril thutak zawng zawng inngah nân Isuâ thawhleha thutak chu a hmang a (*1 Korin 15:11-20*). Jakobana rinna leh thiltithe inlaichinna derthâwng tak chu Abrahamana hmangin a sawi a, chû chu dinhmun châu tak a tang pawha beiseina neih tirtu chu a ni. Joba pawhin amah hmutlang vektu Pathianah a beiseina chu a ngat baw (*Joba 19:25, 26*).

Ngaihtuah teh: I beiseina inngahna chu enge ni vê?

III. Vervêkte (*Joba 13:16; 11:9*.)

Mi vervêk hrilhfianna lâk tak pakhat chu ‘thû hril vê a mahse mahnî thuhiril loh anga nung’ tih a ni. A bîkin sâkhuana thilaha ni deuh a, mi vervêk hian thil an tikhaw lo nasa thei hlê a, chutiang chu keini pawh kan ni thei tho baw.

Joba 13:16-a Hebrai thumal a hman *chanaf*, a thiante chungchâng a sawina hi thu khawng tak a ni a, ‘pathian sawichhia, mi sâkhuâ lo, pathian hre lo, kal sual’ tite pawhin a lehlin theih ang. Thil nihna sawifiah nân hetiang hi Joba bûah vawi riat lai hman niin, Thuthlung Hlui hmun dangah vawi ngâ

hman a ni bawk. Vervêkna hi mahnî thusawi anga nung lo tih bâk deuh a ni, pathian ngaihsak lohna, dik lo taka Pathian nungchang lantîrna a ni. Hê pathian ngaihsak lohna tak hi a ni Joban a thiantea a hmuh chu (*Joba 8:13, 15:34, 17:8, 20:5, 27:8, 34:30, 36:13*). Chutiang bawhchhiatna ang chî-a kan tlûk vê loh nân Pathian hnênah kan dîl thei chauh a ni.

Ngaihtuah teh: Engati nge vervêkna thangah hian awh a awl viau?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: *Joba beiseina hi harsa taka hlawh chhuah a ni a, tân kêr zirlaiah hian beiseina nei tûra harsatna thûk tak a paltlang tlêm kan hmû a. Chû chu chhel takin a chelh zui zêl a ni.*

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ① Engtin nge ‘rinna luhlul’ tia sawi hi i hriatthiam dân?
- ② Harsa deuh taka beiseina i hlawh chhuah lai hriat chhuah theih i nei em? I neih chuan in pâwlah sawi chhuak ngêi ang che.

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: *Harsatna nasa tak tawrh laia beiseina neih hian mihring ngaihdân phung a kalh a. Mak kan ti thei chauh a ni.*

Class/Mahnia Tihtûr:

- ① “Ka Thlarau Muâng Takin A Awm E” (AH No. 314) tih Pathian fakna hla hmingthang tak hi min tiphûr thar thei tak a ni a. Horatio Spafford-an kum 1883-a America aţanga England lawnga an pan laia a fanû tuitlâkna hmuna a phuah a ni. Chanchin kimchang deuh zâwkin in pâwlte hrih ang che.
- ② Hê hlâ hi sa ho ula, Seventh-day Adventist kan nih anga beiseina ropui tak kan neih chu hrih ang che. Chumi hnûah “Beiseina Nung Reng Thinlungah Kan Nei” (AH No. 103) sak ho pawh in duh mahnâ!

Châng Thlan: *Joba 32:1-5; Ezekiela 28:12-17.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Elihua thusawi beiseiawm taka bulţan beidawn thlâk taka a tâwp khâr sî kha bihchiang teh.

Hriatthiam Tûr: Thil sual lo zîk chhuahna hriat hrehawm tak, fiah fai taka hrilhfiâh hleihtheih sî loh hriatna neih.

Tih Tûr: Inngaihtlâwmna tam tâwk nêna nuna zawhna lianpui awmte lo hmachhawn, a bîkin mi dangte tâna chhânsak kawnga inngaihtlâwm.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Thalai Thinrimna Khurchhiate

- A. Tlangvâl Elihua thusawi ţanna lam—a hnu lama thinrimna leh dawhtheihna tlâkchhamnain a tichhiât zawh tâkah khân eng thil beiseiawm nge awm?
- B. Engtin nge Elihua thusawi tihtâwpna leh Joba ţhian pathumten a tawrhna an chhâna kha a inkûngkaih?

II. Hriatthiam Tûr: Sawifiâh theih loh chu

- A. Thilsiam ţhafamkim ber, Luciferan amah Siamtu a hnuchhawn mai kha engtin nge kan sawifiâh theih ang?
- B. A chungâ zawhna kan chhâna êng aţangin, engati nge thil sawifiâh theih loh, chû chu kan nunah leh chhehvêla tawrhna thleng hi, sawifiâh kan tum phêt ţhin?

III. Tih Tûr: Inngaihtlâwmna Nunpuiin

- A. Inngaihtlâwmna thu kalh chiah chu enge ni a, indona ropuiah khân khawi laiah nge a lo lan?
- B. Tawrhna kan chhâna leh thutak ûmnaah hian inngaihtlâwmna hi engang taka pawimawh nge ni?

KHAIKHÂWMNA: Elihua a lo lan vê tâkah khân, boruâk thianghlim a lo lêng a. La tlangvâl leh thinrim a ni a, ţawng vêna hun a lo nghâk rân a. Mahse ani pawh khân inngaihtlâwmna a tlachham a, ni tâwp lamah chuan a thusawi kha ţhian dangte sawi ang tho a ni ta. Thil ţha lo hi sawifiâh hleih theih loh a ni reng a, rinna tlâwm tak zârah chiah beiseina kan nei thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rwh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 28:28, 32:1-5.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: *Elihua thusawi kha dang deuh tûr angin a lang a, mahse Pathian chu thungrulh hmang tih thangah Joba ðhian dangte angin a âwk vê leh ta sî a. A thusawi kha thinrim thû, mi tina thei, rilru chapona rawng kâi, inngaihtlâwmna tlâkchham leh nihna chapopuina avânga tlu ta Pathian hmêlma kuta a kaihbû a ni. Tawrhna chungchânga zawhna hi inngaitlâwm taka tihna aţang lo chuan LALPA ðihnaa innghat chhâna dik kan hmu thei ngai lo vang.*

Zirtîrtûte Tân: *Khawvêl pum puia kan kohhran dinhmun kan thlûrin, ðhangthar lo awm zêlte nêna kârah buaina eng emaw deuh a awm tih a hriat theih a. North America chhûnga kohhran zirna neiha a landânin, (kum 2000 vêla lo puitling chho mêk hote hi) inhmang vê vak lo an ni deuh sup mai. Khawvêl hmun dangah chuan, kohhran chhûngah ðhalai an ðhahnem fû mai a, mahse an zînga tlêm tê chauh kohhran kaihhruaina lamah an inhmang thung a, hê hnâ hi upa lam leh tawn hriat ngah tawhte chan tûrah an ngai niâwm a ni. In kohhran chhûnga puitling lam leh ðhalai lamte inlaichînna chungchâng hi sawi ho teh u.*

Sawi Hawwna: *A tâwpah chuan, ðhalai leh mi thar beisei awm deuh te nê! Tûte emaw thil rawn ching fel tûr leh kohhran chhûnga Pathian thu kalpui mêk dân rawn dodâltûte pawh! Hetiang hi a ni Barakela fapa Elihua a lo lan vê tâka thinrim taka thû a'n sawi a mi dangten ngaihdân an lo neih chu.*

Thinrimna hi ðhalai chakna sâwrchhuaktu a ni fo ðhîn a. Inbeihna chungchânga ngaihdân awm sa chungah thinrimna, hnam leh hnam inthliârna chungah te, sum leh pai, hleih neihna leh thil dang dang chungah thinrimin, chutiang duh loh leh dodâlna chu khawvêl pumah ðhalaiten an huaihawt a. Chutiang zâwna

hmalâkna zârah thil thâ eng eng emawte pawh a lo chhuak a. Elihua khân politics lam thil chu a sawi lo va, Pathian thûa a ngaihdân a ni a sawi chu. A sawi chhuah dân pawh thinrimna leh dawhtheihna tlâkchhamna nêh a ni (*Joba 32:4, 5*). A lo lan vêna khân harhna eng emaw chu a thlen a ni.

In kohhran chhûngah thalaite thiltihtheihna chu engtin nge in hmuh vê? Kohhran upa lamten an tih theih loh eng thilte nge an tih theih a? Thinrimna hian eng pawimawhna nge a neih?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtirtute Tân: Ellen G. White-i khân kohhrana “thalai ruâlte” chungchâng sawi a nei a, chu chu hetiang hian kâitâwi ta ila: “Kan thalaite ang thawktu ruâl, dik taka kaihhruaina pêk, chakna thuâm hmangin, Chhandamtu khenbeh, tholeh ta, lo kal leh *thuai* tûra thuchah hi khawvêl pumah kan thlen thei dâwn a ni!”—Ellen G. White, *Education*, p. 271; *Kristian Rawngbâwlna*, p. 30 nêh khaikhin la. Hêng ‘thalai ruâlte’ hi in kohhran chhûngah han awm ta se a tihzia hlê ang. Engtianga hmuh theih nge ni a, khawi lam hawi zâwngin nge kê an pên? *Kristian Rawngbâwlna* thû hi in pâwlah chhiar chhuak ang che.

ZIR ZÂUNA

Elihua thuchah khân Joba bû bung ruk lai a awh a (*Joba 32-37*), a bu pum puia thusawi thui ber a ni. Joba thusawi tâwpnain a zui a (*Joba 31:40*), a thinrim thû kawng lî lai a sawi khân thusawi vê tûrin Joba a cho chhuak a (*Joba 32:1-5*), chûng chuan sawi zui a phû a ni: Elihua khân Joban mahni-thiaminchantîr tuma diâu lo taka tihsual nei lo va a in chhâlna kha a manthiam a. Joba chu thiam lo ti chung a an chhân dân theih sî loh avângin a thian pathumte chungah a thinrim bawk a. A thusawi pum pui kha thinrimna a tanga sawi chhuah niin, chû chu thil sawi chhuah dân thâ chu a ni lo va, thinrimna thianglim leh fel pawh ni se a fuh chuang lo.

I. Elihua Thusawi (*Joba 32-37.*)

Elihua lo lan vênaa thil chhinchhiah tlâk pakhat chu amah thlahtûte, Abrahamama nêna inkûngkaihna nei (Buza kha Abrahamama ûnaupa fapa niin (*Gen. 22:21*), Davidâ pû tûr pawh a ni bawk ang, Rama kha Davida thlatûte zînga mî a ni sî a (*Ruth 4:19*). Țhian dangte kha Edom mîte an nih laiin, ani kha chu Hebrai mî a ni ngêi ang. Chuvângin a thusawi pawh kha chunglam thâwkkhumnaa a dawn angin a sawi a (*Joba 32:6-10*), chuvâng tak chuan upa zâwk leh fîng zâwk ni âwmte kalh zâwngin thû a sawi ta piap piap mai a ni (*Joba 32:11-22*).

Bung 33-ah, Elihuan Joba thu lo sawi tawhte khaikhâwmin, tûna a thusawi vê tûr hi a bengkhawn chuan dinthar leh a nih tûr thû pawh a tiam a. Thin a Țhâwn dân hi tawrh har tak a ni, Joba tawrhna zawng zawng a sawi dâwn emaw tih tûr a ni hman a. Mahse bung 34 hi Elihua thusawi pawimawh lai tak tûr emaw tih a nih laiin, a thusawi tâwpna lam chu Țhian pathumte rawtna siam tawh Țâwmpuina a ni leh ta tho mai! Chû chu ‘Pathianin mi tin hi an thil tihte ang zêlin A rûl Țhîn’ (*Joba 34:10-15*) tih a ni. ‘Thungrulh hmang Pathian’ tih bawkah a lût vê leh ta! Chû chauh ni lo vin, Joban thiam lohna nei lo tia a inchohna chu a ‘helna’ angah puh belh (*Joba 34:36, 37*) zâwk a ni.

Bung 35 leh 36-ah Pathian nihna dik lo taka târlangin, hla taka awm daih, mihringte thila lo che ngai lo leh mihring mimal nunrawn tui puina rêng nei lo angin a chhuah a. Elihua hian ngaihruat nân thlipui a hmang hi a ngaihnaawm phian a (*Joba 37*), Pathian âiawha thusawi angah a inchohna a, bung 38-41 chhûnga LALPAN vân thlipui dik tak hmanga (*Joba 38:1*) thû a rawn sawi vê tâkah chia, chu chu a dik thei a. Elihua thusawi tâwpah erawh kha chuan: ‘thu tam tak sawi, thlipui tam tak, chhâna Țhâ pe tûra thu pai nei tak tak mang sî lo’ tiin a ngaih theih âwm e—thil beidawn thlâk mai a ni.

Ngaihtuah teh: Elihuan thinrim taka thû a sawi kha thiam theih a ni em?

II. Awmze nei lo (*Ezekiela 28:12-17.*)

Ezekiela 28 hi *Isaia 14* thù nên sawi kawp a ni tlângpui a, sual lo awm ʔan dân sawi nâna hman niin, Setana tlûkna thù pawh a ni bawk. Kan zirlai lamah hê thù hi kan lo en tel tawh a nih kha. Hê thu pawimawh tak hi a landân maiah chuan Tura Lal chungchâng sawina ni maiin a lang a (Tura chu Foenician mîte khawpui, Mediterranean Tuipui kama awm, râwng taka sal hmanga sumdâwnnaa inhmang ʔhîn a ni). Mahse a thu sawi hian khawvêl zâu zâwk lam hawiin, lei lal chungchâng sawina ngawt a ni thei lo tih a lang reng mai. Thil siam tawh zînga ʔha chungchuâng ber, vâna Lucifera chungchâng sawina a ni. A thù hian ‘cherub hriak thih’ mâwina chungchuâng nei, Pathian tlâng thianghlîma awm chu hai ruâl loha chiangin a sawi a. Heta thil awm dân hi thilsiamin a tawn theih azawnga tlûkna thûk ber dinhmun sawina a ni. Pathian awmna hmuna awm ʔhîn kha ramhuai sual tawngtawrâw dinhmunah lo tlahniamin, a tâwpah phei chuan khawhar taka kum sâng a hman hnûah tihboral a la ni dâwn a ni (*Thupuan 20, 21*).

Hei hian awmzia tehluâ a nei lo! Hei tak hi a sawi tum chu a ni. Sual leh tawrhna hian eng awmzia mah a nei lo va; thil ʔûl lo hulhual a ni. Sawi bo kan tum pawh a ni thei e, mahse chutianga kan tih chuan chhuanlam kan siamin, sual chu kan hum a ni sî ang. Chuvângin, hê thilah hi chuan, ʔhian pathumte leh Elihua pawh telin, Joba tawrhna awmzeneia chantîr an tumnaah an hlawhchham hêlhâwl hlê a ni. A nihna takah chuan, anmahni zâwk kha an thusawi avângin Pathian chuan mi sualah a puang ta zâwk a. Chuvângin keini pawh hian thil awmze nei vak lo hi hrilhfiah teh tumin i bei lo vang u.

Ngaihtuah teh: Engati nge sual leh tawrhna hi awmze neia siam kan tumna lamah keimahnî sual lamah min hruai zâwk hlauh theih?

III. Inngaihtlâwmna leh Thutak (*Sâm 45:4; Jakoba 4:6.*)

Lallukhum khumtîrna *Sâm* thu mâwi tak pakhat chuan lal thar chu hetiang nei tûr hian duhthû a sâmsak a: “thutak, inngaihtlâwmna leh rêldikna” (*Sâm 45:4, NIV*). Thutak kan zawmna hi inngaihtlâwmna nêna kal dûn ni sela, inngaitlâwmte chauhin thutak an hmû ang, a chhan chu siamthar ni tûra an inpeih sâ vâng a. Elihua kha chu chutiang kalh zâwng chu a ni thung a; chû chu, chapo leh uângthuâng a ni, chu chuan thutak a hnaih leh zualna tûr kawng a dâlsak a, (a thianta pawh kha an bâng chuâng bik lo). Pathian chuan inngaitlâwmte hnênah khawngaihna a vûr thîn a, mi chapote chu a dodâl tlat thîn (*Jakoba 4:6*). Chapona hi chuan cherub tlu ta lamah min hruai zâwk thîn.

Ngaihtuah teh: Keini Seventh-day Adventist-ten kan inchnâl thîn ang hian thutak chu neiin kan inngaitlâwm em? Sawifiah la.

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Elihua thusawi kha beiseiawm taka bul a tan chungin, beidawnthlâk tak a ni. Elihua awhna thang ang kha kan pumpelth theih nân ataka zawh tûr kawngte kan zawn a ngai, chuti lo chu kan kuâl kan kuâl vê mai ang.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- 1 Engtin nge thinrimna thianglim leh mahni-fel-inti chung a thinrimna hi kan thliâr fel tâk ang?
- 2 Engtin nge Elihua awhna thang ang kha dai per vê lo tûra kan hêl theih ang? Ani kha thian dangte tanfung phehsak tê tîn, mahni-thiam intia thinrimna nêna thusawi a nih kha.

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Tlangvâl firfiak Elihua kha thil nihna tak âia zêldin thubâwl ching niin, a thusawi sei tak pawh beitudawngtu mai a ni.

Class/Mahnia Tih-tûr:

❶ In pàwlah container mâwi tak rawn keng la (entîrnân, tangkaraw no chhîn nei), in pàwl member-te ngaihsân tûrin. Chutah a chhîn hawng la, a chhông chu entîr ang che (Hetiang ti tûr hian lo inbuatsaih lâwk diâm la, hmuh hrehawm an tih tûr thil hîng/thing emaw i dah dâwn nia). *Matthaia 23:27, 28* chhiarin, container i hawna an ngaihdân theuh chu thupuia hmangin sawi hona in nei zui dâwn nia.

* * *

ZIRLAI-11—ZIRLAI KAIHTÂWI

DECEMBER 10, 2016

Châng Thlan: *Joba 42:1-6.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Pathianin Joba a chhâna atâna sawi âwm loh taka lang, Thilsiam chungchâng A sawi thil tam tak kha manthiam ang che.

Hriatthiam Tûr: Chutiang thilte a hriatthiam loh chungchângah Joban mahni a inten hluah hluah dân hriatthiampui.

Tih Tûr: Pathian nihna chungah kan mimal ngaihdânte bânsan a, harsatnate A chinfelsak ngai kan nih inhriat.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Tawngkamthiam Zawhnate

- A. *Joba 38* leh *39-a* Pathian zawhna zîngah hian Joba tawrhna chungchâng min zirtîr thei a awm rêng em? Awm se, enge ni?
- B. Kristian khawvêl thîrna aţangin Bible Thilsiam thurin pawm pawimawhna chu enge ni?

II. Hriatthiam Tûr: Mahni-intenna

- A. Joba tân khân vut leh vaivut zînga thûa sim chhan tûr a awm rêng em? Ani kha mi fel a ni sî a. Sawifiah teh.
- B. Engtin nge Joba simna khân a zawhnate chhâna bâk thil a hmuh belhûr?

III. Tih Tûr: Pathian Chungah Ngaihdân Dik Lote Bânsan

- A. Pathian zawhna sei tak i chhiar hnûin eng rilrû nge i put tâk? Ani khân a tum a thelh em? Sawifiah la.

B. Pathian chungchânga kan ngaihdân (dik lo) kan lo vawn thinte hi engtin nge kan bânsan theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Thâwngaleivir atanga Pathianin Joba a chhâna thû han chhiar hian mak riauva hriatna a awm thîn. Chunglam pawmpui a ni chungin “an dik lo va, nangni zâwk kha in dik,” mi tinte hi an dik lo theuh, Engkimtithēia hmâah chuan, Amah kan ngaihdân zawnzawngte hi pawimawhna rêng nei lo an lo ni ta vek thîn a, Ani khawvêlte Siamtu chuan kan zawhna dik lo pui puite hi mak takin min chhânsak thîn a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 39:5, 6; Johana 1:29.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: *Elihua khân a sawi fuh viau dâwn emaw tih laiin, a beidawn thlâk leh ta hlê mai sî a. Pathian thusawi erawh a danglam ta hlê a, bung 35 laia inhniâlnaa zawhnate a chhâng mai lo. LALPÁ zawhna mak tak takte khân Siamtu-Pathian lamah kawng min hawnsak ta zâwk a. Ani chu thil tê tham têah pawh mak danglam takin a lo che thîn a. Chutiang Pathian awmna hmuna awmna chuan mi sual kan nihzia min pawm thartîr thîn.*

Zirtîrtûte Tân: Tu emaw chuan heti hian a lo sawi, “Mî chu a chhâna hmang ni lo, zawhna a zawh hmangin ngaihdân siamsak zâwk rawh,” tiin. Eng emaw châng chuan Sabbath Sikul zirlai hi sermon sawi angin kan kalpui leh mai thîn a. Sawihona kaihhrutûte lah hian zawhna thâ zawh tûr pawh kan hre lawi lo thîn a. A châng leh lo ngaihthlâk maiah kan la lungâwi ta dah a. Zawhna tha takte hmang hian Pathian Thû chu thûk zâwkin kan luhchilh thei a ni. Joba bûa Pathian zawhna thahnem tak pawh hi chutiang tho chu a ni a, keini pawhin zawhna tha takte i zâwt thîn ang û!

Sawi Hawna: Karl Barth (1886–1968), Swiss Reformed theologian khân kum zabi sawmnhnihna vêla Protestant Pathian thu kalpui dânah hû a nei lian hlê a. Ani chu khatih hun laia German Protestant liberalism hnuai a zir chhuak a ni. Switzerland rama a kîr leh hnûin, Basel kianga Safenwil khaw kohhran tê tak tê a enkawl zui a. A enkawl kohhran member tam zâwk hi kut hnathawka eizawng an ni. Chûng mîte thlarau lam mamawh chu a zir thiamna chuan a phuhrûksak thei lo tih a hre ta thuai a. Chumi chhân nân chuan tiin, an zirna lama tihdân phung leh kaihhraina ang lo takin, zalên takin Bible a chhiar nawn leh ta ngat ngat zâwk a, a tâwpah chuan Pathian lekhathûah hian tholeh Isua Krista târlan a ni tih a Chiang ta a ni. Bible lama lêt leh tûr leh Siamthatna lam hawi tûra kohna a siam a, a Pathian thu kalpui dân chu thurina ngheh-tharna (neo-orthodoxy) tih a ni ta a ni.

Keini Seventh-day Adventist-te hian Barth-a thil sawi zawng zawng chu kan pawmpui vek kher lo nân, a nun chanchin kha Pathian Thu thiltihtheihnain mi a sâwi danglam theihzia entîrna tha takah kan pawm tho a ni. Barth-a'n Pathian a hriatthiam dân a sawi pakhat chu 'danglam hlauh' tih niin, chû chuan thil dang zawng laka Pathian danglam bîkna a entîr. Pathian chu kan hriat leh rindân ang laka danglam hlauh niin, Amah kan ngaihdân changkâng ber âi pawhin a danglam a, A lo lan châng phei chuan makti takin min siam thîn a ni. Chutiang taka maktihna chu *Joba 38*-a Pathianin thû a rawn sawi tan pawh khân a thleng a. Ani chu 'danglam hlauh' niin, A zawhnate hmangin makti takin min siam a. Joba leh a thiante chhân nân Pathian chu eng thil sawi tûrin nge i beisei theih ang?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: Pathian kan ngaihdân hi Amâ âiawha inçhâlte kan hmuh dân hian a hril thui hlê mai thîn a. A châng chuan Pathian nihphung hi tha tâwk lo takin an lantîr a, an inçhâlta pawh thuneihna pai angin an chhâl thîn. Pathian chu *Joba 38*

leh 39-a a tih anga Mahni inpuanchhuahtîr hi a ða ber a, Amah âiawha thusawitûa lo inçhâl ngawt hi a fuh lo. Kohhran chhôngah pawh, kan thil sawi leh tih zawngte hian, mîten Pathian an ngaihruat dân a hril thui hlê tih kan hre tûr a ni.

ZIR ZÂUNA

Joba 38 kan chhiar ðanin, a hmâ bunga Elihua thusawite nênzawmna nei ang pawhin kan ngai meuh lo vang. A thusawi tâwp lamah Elihua khân Pathian chuan thlipui aţangin thû a sawi tih a târlang a (*Joba 37:1-13*), chû chu Joba a ziln nân a ni. Mahse Jehova a lo ðawng chhuah tak tak kha chuan, Elihua thusawi kha kal hlênin, A chhiahhlawh Joba zawhnate a chhâng ta zâwk a. Elihua khân Pathian chu hla taka awm, zilhna leh rêldikna hlen chhuak tûr chauha lo lang ðhîn angin a sawi a, mahse Jehova chu mahni-inpuang chhuak ðhîn, mimal Pathian, lei leh vâna thil tê tham ber pawh tuipui a, Joba dinhmun pawh hriatthiampuitu a ni zâwk.

I. Jehova Thusawi (*Joba 38, 39; 40:1, 2.*)

Joba 38:1 leh *Joba 38:35* an inzawm a, a tâwpah Joba mimal thusawi chu Pathian nêna inbiakna a lo ni ta thung a. Tawrhna chungchâng a zawhna chu Pathian mîze chungchâng a lo ni zâwk tih kan hmu ta a. A hnû bung hnih hi chu Amah Pathian a inpuan chhuahna a ni ta. Thil danglam tak chu, hê inpuan chhuahna pawh hi Pathian zawhna chhânna a ni nghâl a, chû zawhna chu: “Hei hi tu nge ni?” (*Joba 38:2*) tih a ni a. Pathian êngah chuan, keimahnî nihna Chiang tak chu kan hmu thei ta ðhîn a ni.

Tlang taka zawhna siamin, Pathian chuan Amâ Thilsiam lam sawiin, siam tîrh lama mihringte an tel vê loh thûte a sawi a (*Joba 38:4-7*). Chutah Pathian chuan A lalram lei leh vâ, tuifinriat chhônga thil awmte a sawi zui a (*Joba 38:8-11*), nî tina thil thleng te (*Joba 38:12-15*), thihna chungchâng thû te (*Joba 38:17*), leilung thil bâkah thil siamna hmanrua te (*Joba*

38:18-21), chutah vâh lam thilte (*Joba 38:31-38*) a sawi ta zêl a ni. Bung 39 inṭanna lamah Pathianin ransa khawvêl a enkawl dân a sawi a. Pathian chuan zalêna te, ṭân ranna te, chakna leh thil dang dangte chu a thilsiamte hnênah a pê a.

Pathian thu sawi ṭum khatna tâwpna chu *Joba 42:2*-ah a lang a. Uâr deuh taka zawhna: “Shaddaia hnêna zirtîrna petû tûr an awm em ni?” tih hmangin A thusawi a titâwp a. Heta ‘Shaddaia’ tih hi Pathian hming, A thuneihna chungchuâng tak târlangtu a ni. Anî chu **Engkimtithia** chu a ni a, a lehlamah Joba chu tunge a nih vê? Pathian khân zawhna hlîr a hmang tluân a, Joban chhân theih rêng a nei lo. Hetianga tih hi *torah* zirtîrtûten an zirlaite hnêna zirtîrna an pêk dân a ni. Joban a hriat loh thû vawi sawmsarih a pawm a ngai a, a hriatna zîm tak chuan chinnei lo Jehova finna chu a hre sêng ngang lo a ni.

Ngaihtuah teh: Kan chênna khawvêl nihphung science thiamna hmanga kan hriatna nêh pawh hian, Pathian zawhnate chu kan chhâng thei meuh dân em ni?

II. Fing Taka Duân (*Joba 38; 39.*)

Joba 38 leh *39*-a Jehova zawhnate hian vâh lam khawvêl zâu ngaihruat theihna min neih thartîr a. Pathian siam ngei a ni ang tih finfiahna tûra tih chu a ni chiah lo chungin, (*Joba* hun laite kha chuan tû mahin an mamawh lo rêng a) vâh lam khawvêl zâu hi Fing Taka Duânlâwk (FD) a ni tih chu an târlang tho a ni.

Darwin-aten a leilung dân a tûr bîk thlan an tih ang kha ni lo vin, FD hi chuan vâh leh khawvêl awmdân hi fîng taka duân ngêi a ni tih a ti Chiang a. A nihna takah chuan, amah Darwin-a pawh khân, a ngaihdân a sawi kha thil ni thei awm chhun angin a sawi bîk chuang lo va, finfiahna Chiang zâwk hmanga thiat theih a nih thû a sawi tho a ni. (Darwin quoted by Jim Gibson, “Is there design in nature?”—accessed online: <https://grisd.wordpress.com/2013/03/04/is-there-design-in-nature/>).

Fing taka Duânlâwk tih hi ‘finfiahna suâk’ tih a ni nân, scientist tam takin hê thupui hi an tuipui chho tiâl tiâl a ni.

Bible-in a târlan Pathian hi Fing Taka Duânglâwktu hi a ni kher em tih thû-ah an la inlungual tlâng chiah lo va, mahse fing taka ruâhman lâwktu chu a awm ang tihah chuan an lên tlâk a rual deuh. Ruâhman leh duân lâwk a nih rinna avâng chuan, chutianga titu chu tunge ni ang tih ngaihtuahna an neihphah a. Joba bûa Pathian thurawn sawi hian mâwi leh fel taka thil ruâhman leh duâng thlip thleptu chu min kawhhamuh a. *Rome 1* leh 2-in a târlan angin, thilsiaman inpuan chhuahna chuan Siamtu-Pathian a kâwk a, tlan kan nihna tûr atâna thil tûl Chhandamtu-Pathian chu fiah lutuk lo vin a târlang tho a ni.

Ngaihtuah teh: Engati nge keini Seventh-day Adventist-te tân hian kan lei khawvêla Thilsiam nunna chungchâng tûnhmâ hla lutuk lo va siam tih Bible sawi dân hi kan humhalh tlat a ngaih?

III. Simna (*Joba 40:3, 4; 42:1-6.*)

Pathian hmuhnain nghawng a neih thîn zînga pakhat chu, kan nihna dik tak—mi sual kan nihna Chiang zâwka min hmuhtîr hi a ni. “Isua chu i hnaih zawh poh leh, i diklohna chu i mitah a lo lang Chiang mai ang; i thil hmuh dân chu a lo Chiang zâwk ang a, i famkim lohnate chu A awmdân famkimah chuan Chiang taka hmuh a lo ni tawh ang.”—Ellen G. White, *Krista Panna Kâilâwn*, p. 58. Chutiang chu Joba nuntawng niin, chû chuan Pathian ângchhông lamah hruaiin, A nihna hriatthiamna thûk zâwk a lo nei ta a ni.

Ngaihtuah teh: Engati nge Joba tân khân sâiip sina meivâpa (thut) a ngaih kher? Dik takin mi fel ni sâ reng tawh a ni sî a.

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Pathian thusawi chu kan beisei ang a ni lo tawp mai, mahse harsatna kan hmachhawn tin rênga ataka hman tûra thiltithe i a ni bawk sî. Joba a chhâng ang khân zawhna kan neihte pawh min chhânsak thei vek a ni.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Pathian thusawi khân Joba a chhâng chia lo nge, a chhâng fel hlê zâwk? Sawifiah la.
- ❷ Engtin nge Joba bûa Pathian thusawi khân kan zawhnate min chhânsak vê?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtirtute Tân: Thilsiam bû hi Pathian hriatna kan neihna tûr thil hlu tak a ni. Kan natna leh hriveite tihdamna pawh a ni bawk.

Class/Mahnia Tih-tûr:

- ❶ In pâwl member-te chu kâr tin dârkâr khat emaw tal thilsiam (ni-êng emaw ruah sûr emaw) zînga hmang thîn tûrin sâwm la. Chutianga hun hman thinna aţanga an thil hriat thar chu ziak thîn tûrin sâwm bawk ang che.

* * *

ZIRLAI-12—ZIRLAI KAIHTÂWI

DECEMBER 17, 2016

Châng Thlan: *Joba 19:25-27.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Kan âia krawsa Kristâ thihna khân mihringte tawrhnaa zawhna zawng zawngte chu min chhânsak vek dân zir chhuak la.

Hriatthiam Tûr: Pathianin krawsa A Fapa tuârlai A thlîra A na tawrh ngaih hlut.

Tih Tûr: Kristâ nuna lo entîr tawh, tlante nuna nun vê.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Kan Âiawha Kristâ Thihna

- A. Engtin nge Kalvaria Kristâ thihna leh Joba tawrhna a inzawm dân?
- B. Engati nge kan âia Isua Kristâ thihna avâng chauha chhandam ni thei kan nih?

II. Hriatthiam Tûr: Kraws-a Pâ leh Fapa Chu

- A. Kraws kha khawvêl hmuh tûra lemchan hmuhnawm, a rah tûr pawh hriat sa nge ni a, a tak taka tawrhna zâwk? Sawi ho teh u.
- B. Pathian tân nâ a tawrh vê theih em? Engati nge?

III. Tih Tûr: Tlante Nuna Nungin

- A. Engtin nge Joba ang khân siam danglam lo ni a, kan Tlantu chu a nung tih kan hriat vê theih ang?
- B. Engtin nge tawrhna kârah pawh tlante nuna kan nun vê theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Kan tâna nung leh thi tûra Isuâ lo kal hmâ daihin, Joba chuan ‘A Tlantu chu a nung’ tih a lo hre tawh a. Kum sâng hnih hnû, tâna keini hi chuan kraws chu kan thlîr lêt ta thung a. Kan thlîrna aţang hian kan âiawha Tlantû thihna chu kan hrethiam a, a tawrhna chuan hê khawvêla chhuân awm tawh leh lo la awm tûr zawngte tawrhna tling khâwm pawh a khûm vek a ni. Hê hriatna nung hian, kan tawrhna zârah tlante nunin min nuntîr thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 19:25; 1 Korin 15:20.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Joban a Tlantu a hriatnaah khân hma lam hun kum sâng hnih thlîrna bâk a tel a, a Tlantu chu a nung tih thutakah a beiseina a nghat tlat a ni. Kraws hnu lam kum sâng hnihah pawh, kan beiseina chu Chhandamtu tholeh chungah kan nghat a, keini chuan thlîr lêtin kan âia kraws-a Kristâ thihna chu Chiang zâwkin kan hrethiam ta. Hê Pathian tawrhna hriatna ngêi hian kan mihring tawrhna chinfelna kawng min sialsak a ni.

Zirtîrtûte Tân: *Joba 19:25-27* **thû hi thinlung dek tak thu hmanga tihtâwp a ni: “Ka chhûngah ka rilrû a chêu ta!”** Joba tân kha chuan tawrhna hi Sabbath nîa kan pâwl thena thiante nêna thu eng emaw sawihona neih satliah ang mai a ni vê lo.

Kan sawi hona zawng zawngah hian, hei hi nun châu leh mangang tak, a beiseina nghahna chhun pawh Tlantu chiah ni tawh âu chhuahna a ni tih i hrereng ang u. Kan Sabbath sikul pâwl thenah pawh hian kan beiseina awm chhun chu chû tho chu a ni sî a.

Sawi Hawna: George Frederic Handel (1685–1759) kha *Messiah* tih vânga hriat lâw a ni a, a hlâ kha khawthlang ramah chuan sâkhaw hla chhuânawm leh zah phû ber pakhat a ni. Phuah a nih hnû ni 24 lekah, a vawi khatna atân kum 1742 khân Ireland ram khawpui Dublin-ah pho chhuah a ni a, a kum lehah London-ah. Kum 1759-a a thih hmâ lawk khân, Handel-a chuan London-a mi ropuite phûmna hmun (Westminster Abbey) ngêia phûm nih a duh thû a lo sawi a. A thlân chu South Transept-ah hmuh theih a ni a, chû chu Hla Kungpui Mual (Poets' Corner) tih a ni. A thlân chung biak in bângah chuan, hriat rengna atân artist Roubiliac tih an tâw a, Handela tiat a lim kiang vêlah rimâwi hmanraw chi hrang hrang leh angel-in tîngtîng a kai lai a awm a, *Messiah* hla thû eng emaw zât pawh a tel bawk.

Handel-a lim hmâah chuan “Ka Tlantu Chu A Nung Tih Ka Hria” zaipâwla soprano-in an sa lai a lang a; Handel-a lim kut zungtê chuan Joban thawhleha a beiseina thû tak chu a kâwk bawk. Hê hla thu ropui tak mai hi *Joba 19:25, 26* leh *1 Korin 15:21, 22* behchhana phuah a ni. Milim dintu khân Joban a Tlantûa beiseina a neih Handel-an hlâ a siam chu a hmuthiam Chiang hlê a ni. Hê zawhna inzawh hi a âwmang lo deuh pawh a ni thei e, mahse a pawimawh hlê sî: “Nang i thlân lungah eng Bible châng nge chuâng tûra i duh?”

RAHBI 2—Zawngchhuak Rawh

Zirtûrtûte Tân: Bible bu pum puiah hian thilsiamna leh siamthar lehna inzawmna thû hi a inthlung chhuak vek a. Mihringte tlûknaah khân (*Genesis 3*) siamthar leh tûlzia a lo

lang a, khâ kha thilsiam tihchhiatna/ṭhiatna a ni ber. *Jeremia 4:23–26* hian thilsiam tihchhiatna hi ṭawngkam fiah takin a sawi a. Mihringten siam thar lehna leh dinthar an mawhzia sawi chhuah nân thil siamna ṭawngkam vêk kha a hmang a (*Isaia 44:24, Jeremia 10:12–16*). Tichuan, Siamtu Pathian inpuanna *Joba 38, 39* hian Joba chu mahnî sual inhriatna lamah hruaiin, Tlantû hnên pan tûrin a tur ta a ni.

ZIR ZÂUNA

Hê leia Tlantû, A nun leh thihna tûr kha Thuthlung Hlui lamah entîrna hmanga târlan a lo ni tawh a. Entîrna tih hi chhandamna chanchina mihring te, thilthleng te, leh ṭûl dangte, nakina ataka Kristan a larawn hlen tûr leh chanchin ṭhâa lo la thleng tûra Pathian ruât chungchâng zirna a ni tiin kan sawi thei ang. Hrilhfiatûte chuan Joban Tlantû a sawi hi Messia a sawina a ni em tih thû-ah an inlungual chiaah lo va. Mahse Edena Tlûkna lo thlen a Messia tiâm (*Gen. 3:15*) an nih aṭang tawh khân, Thuthlung Hlui mîte khân hrilhlâwkna hriat vêna chin an nei ang tih hi a rinhlelhawm lêm lo.

I. Tlantû (*Goel*) Chu (*Joba 19:25; Luka 2:11.*)

Hebrai thumal pakhat *goel* tih hi, *Joba 19:25*-ah chuan “Tlantû” tia lehlin a ni a. Hei hi Thuthlung Hlui pum puia thu pawimawh ber pakhat niin, Pathian chhandamna hnathawh sawina, dân ang taka mi chan chhe takte chhanchhuahna kawng a ni. Ruthi leh Boaza-te chanchina thu pawimawh tak a ni. Ruthi bû hi bung lí lek a ni nân ‘laina hnai tlantû’ tih hi wawi sâwm lai a lang a (*Ruthi 2:20; 3:9, 12, 13; 4:1, 3, 4, 6, 8, 14*).

Thuthlung Hlui hmun ṭhenkhatah chuan *goel* titu chu Pathian anga târlan a ni. Ani chu tlantû (*Exod. 15:13*) niin, *Sâm* bû pawhin Pathian nihna sawi nân a hmang (*Sâm 19:14; 69:18; 72:14; 74:2* leh a dangte). Chutih laiin, hê thû hi mihring chungchâng sawi nân pawh hman chu a ni tho mai (*Leviticus 25:23–34*, dân ang taka intlan chhuahna; *Number 5:8*, dinhmun ngaia awmtîr lehnaah; *Number 35:12, 19, 21, 24, 25, 27,*

inhumhimna khawpui chungchângah, hetah hian *goel* chu ‘phuba latu’ tia lehlin a ni). Kan hriat reng tûr chu, Thuthlung Hluiin dân anga a thil ngiatahte hian chhanchhuahna lam a tel tih hi a ni. Entîrnân, *Isaia 49:26; 60:16; 63:9*-ah chuan, hêng thil kal dún rialte hi Hebrai thumala ‘chhandam’ tihna nêna kal dún a ni.

Messia entîrnaah chuan, Isua Krista chu *goel* (tlantu) chu niin, dânin a ngiat angte chu a tlâk vek a ni: 1) Thisena laichîn hnâi a ni tûr a ni (*Ruthi 2:20*)—Krista chu mihringah a lo chang a; 2) Ani chuan ram lei lêtna tûr sum a nei tûr a ni (*Ruthi 4:10*)—Krista चाहिन मि सुाल्ते मान् अ त्लैक थेइ; 3) Ani chuan ram chu a lei duh tûr a ni (*Ruthi 4:9*)—Kristan phal takin A nunna a hlân a; 4) Ani chuan a laichîn nupui chu nupuiah a nei duh tûr a ni (*Ruthi 4:10*)—nupui leh pasal inlaichînna hian Krista leh A kohhran inzawmna a entîr.

Ngaihtuah teh: Engtin nge Krista, kan *goel* chuan dânin a ngiat angte chu a hlen chhuah? Nangmâ nunah khân *goel* nihna khawi lai tak kha nge hîptu lai deuh che?

II. Pathian Tawrhna (*Luka 9:22; Matthaia 27:46.*)

Kraws lêra mangang taka Isua a âuchhuah a, “Ka Pathian, ka Pathian, engah nge min kalsan?” (*Matt. 27:46*, NKJV) a tih khân, Ani chuan A Pâ nêna inmihhranna khawvêl pum pui sualnain a thlen natna chu a tuâr a (*2 Korin 5:21*). Setana chu dingchang ta zâwk angin a lang hial a. Krista chu Kalvari-a kraws pathum zînga a lai berah lei leh vân kêra khâikân a ni a. A zirtîrte zînga an zirtîrtu hetilai hmun thleng zui ngamte chuan thlîrin, Pathian Fapa tawrhate kêrah chuan an beiseina chu bo zo tain an ngai a. Sual chuan hnehna a chang tluantling ta ang mai a ni. Thilsiamte pawh chu an Siamtû natuar en ngam lo vin thim zîngah an bibo zo va. Pathian ngêi pawh chu ngâwi reng angin a lang a. Hei tak hi tawrhna vâwrtâwp chu ni tûr a ni.

Chutichungin, hê thil lungngaih thlâk tak hi thlîrna dang a awm a, Ellen G. White-i chuan: “Beidawn thlâk taka

Chhandamtû lungnaihna chu makti takin vântirhkohten an hmuhpui vek a. Chû thil râpthlâk tak chu en ngam lo vin vâh mipuite chuan an hmâte an khuh a. Thilsiamte zînga nunna nei lote takngial pawhin, anmahni Siamtu thi mêk, mîtena an hmuhsita chu an lainatzia an lantîr vê a. Krawsa thi râpthlâk tak thleng chu nîin a en duh ta hauh lo mai a. Chhûn pachanga lei chung ni êng nun chu, thâwklehkhatah âi-mit-thlawn ang hlauh a lo ni ta a. ‘Chawfâk hun achin behliang mun hun thlengin khawvêl a lo thim ta vek a.’ ... Thim dur khup chuan Pathian awmpuina chu a hliah a . . . Pathian leh A vântirhkoh thianghlimte chu kraws bulah chuan an awm a, Pâ pawh A Fapa bulah chuan a awm.”— Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 852. Pâin A Fapa chu a tawrhpuî a, vâh mîte tawrh tlânna chuan chhandamna ruâhmanah thil thar a herchhuahpuî a, mihringte chu Pathian hnênah an kîr leh thei dâwn ta. He hunah tak hian mihringte tawrhna zawng zawng chuan a chinfelna tûr an hmu thei ta a ni.

Ngaihtuah teh: Kalvari-a Pathian tawrhna chungchâng chîk takin ngaihtuah vang vang la. Nangmâ tawrhna chungah eng thlîrna thar nge a pêk che?

III. Kan Âiawhtu Krista (*Isaia 53:1-6; Galatia 3:13, 4:19.*)

Kristâ nun kha kan tâna entawn tûr a ni a, Amah anga nun chakna min neihtîr ang. Chutihlaiin, phûrna mai chuan chhandamna min neihtîr dâwn sî lo. Kan âiawha kraws-a Kristâ thihna chiah khân chhandamna kawng min hawnsak a. Tlanna chu kan âiawha kan chan tûr ngêi Kristan a chan tâkna zârah ka sualna chu Amâ sualna lo niin, A felna chu ka felna a lo ni thei ta a ni.

Ngaihtuah teh: Engati nge kan âiawha Kristâ inhlanna nungchang kha sawi uâr a pawimawh viau?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtûrtûte Tân: Hê zirlai hi chanchin thâin a khat a: Isua Krista chu kan Âiawhtu leh Tlantu a ni. Pathian thu hriatna satliah kal pêla thutak ataka nunpuina lama kan kal zêl a ngai a ni.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Engtin nge mihring dinhmunâ ai inawhsakna hian kraws chungâ kan âia Kristâ min tihsak chu a târlan?
- ❷ Nangmâ nunah, Isua chu i Tlantu a nih i ngaihhlut riâu lai kha engtik laite kha nge ni?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtûrtûte Tân: Hê zirlai hi Tlantu chungchâng, thihna piah lama beiseina min siamsaktu leh hlentu tûr fiah taka târlanna hmangin bul kan tan a nih kha.

Class/Mahnia Tih-tûr:

- ❶ Handela *Messiah* record, a bîkin “I Know that My Redeemer Liveth” tih in hmuh theih chuan in pâwlah emaw, mahni emaw pawhin ngaithla ang che u.
- Beiseina siam tharsak ngaite awmna hmuna Handela *Messiah* hi rem tûrin ruâhmanna siam teh u.

* * *

Châng Thlan: *Joba 1:1, 8.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Harsatnain a tlâkbuâk hmâ Joba nungchang ennawnin, hê bu pum hmun hrang hranga a chungchâng târlante chu chhui zui.

Hriatthiam Tûr: Pathian nêna inrema nung, rinna a taka nunpui thîn Joba makti taka thlîr.

Tih Tûr: Thlarau Thianghlim chaknaa ataka rinna tihthianghlim nuna nun tum ruh tlat.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Sawisêlbo Nun

- A. Sawisêlbo hi enganga sawisêlbo nge ni? Joba nun in enin, hê zawhna hi engtin nge in chhân ang?
- B. Joba nungchang-mîzia eng khân nge hîp deuh ber che a, engtin nge i tûn dinhmun nê han inmil deuh le?

II. Hriatthiam Tûr: Nun Nghet

- A. Nunphung rênga kawng tin rênga thâ leh fel anga lang, Joba kha eng angin nge i ngaih?
- B. Joba nungchang sawinaa eng thilte khân nge chutianga ze nghet nei âwma lantîr?

III. Tih Tûr: Tihthianghlim Nun

- A. Thlarauva khat leh tihthianghlim nun hlawhtling taka nunpuina thurûk chu enge ni?
- B. Engtin nge tîsa lam leh thlarau lam mamawha khat kan kiang hnâi khawvêlah hian tihthianghlim tawh kan nihnain mî zînga kan chêt vêlnaah awmzia a neih ang?

KHAIKHÂWMNA: Chîk deuh zâwka Joba tawrh hmâ nun kha kan en a, a bu hmun hrang hranga mîte kan lâk khâwmin, Pathian nêna inrem neia nung a ni tih a lang a, chû chu ataka rinna nunpuinaah a chang thîn. Nun sâng taka nun te, mimal taka rinawmna te leh, vântlâng zînga chan châu zâwkte veina te hian rinna zia a lantîr thîn.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Joba 29:12-16, 31:16-22.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: *Joba mi fel a nihna thil pawimawh tak chu mawhphurhna hria leh thil ða ngaisângtu a nihna vântlâng zînga thlavâng hauhsak ngai zâwkte chung a tihdânah a lo lang a. Felna hi ðatna thiltih hmanga kan kiang vêla mîte hnêna lantîr a ngai a. Kan kiang vêla mîte tawrhna chhâwk zângkhâi tûrin Pathianin khawvêlah min awmtîr a. Khawvêl mî ni lo tûr chu kan nih laiin, hê khawvêlah hian Kristian phûr tak kan ni tûr a ni.*

Zirtûrtûte Tân: Kohhran kan nih angin vântlâng zînga kan mawhphûrhna hi kan ngai pawimawh tûr a ni. Eng emaw châng chuan hetiang mawhphurhna hi Adventist Development and Relief Agency (ADRA) kovah kan ngat leh deuh mai ðîn a, a thawktûte hi mi thiam bîkte an ni a, khawvêla chhiatna thleng hmachhawn dân an thiam ang kan ti liam deuh mai ðîn. ADRA hnathawh chu a pawimawh êm êm a, mahse chû chuan keini hi kut kuangkua thei tûrin min kêt ta vek tihna a ni lo, mi mal takin kan vêla ðanpui ngaite kan ðanpui tûr a ni. Engtiang kawngtein nge in kohhran kha kiang vêla mîte tân in chêt ðîn?

Sawi Hawna: Kum 2008 khân, Israel rama Khirbet Qeiyafa—*1 Samuel 17:52*-a târlan Shaaraim tih hmun hlui lai chhuahnaa tel vê zirlai pakhat chuan hlum bêl lian pui keh them, a chung a hmânlai Hebrai hawrawpa inziak hi a hmu hlah mai a. Chû thil hmuh chhuah hlimawm tak chu, khatih hun thlenga Hebrai hawrawpa thil inziak hmuhchhuah hlui ber niin, kum zabi B.C. 10 vêla Davidan Israel chung a ro a rêl lai thil a ni.

An thil hmuh chhuah pawimawhzia an hriat tâkah chuan, chûng bêl keh them chu chiang lehzuala a nihphung hriat nân laboratory hrang hrangah an thawn a, chuta thil ziak hlotui chu a

fiah tawh vak loh avângin chhiar hleih theih a ni sí lo. Mi thiamte chuan awmze hrang hrang nei angin an sawi hlawm a, a awmze dik tak hriat tumin an bei nasa hlê. A thu lehinna tin mai chuan inanna lai eng emaw chu an nei theuh mai a, awlsam taka hriat theih chin ațanga ngaihdân tângpui an siam ták chu: “mi rethei leh sal te humhin rawh,” “hmeithaite thû sawipui rawh,” “fahrahte ro rêlsak rawh,” “retheite chhawmdâwl rawh,” “naupangte thû sawipui rawh,” “mi khualte tanpui rawh,” tihte a ni hlawm. Hêng thu nâwi zawng zawng hian an kawh tlân theuh chu B.C. zabi 10-na hunah pawh lo awm daih tawhin, Thuthlung Hlui Israelte khân hetiang nunphung ngaihsânawm hi neiin, mi dinhmun hniam zâwkte an lo hum tawh thîn a nih chû!

Joba kha hêng bêl keh themin a târlan hun hmâ kum za tam takah pawh khân hetiang lamah hian entawn tlâk takin a lo nung tawh thîn a ni. Engati nge Hebrai thuziak hmuh theih hlui ber pawhin kan zînga chêng vê mi rethei te ngaihsak a, hmeithaite tha taka enkawl leh fahrahte dik taka rorêlsak a, mikhualte humhim tûra a tihna hi a pawimawh viau?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtîrtûte Tân: Tûnkâr zirlai Bible châng târlante behchhan a Joba nungchang thlîrna neih hi a tuipuiawm hlê mai. Tlêmin a hlauhawm deuh bawk, a chhan chu khâ leh chen kha thungrulh hmang Pathian tih hmanga a thianten an chirtheh reng a, thenkhat phei chuan Joba khân sual zêp rûk a nei a nihte an rinphah rum rum a. Zirlaiin Chiang taka a târlan ták angin, chutiang ngaihdân chu a dik lo. Joba chu a that ngaiin a tha reng a, mahse chû thû chuan min ti hlâuthâwng deuh, a chhan chu ani thatfamkimna ang dinhmun kha thleng vê thei lo tûra kan inngaih vâng a ni. A nih loh leh, Bible-in thafamkim a ngaihdân hi kan hre fuh lo emaw a ni tal ang.

ZIR ZÂUNA

Joba nungchang, tûnkâr chhûnga kan sawi ho hian Pathian thu zir mîte tân zawhna pawimawh a cho chhuak nual mai a,

chông zînga pakhat chu Bible-in ‘thafamkim’ a tih hi niin kohhran chhôngah pawh sawi ho a hlawh fo a ni. Hê leia kan awm chhônghian nungchang thafamkim chu kan nei thei dâwn em ni? Suala tlûk hmang leh mimal tak pawha hlawhchham reng ni chunghian a theih ang maw?

I. Bible Sawi Ang Thatfamkimna (*Joba 1:1, 8; Matthaia 5:48.*)

Matthaia 5:48-a Isuâ zilhna thû (“Chutichuan, in Pâ vâna mî a thafamkim angin in thafamkim tûr a ni,” tih hian ringtûte zîngah manganna a thlen thîn a. Engtin nge hei hi ka thlen theih ang? Hê thu hmanga Isua sawi tum tak chu enge ni? Zilhna thû nge thutiâm zâwk?

Thuthlung Hlui leh Thar lama ‘thafamkim’ tia lehlin thumal hi a thu tobul lamah chuan tlêmin a awmzia a dang hret a. Hebrai thumal *tamim* awmzia chu “famkim, dik, muânawm, tha tâwk, hrisêl emaw sawisêl bo” emaw sawina a ni. Grik tawng chuan *teleios* tih niin, a awmzia chu “famkim, thafamkim, thang puitling, puitling, thankin tawh, leh tum hlen tawh” sawina a ni. Hetianga sawinate hi chuan Bible-in sualna nei lo thafamkim a sawina nê chuan tlêmin a dang ta deuh. Kan lo duhtui deuh hlek dâwn a nih chuan Bible mi lian, khâng Nova leh Abrahama-te meuh pawh khân famkim lohnate chu an nei vê tho (*Gen. 9:21, 20:2*). Bible-in thafamkim a tih hi sualna rêng nei lo leh kan nihphung sualte nuai reh vek tawh ang a nih dâwn chuan, chû chu Bible kalhmang a ni sî lo.

Dik tak chuan, Bible-in thatfamkimna a sawi kan ngaihdân hi, chhandamna hnâ thawk tûra Kristâ chanvo kan hmuh dân nê a inzawm thûk hlê a. Krista chu kan entawn tûr a nihna hi kan sawi ûr uchuak lutuk a nih chuan, Krista ang ni tûrin theih tâwp chhuahin, sual nei lo dinhmun chu thlen kan tum tûr ni âwm tak a ni a, mahse chû chu thil tih chhuâng Kristian nihnaah kan tlu mai sî ang.

A lehlamah, kraws chungah kan âia Kristâ thihna kha kan pawm a nih chuan, chû chuan tlanna leh tihthianglim kan nihnaah nghawng neiin, A thatfamkimna chu kan thatfamkimnaah kan pawm thei ang. “Khawngaihna tlâwm” tih ngaihdâna tlu lo tûrin fîmkhur hlê tûr kan nih laiin, mahnî nun Kristâ hnêna inhlân pumhlûm tawh chu Amahah a famkim tawh tho sî a ni. Hê inpumkhatna hi khawngaihna zâr chiaha chhandam nihna niin, nî tina Krista nêna inpumkhatna zârah A nun thianglim chanpuitu kan ni. Famkimna te, kan thlen tûr leh hlen tûrte chu kan thleng ta a, Grik tawnga *teleios* chu kan thleng ta a ni (*khaikhinpui tûr Johana 15:5; 1 Korin 1:30; Efesi 3:19; 4:13; Filipi 2:12, 13*).

II. Vântlâng Hmuna Kristianna (*Joba 29:8-17; 31:1-24; Isaia 1:17; Sâm 72:4; Exodus 23:3.*)

Vântlâng hmuna Kristiante awmdân tûr hi ziah leh sawia pui a tam mai a, hêng hi Kristiante leh sâkhaw dang betûte intawhna hmun a ni. Vântlâng hmun tih hi a hlui ta deuh a, hmânlai hunachte kha chuan hetiang hmun hi an chhuângin, khua leh tuite inkawm khâwmna hmun ber a ni tîn. Spanish tawng hmang ramahte chuan khaw tin hian an la nei deuh vek a, *plaza* an ti. Hmânlai Israel hunah pawh, kulh kawngkâ hi indâwrna hmun pui, thubuai remna leh vântlâng inkhâwm pawimawh neihna hmun ber a ni tîn (*Ruthi 4:1, 2*).

Kristianna zîngah erawh hi chuan rilrûah kulhpui a lang deuh zâwk a. Hetiang rilrû an put chhan pawh hi an biak inte khawvêl mîte rûnna laka vênhim ngaia an hriat vângte pawh a ni thei e, chuvâng chuan biak in chhûngah khawvêl thil lam chu an kalpui vak lo ni. An chênna vêla mîte nêp pawh an inawm pawlh vak lo rêng a ni.

Chutih laiin, Bible hian Pathian zuitûte chuan vântlâng ngaihsakin, a bîkin an zînga humhalh ngai deuhte pheih chu ngaihsak tûrin a ti nasa hlê. Chutiang mîte chu Joba bûah hian sawi nawn deuh fo a ni a, Joba khân a chênna boruak a hre hlê tih a lang. Ani chuan ‘mi retheite’ leh ‘paneih lote’ (*Joba 29:12*)

a chhanchhuak a, an mamawhte pawh a phuhrûksak (*Joba 31:16*) a; “hmeithaite” tanpuiin (*Joba 29:13, 31:16*), a chhiahhlawh hmeichhia leh mipate chanvo a pe ðîn (*Joba 31:13*).

Thuthlung Hlui hunah kha chuan chutiang thilte tihna hmangin mi fel teh an ni ðîn a. A lehlamah thil kal fel lo a awmin, zâwlneiten sualna chu an dem a (Amosa hun lai pawhin Samariaa vântlâng sualnate chu dem a ni. Kristian sâkhua pawh lang thei a nih a ngai. Hêng ang mîte (rethei, hmeithai, fahrah leh mikhual) chung a kan thil tih emaw, kan tûnlai hun atân chuan râtlân te, ramdanga humhimna zawngtû te, HIV AIDS vei te, ruihhlo ngai te, rahbeha awm hnam te leh a dangte pawh hi Kristian kan nih kan lantîrna tûr hmun ðhâ a ni.

Ngaihtuah teh: A chung a târlan tâk ang a mîte chung a kan chêt dân hmangin engtin nge mi fel kan nihzia kan lantîr ang?

III. Dîlsak Tawngtaina (*Joba 1:5; Hebrai 4:14-16; Johana 17; Efesi 6:18.*)

Joba tawrh hmâ nungphung pakhat târlan chu a fâte tâna dîlsakna a hlân ðîn kha a ni. A tawngtaina leh inhlanna khân Thlarau Thianghlim hna thawhna tûr kawng a hawnsak a, tichuan a fâte nunah thiltithei takin a thawk ðîn a, sual chakna beih lét theihna an neih phah a ni. Hei hi dîlsak tawngtaina thawh fo dân niin, Kristâ tih ang khân mi dangte kan dîlsak vê ðîn tûr a ni.

Ngaihtuah teh: Mi dangte tâna dîlsak tawngtaina i thil tawn thenkhat chu engte nge ni?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirfirtûte Tân: *Joban a mit tân thuthlung a siam a (Joba 31:1). Kan thil hmuhte avânga kan rilrûa lo lût thilte hi hriat sên pawh a ni lo va, lo thlit fîm sên pawh a ni meuh lo. Thlitfîmna erawh kan mamawh a, thuthlung kan neih a ngai.*

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Engtin nge tûnlai hian “Mít tâna thuthlung” chu ataka kan siam dân tûr ni ang?
- ❷ In vêng chhông vêla thlavâng hauhsak leh humhim ngai deuh thenkhat chu engtin nge in class khân in tlawh chhuah theih ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtûrtûte Tân: Vântlâng zînga chêt dân mâwi kha Thuthlung Hlui huna zâwlneite nun dân a ni. Chû thû chu an tângâupui deuh fo va. Chutiang chuan kan Kristianna pawh hi ngilneihna leh thilphalna thiltih lamah hian hmuh theih a ni vê tûr a ni.

Class/Mahnia Tih tûr:

- ❶ In pâwl khân vântlâng zînga chêt chhuahna tûr ruâhman siam ula. Hnuchham enkawl na te tlawhin, ei leh in tûr eng ilo buatsaih sak teh u. Leilunga chhiatna thleng tuârtûte pawh tlawh zai rêlin, an hnêna pêk tûr thilte la khâwm ula. Chênna mûmal nei lote pawh tlawhin thil in tihsak thei ang chu. Hêng hi tum khat tiha duh tâwk mai lo vin, chîn thànah neih ni teh sê!

* * *

Châng Thlan: *2 Korin 5:7.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Joba bû zirna atanga zirlai pawimawh deuh zir chhuah thenkhatte ennawn leh.

Hriatthiam Tûr: Hmuhtheia kal lo va, (Isua) rinnaa nungin, Joba leh Isua inanna laite (leh danglamna laite pawh) lo ngaihhlut.

Tih Tûr: Hrehawm kan tuâr thîn chung pawha rinnaa nun dân zir.

Thupui Then

I. Hriat Tûr: Zirlai Zir Tâkte

- A. Joba bû thuchah hi tawng kâuchheh tlêm têa sawi tûr ni dân se, enge ni ang?
- B. Tûn kuartar chhûnga Joba bû zirna atanga i zir chhuah pawimawh ber chu enge ni?

II. Hriatthiam Tûr: Joba leh Isua

- A. Joba leh Isuâ inanna pawimawh deuh thenkhat chu engte nge ni? Chûng inanna laite chu engangin nge i ngaih?
- B. Engtin nge hmuhtheiha kal lo va rinnaa nung tih chu Joba nunah i hmuh theih?

III. Tih Tûr: Kan Tawrhna Thlîr Thiamna Neiin

- A. Joba bû i lo zir tâk hnû hian, engtin nge tawrhna thlîr thiamna i lo neih tâk?
- B. Engtiang kawngtein nge tawrhna i paltlangte zârah i nunin Pathian a lo hnaih sawt dân?

KHAIKHÂWMNA: Joba bû hi hnawk leh landân tam tak nei a nih avângin kuartar khat chhûnga zir tâwka han lâk khâwm mai pawh a harsâ a. Chutichungin, kan han zir chhuah tâka thil langsâr ta chu Krista laipuia nei thuchah bû a nihna hi a ni. Tlantu, chhandamna leh rinnaa nun hi a târlang nawn fo a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawkphûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Hebrai 4:15.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Joba chanchin hi khawvêl huap a ni a. Thlahchhâwng chanchin leh a hun thû pawh

chiang vak lo a nihna hian, mihring tawrhna darh zâuzia min hriattîr a. Khawvêl hnam tin chi tin zîngah hian a thleng châmchî reng mai a nih hi. Joba chanchin hi keimahnî chanchin a ni ber a. Mahse Joba tawrhate kha an râwng hlê chungin, Kristâ tawrhna erawh a khan lo hlê thung. Kristâ tawrhna zârah keini tawrh vênate chu tlanna hmanga chinfelsak kan ni.

Zirtîrtûte Tân: Kristian leh Muslim khawvêl kêr hi a khi zâu sâwt hlê mai a. Muslim sâkhaw chungchâng kan ngaih dân pawh politics thilthleng vêl hmanga sawichhiat leh tihhmêlhem zui zêl a ni a. Khawvêla hnam hrang hrang inpêm pawlh nasat avâng hian, anni nêl pawh kan inchên pawlh nasa ta hlê mai. In chênna leh biak in kiang hnâiahte khân Muslim awmte an lo awm vê chuan zawn chhuah a ða hlê âwm e.

Sawi Hawwna: Thuthlung Hlui lama Joba pawimawhzia han hmuh hi a ngaihnam a, chumi zârah chuan Juda sâkhua leh Kristian sâkhuate pawh—chutiang zêlin Qur'an (Koran) leh Islam sâkhua pawh. Ayyub (Joba) kha Islam sâkhaw zirtîrna chuan zâwlnei angin a ngai a, mi hausâ mahse inngaitlâwm tak ni sîn, a chanchin an sawi dân chu Thuthlung Hluia mi nêl a inzûl hlê a, mahse a ðiante nêna an inchânna thusawi sei tak tak ang kha a chuâng vê lo. A chanchin kha ro thil leh mihring inchânna râpthlâk tak te, taksa lama tawrhna namên lo tak thleng, a hnûa dinhmun ða chan lehna thû a ni. Khatianga dinhmun ða chantîr a nih leh tâkna kha kum tam tak hnû, Pathianin a kêa lei a per a, leilunga tui hnârte an lo luân dûl dûl tâka lo thleng a ni. Chû chu Joban lo inin, ngâi a lo awh chho leh ta a ni (Qur'an 38:41, 42).

Qur'an chuan Joba inthlah chhâwn dân chhuina neiin, Abrahamana nêna chhui zawm a ni a, Esauva thlah leh Isaaka (Ishaq's) thlahah chhui luh a ni (Qur'an 6:84). A chungchâng sawinaa faktlâk a nihna pakhat chu, Ayyub chu pa chhel tak niin fiahnate a tuâr chhuak a. Muslim-ten Joba chanchin an sawiah Setana pawh a lo che nasa hlê baw k a. Ani chuan Pathian

vântirhkohten Joba felzia an sawi thâwm a lo ngaithlâ a, chuta ƣang chuan Pathian laka kaihher tumin ruâhmanna a siam a, mahse a hlawhchham Chiang hlê. Muslim mithiam ƣhenkhat chuan Arabic leh Hebrai thu inzûlzia an sawi ƣhîn. Engtin nge Qur'an bûa Joba chanchin sawi dân aƣang hian chi tin hnam tin zîngah tawrhna a thleng a ni tih manthiamna i lo neih tâk?

RAHBI 2—Zawngchhuak rawh

Zirtûrtûte Tân: Tân kuartar tâwpna kan lo thlen tâkah hian, Joba bû aƣanga zirlai zir chhuah tûr pawimawh zualte kan ennawn thei dân a. Pâwl ƣhen hrang hrangten pawimawh tih lai kan nei hrang ƣeuh thei a, chûng chu inhrilh tlan a ƣhâ ang. Chutihlain, mihring tawrhna hian thuchah thuhmun a nei a, chu lamah chuan kan kîr leh deuh châwk. Kan sawi hona hnuhnung pawh chutiang lam hawi chu ni se, chû chu kan khawvêl thlîr dân hian tawrhna kan chhân dân a hril thui hlê tih hi.

ZIR ZÂUNA

Tawrhna a darh zâu ang thovin tlanna pawh hi khawvêl huap a ni vê tho mai. Hê zirlai hi Joba bû aƣanga kan zir chhuah tûr zînga lian ber a ni hiâl maithei e. Joba kha mihring tawrhna entîrna a lo ni ta a (kan chung a tawrhna a lo thlen châng pawhin ani chanchin hi kan sawi chhuak deuh fô ƣhîn). Chutih ruâlin, Joba kha Krista entîr lâwkna niin, Ani chu leilunga tawrhna thleng chinfelna tûr chu a ni.

I. Bible Khawvêl Thlîrna (*Joba 1:6-12.*)

Thuthlung Hlui lamah hian thu sawi nawn ngaihnawm tak tak a awm nuâl a, chûng chuan kan khawvêl thil thlîr dân leh Bible thlîr dân a dang hret hret thei tih a entîr a ni. Israel rama Davidan chhiarpui a neih thû-ah khân, *2 Samuela 24:1* chuan Pathianin Davida chu Israel mîte chhiarpui a neih tîr ang a sawi a ni a, chutih lain *1 Chronicles 21:1*-ah thung chuan, Setanan Davida chu chhiarpui

neihthîr angin a sawi vê thung. A ziaktûte tihsual nge ni ang a, Bible-a Pathian thu kalpui dân a inkalh zâwk? Mahse Bible khawvêl thlîr dân aţang chuan a ni thei lo.

Pathian laipua neihna khawvêlah chuan, Pathian hi A khawvêl zâuva thilthleng zawng zawngah a lailum luahtu a ni zêl a, chutiang a nihzia chu Bible chângte khân an târlang vê vê a, Ani chu khawvêla thilthleng zawng zawng chung a thuneitu a ni. Bible khawvêl thlîr dânah chuan, thil thleng tûra a phalsak lek thilah pawh Pathian chu mawhphurtu ber ang sawi a ni tho.

Joba bu thuhmahruai lamah hian chutiang a nihzia chu chiang takin a lo lang a. Pathianin a phalsak a nih chauh loh chuan Setanan Joba chungah eng mah a ti mai thei lo. An pahniha inbiakna kal zêlah pawh, Pathian chu thuneitu chungnung ber a nihzia a lang zui zêl a ni.

Kan tûnlai khawvêl thlîr dân erawh hi chu, thil nihna kan thlîr dân a dang a, Grik mifingte mit hmangin kan thlîr a ni ber a, chû chuan nun hi kawng hnihin an thlîr a, thilthleng rêng rêng hi thil inkalh pahnih: thlarau leh taksa te, zêldin thû leh ataka thil thleng tawh te, thlarau lam thil leh tîsa thil te, rinna leh science te, chutiang zêlin thil dangte kâra thleng vek a ni. Kan tûnlai ngaih dân tlânglâwn takte hi hetiang khawvêl thlîr dânin a nghawng chhuah an ni tlângpui.

Ani kha chuan a lungngaihna leh natna tuâr thû chu Pathian hnênah a thlen a (*Joba 30:20, 21*), a tawrhna thlentîrtu tak erawh chu Setana zâwk kha a ni. Pathian laipua nei thlîrna chuan Joba a hnûa a neih tâk thlamuanna thlenin, Pathian chu hêng tawrhna zawng zawng kârah pawh thuneitu niin, A ni zui reng tih a hria a ni. Kan khawvêl thlîrna erawh hi chuan *a zuâl zawpui vaihlen hlo* tih hi min thlen a. Hetiang thlîrnate hian kan khawvêl a chelh ding emaw, a ti kehsawm zâwk emaw a ni a. Bible thlîr dân chia hian hêng buai-mangan hunah hian min tanpui thei ang.

Ngaihtuah teh: Mahnî nun inngaihtuah a, khawvêl buaina lo thleng tûrah, engang khawvêl thlîr dân nge lo thleng dâwna i hmuh?

II. Thil Nihna Tak Hriatthiamna (*Matthaia 4:10; 13:10; Hebrai 4:15; 11:10.*)

Mihring tawrhna hi hmun tina thleng reng a nih laiin, tawrhna chungah zawnha kan neih dân kan hmu ta bawk a, hnam hrang hrangten thlîr dân hrang kan nei nual tih a lang. Khawthlang ramah chuan, thil hmuh theih phêna lo che thîn thilte a awm tih pawmtu hi an kiâm sâwt hlê mai (*Daniela 10*).

Joba bû hian thlarau lam thil chungchângah bervârna min neihtîr a. A bu tîr lama Pathian leh Setana inbiakna khân chutiang chu a awm ngêizia a târlang a. Setanan Joba chu Pathian sawichhiattîr tumin a bei a, mahse Joban a lo dodâl tlat thung a. Setanan Adama leh Evi-te a thlêm a, an tlû a. Eng chu nge a danglamna? Setanan mihringte a thlêmna kal zêlah, thlalêra Krista a thlêmna kha a vâwtâwp (khirh ber) a ni (*Matt. 4:1-11*). Tîsa thil (chhang) te, rilru lam thil (thiltihtheihna) te, leh thlarau lam thil (chibaibûkna) bâkah, thinslunga thil veite pawh, khâng khân mihringten thlêmna an tawh theih zawnng zawnng âi a awh zo vek a ni. Joba ni lo vin, Isua zâwk chu kan tawrhate entîrna chungchuan chu a ni (*Heb. 4:15*). Ani chuan kan tawrhate min hriatthiampui êm êm a, tawrhna bâka beiseina min siamsaktu pawh Amah bawk chu a ni.

Ngaihtuah teh: Tawrhna hi thlêmna kawng khat angah a ngaih theih a ngem? A nihna leh nih lohna enge? Engati nge Isua chu kan tawrhate entîrtu tling a nih?

III. Thiamloh Chantîr Lo (*Johana 8:1-11.*)

Harsatna tuârtu leh Pathian kâr hi a mimal thil viau thîn a, a chhan chu tawrhna hi kan thihpui lek lekin, dam khawchhuah hrâm nân kan âia thiltitheih zâwk kut chelh tûrin a lam kan hawi thîn. Hetiangah hian Joba thiante anga lo râl thlîr a, Joba chu a

sual tih hmin tuma an bei ang leh, eng emaw châng a thlêmtu zâwka ʔang kan ni vê tûr a ni lo vang.

Hmeichhe uirê lai an man chung a Isuâ tihdân ang khân, kan lo tih vê tûr chu: khawngaihna lantîr te, thlamuan te niin, thiam loh chantîr mai lo vin beiseina hnâr Krista chu kan kawhhmuh zâwk tûr a ni (*Rome 8:1*).

Ngaihtuah teh: Mihring inlaichînnaah hian khawngaihna thiltihtheihzia chu engang nge ni?

RAHBI 3—Nunpui rawh

Zirtîrtûte Tân: Hê zirlai tihtâwp dân tûr chu, Joba bû aʔanga thil kan zir chhuah tâkte ataka nunpui thei tûra fing taka thutlûkna insiamtîr ni teh se.

Ngaihtuah/Nunpui tur zawhnate

- ❶ Tûn kuartar chhûnga Joba bû kan zir aʔanga nangmah han khawih bîk deuh riâutû che chu eng ni?
- ❷ In kohhran leh vêng chhûnga tawrhna thleng ʔhîn ti ziâawm tûrin eng e i tih theih ang?

RAHBI 4—Boruak Siam Rawh

Zirtîrtûte Tân: Joba chanchin hian mi a hneh tlâng hlê a, a chhan pawh tawrhna paltlang ʔeuh kan nih vâng a ni. A thû kan hriat malsâwmna chu mi dang kan têtîr vê ngêi tûr a ni.

Class/Mahnia Tihtûr:

- ❶ In pâwl kha ʔhen sawm tê deuh la, in kohhran chhûnga tûte emaw tlawh chhuakin, Joba bû aʔanga zirlai in zir pawimawh deuh deuh te chu hrih chhâwng vê ang che u.
- ❷ In pâwl khân chhûn ei tûr buatsaihin, eipui tûr che uin in kohhran chhûnga harsatna tuâr mêkte chu sâwm ang che u. A remchân pheih chuan LALPA Zanriah kîlpui dân ngaihtuah ula, Kristâ tawrhna chu in entîr dâwn nia.

INSIDE STORY

MI SUAL BURÛ PIANTHARNA

ALEXANDRU Marin chu Romania ram dân kengkawhtû chuan an hre lâr fû a. A hming leh thlalâkte chu an ram pumah an târ chiâi chuâi a. Ani hian a damchhông hun chanvê dâwn chu tân inah a hmang tawh a.

Alexandru hi mi سوال burû ni âwm hmêl chu a pu lêm lo. Mi lehkhathiam, ÷awng hrang hranga ÷awng thei, kutthemthiam leh thil duân thiam tak a ni. A tân chuan hmalam kâwl pawh a êng hlê a. A ûnaupa pawh kha kum 18 a niha a intihlum hmâ kha chuan an rama infiam mi hmingthang a ni hman a. Khatih lai khan a ni chu kum 13 chauh a la ni a. A nû leh pête lusûn khawhar chuan an fapa damchhun hi an beiseina neih chhun tiin an duâtin an duhsak hlê mai a. Mahse ÷hian سوال a pâwl ta tlat mai!

A ÷hiante chuan dân bawhchhiat hi nuâm an tihzâwng a ni a. Man an nih vaih chuan an chung a thil thleng tûrte chu an hre sâ vek a. Chutichung chuan Alexandru chu man a ni ta tho va, tân ina khung a ni zui a. Tân in lah chu dân bawhchhiat leh سوال dân zir nâna ÷ha fahran mai a lo ni sî, chhuah a han nih leh pawhin dân bawhchhiat dân a hre tam ting mai a. Soal kawng zawh zêlin, misual pâwl (Mafia) an tih nêan an thawk tlâng ta zêl a.

Alexandru chuan tûnhmâa lehkha a lo zirpui ÷hin chu nupuih a nei a, ani hian a nun hluì chu a hre tho nân, eng emawtia siamthath theih a beisei a ni. Ani lah chuan chutiang lam chu a hawi lo tawp mai a; Yugoslavia lama tlânchhiat zâi rêlin, a nupui râi ÷euh tawh chu a kal hmasaktîr a. Him takin ramrî chu a kân mai a, mahse pawisa a nei dêr sî lo. Amâ sawi dânin, “Ei tûr nei tûr chuan rûk rûk a ngai,” man a tâwk a, tântîr ni leh ta a ni.

Chhuah a nih hmâ nî-ah tâng vêngtu hmeichhiain Romania lama thawn tûr a nih thû a hrilh a. Mahse thawn kîr a nih vaih chuan tihlum a ni ngêi dâwn tih a inhria a. Chû nû chuan thîr zaina (surai) a pê a, chumi hmang chuan a ÷hiante nêan tân in tukverh

bar chu an nâwt ta ngat ngat a. Vêngtûten an nawh rî an hriat theih loh nân ring takin an zâi khâwk rum rum bawk a. Tukverh chu a zîm deuh avângin pûtru thei tûr chuan inphelh ruâk a, cream inhnawih te a ngai a. Chumi bâka thil awmdân chu heti hian a sawi:

“Kan palfin tlân chhuah kan tum a, pathum chu kan chhuak thei mai a, a kianga vaimîm hmun kan pan a. Favâng tâwp lam a ni tawh a, thawmhnaw inbel tûr ka nei sî lo, khawvâwtah chuan ka khûr hlawk hlawk a. Pulis hoten ui nêna min zawng thâwmte chu kan hria a. Ui chuan ka tânpuite chu an zawng chhuak tih chu an thâwm aţangin ka hre thei a. Chuta ka mangang chu a vawi khatna atân ka ţawngţai vê ta a ni. ‘Pathian, min ţanpui rawh. Ka tlânchhuah theih nâna min ţanpui phawt chuan, nun tharin ka nung tawh ang,’ tiin. Khatih lai ka chuan ka ti tak tak a, mahse ka himna hmun ka thlen tâkah chuan Pathian hnêna ka intiamna chu ka theihngihl zui leh ta mai a ni

Alexandru chu Norway lamah kalin, ruihhlo hmangin a sumdâwng a. Tum hnih pheih chu tihhlum a tâwk ţhelh a, Setana chakna zâra hneh theih loh niin a inhria a ni.

A tâwpah ruihhlo tawlh thû-ah man a tâwk leh ta ngê ngê a, Romania lamah thawn kîr a ni a, chutah chuan dân lo va silai lei leh hralh a ti leh ta thung a. A puzawn thinrim chuan pulis a ko va.

Kum hnih tântîr a ni a, pulis hotûte pawhin tihngaihna ngang an hre lo. Siamţhatna kawng awm chhuna ngaiin tâng hote zînga rawngbâwlna kaihrûaitûah an ruat a. Chutiang chuan inkhâwmna zawng zawngah a tel zêl a ngai a ni.

Kohhranten inkhâwmna an neihpui ţhîn a, Seventh-day Adventist pawhin lay evangelist hovin an neihpui ţhîn a. Alexandru chuan thusawitûte hnêna zawhna khirh leh mak pui pui zawh hi nuam a tihzâwng tak a ni a. Zawhna hmanga tihbeidawn leh tih chí-âina tûr zawngin Bible-te a chhiar ţhîn a ni.

Sâkhua a dona lamah thusawi tam tak ngaithlân, zawhna a siamna lamah chhânna tam tak a dawnphah ta zâwk a. Zâwi zâwiin Pathian hmangaihna a lo hrethiam tiâl tiâl a. Inkhâwm tum khat chu hun neitu chuan Alexandru chu ţawngţai tûrin a

sâwm a. A rilrû a buai hneh ngêi mai, ƣawngƣai chu a puitlin zo meuh lo a ni ber e.

Inkhâwm bânah thusawitu chuan chibai pahin, “Pathian lalram i hlat lo ve,” tiin a hrilh a. Chû thû chuan a rilrû a khawih ta khawp mai a, ƣahnemngai lehzialin Bible a zir ƣan a, thusawi pawh chîk taka ngaithlâin, tihchî-âi tuma zawhna siam pawh a chîng ta lo. Pathian a ring ta tih inhriatna a nei ta a ni.

Tâng dangte leh vêtûte pawhin Alexandru lo danglam ta chu an hria a. Tâng dangte chungah ngilneihna lantûrin, vêngtûte pawh zah takin a en a. Chutianga danglamna thlentu chu Pathian a ni tih a tânpuite hnênah a hrilh ƣhîn a.

Alexandru chuan a nuna danglamna lo awm ta chu Bucharest lama a chhûngte hrilh tûrin rawngbâwltu chu a ngên a. A nupui pawhin mak a ti ngêi mai. Chutianga a pasal sehhel tak lo danglam ta chu âwih har a ti hial zâwk a. A tân tâwp dâwn lamah phei chuan a tânpuite zirtûrtûah a ƣang hiâl a ni.

Chhuahtûr a nih hnûin, a nupui Florentina-i nêh khûn takin Bible chungchâng an sawi dûn a. Pathian hmangaihna leh chhandamna thû chu tlêm tlêmin a zirtûr zui zêl a. A nupui pawhin a pasal mi sual burû tak nuna danglamna thlensaktu Pathian thiltihtheihna chu a manthiam vê tial tial bawka a.

Tân in aƣanga thla eng emawti chhûng chu a tân a harsa hlê mai. Tûnhma lama sual rawng a lo bâwllpui ƣhinte chuan a nunhluh chhunzawm leh tûrin nasa takin an thlêmin an nawr a. Mahse ani chu nghet takin a ding tlat a.

Nakin hnû lawkah a pianthar tâkna tân in kiang lawka kohhranah chuan an nûpâin baptisma an chang dûn ta a ni.

Adapted from a story written by Ion Buciuman, from Bucharest, Romania.

THINLUNG DUHSÂM THLENG

ROMANIAN chhûngkuaa fanu neih chhun leh fa tlum ber niin, Elena-i chuan hmangaih leh duât rawn a hlawh a. Mahse a thinlung chhûng ruâk chu tihngaihna tak a hre sî lo. A thianté chuan rimâwi leh lâm hmanga intihlîmpui atâ lâmna hmun lama kalpuiah an sâwm a, mahse a nû leh pâten an phal bawk sî lo.

A thian pakhat chuan Adventist biak in lama inkhâwmpuiah a sâwm a. Ani hian Adventist-te chu an felin an rinawm tihte a lo hre tawh a. Mahse a pî chuan ‘Orthodox member rinawm rêng rêng chu protestant biak in chhûngah an lût ngai lo’ a tih avângin a inkhâwm ngam lo va.

Chûmi hnû chuan Tawngtai Hapta inkhâwma tel tûra sâwmna a dawng leh a. A rilrû tê tê chuan *Hêng hi chu kohhran inkhâwm pângngai pawh a ni lo va, inkhâwm a pawl lo vang chu a ti a*. A pâ pawhin inkhâwm a phalsak a, a kal a, kohhran dangten enge an zirtîr pawh a ngaihtuah lêm lo. Pelh lo vin a inkhâwm vê zêl a, chuta tang chuan Isuan mimal taka a thian atân a duh tih hriain, amâ tâna a hmangaihna, thihsakna leh lo kal leh tûr thûte chu a tuipei ta viau mai a. Tûnah chuan a rilrû a hlim ta hlê mai a, Isuâ hmangaihna hriat belh zêl châkin Sabbathah pawh a inkhâwm ta zêl a.

A pân, Sabbath nîa inkhâwm zêl a duh thû a lo hriat chuan a thin a rim ta khawp mai a. Mahse Elena-i chuan Isuâ hmangaihna a lo intemvir tawh a, hriat belh châkin a tuihâl sî a ni. Inkhâwm tûra chhuah a tum chu a pain a khap ta tlat a. “Hê chhûngkua hian sâkhaw pakhat chiaa a nei a, tû mahin a dang an rawn luhpui thei lo vang,” a ti hmiah a.

Mahse Elena-in Bible a chhiar a, thutak a’n hriat belh zêl lai khân Sabbath hi Pathian chibai bûkna nî tûr a ni tih pawm tûrin thutlûkna a siam tawh tih rêng a inhre bîk lo. Inkhâwm ngêi a duh laiin, a nû leh pâten an phal thei bawk sî lo. Tichuan a pîte inah a lêng dâwn tih a hrilh a. Inkhâwm kawnga a pîte inah chuan a châwl ngêi mai a, tichuan inkhâwm tûrin a kal leh ta a. A pî chuan Elena-i thil tih chu hriain, an chhûngkaw tân lungngaihna a thlen dâwn tiin a vau lâwk a.

Elena-ite in kiangah chuan hmeithai pakhat a chêng a. Chû nû chuan Elena-i inkhâwm châkzia chu lo hriain, Zirtâwp tlâia a inah lêngah a sâwm a, tichuan Vesper program-ah an tel thei dâwn a. Adventist mîte nêna an kal tlâng mîten an hmuh loh nân tiin Elena-i chu fîmkhur leh hmâ takin a chhuak leh thuai thîn a.

Chutianga kê eng emawti chhông a tih hnû chuan, Elena-i chuan Pathian chibai bûk tûrin bumna ang reng a hmang a ni tih inhriain, Pathian tân pawh pawmtlâk a ni lo vin a ring a. Dik taka thil tih zâwk a, a nghawng chu eng pawh ni se tuâr chhuah a tum ta zâwk a ni.

A pâ khân a awmdân chu a lo ringhlel hman tawh rêng a. Hmeithâi nû ina a lêng lût leh, dârkâr chanvê vêla a chhuak leh chu a hmû a. Thenawm inah chuan kalin, a fanu kha khawiah nge a awm tâk a va zâwt a. Hmeithâi nû chuan ‘A chhuak leh ta a nih kha maw le, dârkâr chanvê vêlah a lo kê leh mai ang,’ a ti a. Mahse chumi zân kher chuan Elena-i chuan thusawitûin Isuan min hmangaihna avâng a min tawrhsakna thû a sawi chu a tuipei êm avângin, a chhuahsan mai phal ta lo va, inkhâwm bân thlengin a awm vê ta a ni.

Hâwn kawngah chuan, *Chuti taka Pathianin min tawrhsak a nih ngat chuan, kêi pawhin a tân ka tawrhsak vê a ngai a ni. Rinawm taka awm tûra chakna neih nân Isuâ lam ka thlîr tlat ang* tiin a inngaihtuah zui neuh neuh a. Chû tawrhna chu eng anga rangin nge a lo thlen dâwn a hisâp phâk sî lo!

Hmeithâi nû inah chuan a lo lêt leh ngêi a, a thu ngaihthlâk chu a hlimpei êm êm mai baw a. Mahse chû nû chuan, “I pâ a thinrim teh mai a nia, fîmkhur rawh,” tiin a lo hrilh a.

Ina a pân a lo nghâk reng chu a hmû a. Thinrim engphiarin khawiah nge a kal bo tih vîn zetin a lo zâwt a.

Ani chuan, “Biak inah ka inkhâwm a, nuâm ka ti khawp mai,” tiin a chhâng a.

Vîn tak hian, “Sâw biak inah sâwn i inkhâwm leh ngai tawh lo vang. Adventist-te nêng eng mah in tiho leh ngai tawh dâwn lo!” tiin a hâu hrep a. Elena-i pindanah chuan lûtin a sâkhaw lam lehkhabu neihte chu a pawh sawmsak vek a. Huânah paih chhuakin a hâl baw a.

A pa chuan Elena-in thil awmzenei lo tí nia a hriat chu tih leh tawh ngai rêng rêng lo tûra hmin tumin a bei a. Mahse ani hian Pathian kawng tha zâwk chu a hmuh tawh avângin a pâ tih anga awm chu a hniâl a. Chutiang thû a'n hriat chuan a pâ chuan thinrim tak chungin, “Thuâwih lo fanû neih âi chuan ka that zâwk ang che! Tûnah pawh ka fanû i ni tawh lo!” tiin a ânkhum phiâr phiâr a.

Elena-i chuan, “Chutia i fanû ka nih i phal sî loh chuan, Pathian fanû ka ni mai a niang chu,” a ti a.

Sabbath zîng khat chu a chhûngte la mut laiin Elena-i chu a tho va. A pân vuakah a vau tawh chungin inkhâwm tûrin thutlûkna a siam a. Chhuak tûra a insiam lai chu a pâ chuan a hmû a. “Khawiah nge i kal dâwn?” tiin a zâwt a.

Ani chuan, “Adventist biak inah ka inkhâwm dâwn,” tiin a chhâng a.

A pa chuan, “Thâ e,” “mahse va thang rei lutuk suh ang che,” tiin aw dam duâi hian a chhâng a.

Elena-i inkhâwm bâng a lo hmuhin a pa chuan, “Tûin nge i inkhâwm thei ang tih hrih che?” a ti a.

Elena-i chuan, “Nangmân,” a ti a.

“Engtikah maw?” tiin a inngaihtuah buai a.

Elena-i chuan, “Tûkinah. I hre tawh na nge?” a ti a.

An kêr boruak chu a duhawm vak loh avângin Elena-i tân chuan ina awm chu a nuam lo hlê mai a. Mahse pan tûr dang a hre bîk bawk sî lo.

Vesper inkhâwm chhûng zawnin Elena-i chu lungchhe takin a awm tluân a. Kohhran tlawha lo zin pastor chuan engtizia nge ni tiin chuta pastor chu a zâwt a. A chhûngte lakah harsatna a nei tih a hriat chuan, a fâte awmsak hnâ thawk tûrin a sâwm a. A pa chuan Adventist tâna hna thawh chu a phal dâwn lo tih a hre Chiang a, chuvâng chuan chutiang duhsakna chu a chhân theih dâwn leh dâwn loh nakin hnûa la inhriattîr leh zâwk tûrin a ti a.

Kêr lo awm chhûng chuan Elena-i chuan chû chhûngkaw tâna thawhsak chu phal tûrin a pâ chu a ngên a ngên a, mahse chhânna a awm thei lo. A tâwpah Elena-i chuan, “Engati nge hêng mîte tâna ka thawh min phalsak loh ang? Nangmah ngeiin

Adventist mîte hnênah eitûr dîl tûrin min ti a, mahse an hnêna ka inhlawh i phal leh bawk sî lo,” a ti a.

A tâwpah chuan a pân chû hnâ thawh chu a phalsak ta a. Elena-i chuan nuâm a ti kher mai. Adventist chhûngkaw zîngah a chêng thei a, inkhâwm leh Pathian biak te, Bible chhiar leh Adventist lehkhabu chhiarte chu hlauhna nei miah lo vin a ti thei ta sî a. Mahse nakin hnû lawkah chuan pastor-te chhûngkua chu sawn an ni a, Elena-i chuan a harsatna ngai tuâr tûrin a pâ hnên a pan a ngai leh ta sî a ni.

A nuṭapa chu Spain ramah a pêm a, Elena-i chuan a hnêna kal phalsak vê tûrin a pa chu a ngên a. Ani pawhin a lo phalsak mai a, mahse a fapa hnênah Elena-i chu Adventist biak ina inkhâwm phalsak hauh lo tûrin a chah a. Mahse a nuṭapain station-a a lo hmuh chuan beisei loh deuh maiin, “Tûn Sabbath chu i inkhâwm ang âw?” tiin a lo sâwm ta zâwk a. Ani hi Adventist biak inah a inkhâwm ṭhîn a lo ni a. An pahnih chuan hlim takin an inkhâwm a, kêr lohah Elena-i chuan baptisma a chang zui a.

Hun a lo inher zêl a, Elena-i chuan Spain ramah inhlawhna tûr hnâ a hmu mai thei lo va, Romania rama kêr leh zâi a rêl a. Mahse a nuṭapa chuan, “Khawngge i rinna? Pathian i ring emaw ka lo ti che a sîn!” a ti a. Elena-i chuan a nuṭapa chuan a lo thlîr reng a, rinna chak nei tûrin a duh tih a inhre ta a. Inhlawhna tûr hnâ a hmuh theih nân an ṭawngṭai a, kêr lohah Sabbath chawlh pe theitû tûr chhûngkaw hnêna inhlawhna an hmu ta mai a ni.

Tûnah chuan Elena-i chung a ṭawng chhia leh dêngkhâwng tak taka a lo ṭawngkhum kha a pâ pawh a inçhîr êm êm a, mahse ina a hâwng leh dâwn a nih chuan a sâkhua chu a bânsan tûr a ni tiin a la kar ta fan a. Ani erawh chuan a rinnaah a rinawm tlat dâwn tih a sawi thung a ni.

Elena Mocanu-i hi Spain khawpui Madrid khawpui dâifêm Coslada-ah a chêng mêk.